SÖZ

ÖDP, Sıvas ve Bakırköy sınavını geçti..

ÖDP Genel Başkanı **Ufuk Uras** ve HADEP Genel Sekreteri **Bahattin Günel**'le seçimleri konuştuk

■ 5 ve 6. sayfalarda

Ertuğrul Kürkçü ve Saruhan Oluç'un değerlendirmeleriyle

'6 milyar dünyalı İstanbul'a geliyor' derken..

Habitat'tan *Kürtler* geçti

Tektaş Ağaoğlu, Sedat Kalıpçı, **Mustafa Şen - S. Tamer Kozaklı**, Mustafa Yavuz, **Yalçın Yusufoğlu**.. Bu sayıda yazdılar

Kriz siyasetinin amacı:

'Milli mutabakat' hükümeti

■ 3. SAYFADA

URNG ve hükümet anlaştı

Guatemala'da barış umudu

■ 8 ve 9. SAYFALARDA

Milliyete, dine göre tapu

Gayrimüslimlerin gayrimenkulleri

■ 14. SAYFADA

Habitat tanıklıkları

Devletten memnun değilim

■ 20. SAYFADA

● TARİH: 8 HAZİRAN 1996 ● SAYI: 69 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Liberal cuntacılık...

Seçim sonuçlarıyla ilgili binbir çeşit programdan birini izliyoruz.

Karşımızda ağır aksak konuşmasıyla DYP Genel Başkan yardımcılarından Ekinci... Karşısında nisbeten genç görünümlü bir Refahlı...

Ekinci durmadan "elmalarla armutlar toplanmaz" gibi bir özdeyiş tekrarlıyor.

Refahlı mülayim...

- Elbette muhterem Ekinci beyefendi, buyurduğunuz gibi elmalarla armutlar toplanmaz...

Ekinci kekremsi bir yüzle muhatabına bakıyor.

- Refah Partisi bu seçimlerde oy kaybetmiştir...

Refahlının gözleri büyümüş, dudakları oynuyor, ama her nedense sesi soluğu çıkmıyor...

- Oylarımızı yüzde 33.5'a çıkardık demekle bir yere varamazsınız, Refah seçimleri kaybetmiştir.

- Etmeyin muhterem Ekinci beyefendi, 3.5 puan yükselttik oylarımızı...

- Bununla bir yere varamazsınız...

Refahlı kulaklarına inanamıyor... Etrafına yardım ister nazarlarla bakıyor.

- Matematik, istatistik, oyların sayımı, oranlar, yapmayın, böyle olmaz...

Ekinci ağır hareketlerle bir kağıt çıkarıyor...

- Eğer diyor, şu şu seçim bölgelerine bakarsak, Refah gerilemiştir, biz ise birinci partiyiz...

Yanılmıyorsak, bu Ekinci sayı saymayı pekala biliyor, bilmesine de, bizce büyük bir siyasi basiret örneği vermek gibi bir "vizyon" ve "misyon" sergilemek istiyor...

Öyle ya...

Eğer Refah bu seçimleri, ardından gelecek seçimleri kazanır da hükümeti kurmaya kalkarsa ne olur?

Medyadaki felaket tellalları hep bir ağızdan yanıt veriyor:

- Darbe olur...

Ekinci darbeyi önlemenin yolunu bir güzel bulmuş işte...

Refahlıları birinci parti oldukları halde ve oylarını artırmalarına karşın, birinci parti olmadıklarına ve oylarını artırmak şöyle dursun, düşürdüklerine, ikna yöntemiyle razı etmeye çalışıyor...

Nasılsa pratiği var...

Yüzde 16 oyla Yılmaz hükümet kurduğuna göre, Refah gelecek seçimlerde yüzde kırk oranında oy bile alsa, hiç kimse tankları top-

sürmeyecek...

Ekinci'yi Erbakan'ın karşısına çıkaracaklar...

Ve Erbakan'ı seçim yenilgisine razı edecekler...

Liberal-dolaylı cuntacılık buna denir erenler...

Yalnız buna mı denir?

Bir de Mehmet Barlas var neo-liberallerimiz arasında... Yılmaz Çiller'e, Çiller de Yılmaz'a küfrettikçe, derin derin iç geçiriyor ve "hey gidi günler diyor, Özal'da 'vizyon' vardı, 'misyon' hakeza ve hele ki 'aksiyon' gürül gürül..."

Koskoca Barlas bir küçük hata yapıyor: Özal'ın 'vizyon'unu, 'misyon'unu, 'aksiyon'unu neye borçlu olduğunu unutturuyor...

Hayır hayır, Amerika'ya olan borcundan söz etmiyoruz.

Sermayenin topyekun ardına dizilmesi de değil anlatmak istediğimiz.

Rahmetlinin 'vizyon', 'misyon' 'aksiyon' arabasının önüne 'bal dök de yala' denilen türden bir "çağdaş" asfalt döşeyen silindiri, yani 12 eylül darbesini Barlas her ne hikmetse Özal "rüzgarı" edebiyatına katmıyor.

Cuntanın ekonomik işlerinin şefi, ardından cuntanın geçiş dönemi başbakanı Özal'da 'vizyon', 'misyon', 'aksiyon' olmayacak da bizde mi olacak?

Türkeş'in "Ben 27 Mayıs'ı gördüm, 12 Mart'ı, 12 Eylül'ü yaşadım, endişeliyim" dediği bir sırada 2. Cumhuriyetçi dostlarımızın, durup durup Özal'da amma 'vizyon', 'misyon', 'aksiyon' var diye ortalığı velveleye vermeleri hiç de hayırlı bir sonuç doğurmayacak...

Neo-liberallerimizin Özal'ı özlemeleri, gerçekte cuntayı özlemek demektir.

Özal'dan çıkarın cuntayı, geriye "takunyalı" planlamacı kalır...

Şimdi bir soru soralım: Erbakan'ı kazandığı seçimi "kaybettim" demeye razı etmek isteyen Ekinci mi, liberal ve anti-cuntacıdır, yoksa, Özal'ın 'vizyon'undan, 'misyon'undan, 'aksiyon'undan hasretle söz eden Barlas mı cuntacı ve antiliberaldir?

Anlayan beri gelsin...

Hürriyet gazetesinin 'Yıldırım' haberi ve..

Altın Madalyalı Altınbaş rakısının hikmeti

Bir zamanlar sokak vardı...

Sokakta genci, yaşlısı, öğrencisi, işçisi...

Karşı yamacı polis tutardı, yetmedi jandarma, büsbütün yetmedi bindirilmiş piyade kıtaları...

Bir temiz kargaşa...

Memlekette kriz oldu muydu, manzara da işte böyle olur, Bab-ı Ali'de bu manzaralar, her gazetenin meşrebine uygun, biraz sağa, biraz sola meyyal, olduğu gibi manşetleri kızıştırırdı...

Okuyan bir yana kızar, öte yanı gözünün bağrına basardı...

Velhasıl tepedeki kriz sokaktan başlar, sokakla boğuşur, sokağı susturunca son bulurdu.

Hey gidi eski krizler hey... Şimdiki krizler böyle mi ya...

Açın bakın şu malum Hürriyet gazetesinin 6 Haziran tarihli sayısını... Bir koca manşet...

"Skandal yemek..."

Zamanenin krizi sofrada başlayıp, sofrada patlıyor...

Okuyanın yüzü pençe pençe kızarmış... Krizin gübresindeki saflardan hangisine kızsın, hangisine şaşsın bilemez halde, biçare bir seyirci...

Parsadan Çiller'e O..., İstanbullu'ya İ... diyor...

Hürriyet'in pazarladığı bu Parsadan'ın ağzındaki lağımın da kaynağı yine aynı yer...

Manşetin altında bir çerçeve... Çerçevede yüzü sansürlenmiş bir "bakan". Çerçevenin başlığı "Gel yavrum kucağıma otur..." Sözler bir bakana ait diye yazıyor gazete...

Ve biz haberi aktarıyoruz... Utancı Hürriyet'in ve haberin öznesi her kimse onun boynuna...

"Bakan, masadaki bir diğer milletvekiline 'sen ne güzel çocuksun. Ya sen benim kucağıma otur ya da ben seninkine...' dedi. Kızarıp bozaran milletvekili 'terbiyesiz adam, diye tepki gösteriyor, babam yaşındasın, senin hakkında pek çok dedikodu vardı, demek ki bunlar gerçekmiş..."

Aynı haber 35'inci sayfada devam ediyor. Yine renkli resimler...

Ve Hürriyet birinci sayfada sansürlediği bakanı burada tiksinti verici bir kurnazlıkla ifşa ediveriyor.

"Skandal Yemek" haberinde adı geçen bakanların tek tek resimlerini bir şerit halinde yan yana yayınlıyor. Bunların en sonuna söz konusu yemek skandalında adı geçmeyen bakanlardan Yıldırım Aktuna'nın resmini ekliyor. Resmin yarısı "Yemek Skandalı" haberinin, diğer yarısı ise "Gel yavrum kucağıma otur" haberinin içine giriyor... Bu haberin bir yerine de iğdiş edilmiş bir "zeka" ürünü olarak şu sözcükler yerleştiriliyor: "Bakan arkadaşının gözlerinden YILDIRIMLAR fışkırıyor..."

Zamanenin krizinde saflar işte böyle...

Bir tarafta Hürriyet, öte tarafta Bakan...

Gelin siz siz olun da saf tutun... Yüzünüz kızarmadan şu krizin ne menem bir kriz olduğunu anlamak için gazete okuyun...

Devam edelim.

"Yemek skandalı"na gelelim: "Sanayi Bakanı Yalım Erez, Çiller muhalifleri için inanılmaz iddialarda bulundu.

Mehmet Batallı'ya: "Sen Eximbank'ı hortumladın.."

Cefi Kamhi'ye: "Sen ve baban, silah kaçakçılığından komisyon alıyorsunuz."

Bahattin Yücel'e: "Sen batmıştın, DYP'ye geçmen karşılığı para verip seni iflastan kurtardık."

Cavit Çağlar'a: "Kendisine banka izni verilirse iyi, verilmezse kötü. Krediyi kime ertelettin?" v.s. v.s...

Erez'in önünde yetmişlik bir Altınbaş... Gazeteye bakılırsa Bakan "alkol duvarını aşmış"...

Ayık Erez gerçekleri gizliyor, alkollü, hele Altınbaşlı Erez gerçekleri haykırıyor: Silah kaçakçıları, banka hortumlayıcıları, kredi batakçıları, müflisler, dolandırıcılar meze döküntüleriyle kirlenmiş sofra örtüsünde böcekler gibi kıpır kıpır kıvranıyor...

Ve bir haber de Yeni Yüzyıl'dan:

"Slovenya'nın Ljubljana kentinde yapılan uluslararası şarap ve alkollü içkiler yarışması 'Vino Ljubljana '96'da Tekel ürünleri 3 altın ve 2 gümüş madalya kazandı. Tekel Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, 'Altınbaş Rakı' altın madalyaya değer görüldü..."

İşte size hakikat suyu...

İsa'nın mucizelerinin çağdaş tekrarlatıcısı... Görmeyen gözü gördüren, konuşmayan dili konuşturan iksir...

Bu hakikat suyunun hikmetine tarihte pek çok kimse inanmıştır. Bunlardan biri de SBKP Birinci Sekreteri, Sovyetler Birliği Kahramanı Mareşal J. Stalin yoldaştı...

Medvedev'in pek çok dile çevrilen ünlü yapıtı "Stalin'in çevresindekiler"de bu iksire Tavariş Stalin'in duyduğu büyük güven ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Medvedev'e bakılırsa, Stalin başta Politbüro üyeleri olmak üzere, Sovyet yöneticileriyle gece geç saatlerde toplantılar düzenler, burada bir yandan 'memleket' meseleleri konuşulurken, diğer yandan da, Beria'nın sakiliğinde, haziruna sert Ermeni konyağı sunulurmuş... Stalin yoldaş nefis ve hafif Gürcü şarabını yudumlarken, diğerleri, Rus geleneğine uyarak her tosttan (kadeh konuşmasından) sonra, kadehlerini bir solukta tüketirlermiş...

Bu konukseverliğin "konsprasyon"la yakın bir ilgisi varmış. Gerçi Stalin ayyaşlığa karşıymış, ama ağzına içki koymayan ve asla sarhoş olmayanlardan da hiç mi hiç hoşlanmazmış... Bunlara güvenmez ve hatta şiddetle kuşku duyarmış...

Sonuç: Ünlü Sovyet Mareşali Çuhaçevski ve onun yakın çalışma arkadaşları bir yandan Troçki'nin Kızıl Ordu'yu kurduğu dönemlerin parlak subayları olduğu için, öte yandan bu tarihsel rastlantıya bir de ağızlarına asla alkol koymamak gibi tehlikeli bir özelliği ekledikleri için, sözü edilen şiddetli kuşkunun kurbanları olmuşlar.

Kurşuna dizilmişler...

Hitler ordularının bir çırpıda Moskova önlerine gelip dayanmalarında bu alkol düşmanı subay ekibinin yok edilmesiyle başlayan tasfiyelerin büyük rol oynadığı bilinen bir gerçek...

Her neyse...

Söz Altınbaş'tan açılınca, Stalin'e kadar geldik.

Sahi, acaba Stalin haklı mıydı?

Baksanıza, şu Erez yıllarca saklادığı hakikati, bir şişe Altınbaş, hem de altın madalyalı Altınbaş'ı devirince nasıl da gözlerimizin önüne seriyor?..

Bakanları içirin...

Çoban ateşi

ÖDP kurulurken, en devrimci siyaset birliktir demiştik. Her zaman olmayabilir. O gün için öyle olduğunu söylemiştik. Bugün de öyle. Güngide daha iyi anlaşılıyor.

Kendilerine devrimci diyen sosyalistlerle sosyalist diyen devrimciler hep birlikte hep bir araya gelince toplumsal muhalefet dinamiklerinin sözü edilir, kaale alınır bir kıymeti harbiyesi oluyor. ÖDP'nin sadece varlığı bile (örgütlenme perspektifi, çalışma üslubu, yönetim anlayışı, ideolojik/politik hat, vb. konularında kendi iç –ve dışa da açık– çoğulcu arayışlarımızdan sâdır belirsizlikler ve sorunlar bir yana) bunun somut göstergesi. Ara yerel seçim sonuçları ve seçim kampanyasının onca kısıtlılığına rağmen bize sağladığı atılım zemini bu gerçekliğin sadece bir yanının yansımasıdır.

Küçük başlangıçlar, eğer sahiden başlangıç iseler, büyük

soygun, sömürü ve ahmaklık politikalarıyla sağa ve daha da sağa adeta itilmek istendiği bir ortamda yüzde 1'in üzeri, bir başımıza değil, ülke ve devrim ve dünya gerçekliğiyle birlikte aştığımız kritik eşiktir. Yıllardır egemenlerin ayakları altında ezilen ölü toprağı sarsılırken, bunca yıllık hayat ve kavga birikimiyle beslenen inat, bilinç ve coşku her yerde yeniden diriliyor.

ÖDP kendi dışında hiçbir başka siyasi akımın ya da oluşumun, siyaset kesiminin ardında bıraktığı söylenen bir boşluğu doldurmaya talip değil. Doldurmayacak da. Ayağını bastığı somut gerçeklik üzerinden yürüyecek. Hedef, ülke ve toplum gündeminin zaptıdır. Gündemin zemini sınıf mücadelesi, iki temel ekseninden biri herkese özgürlük, diğeri emeğiyle geçinenlerin hak, yetki, iktidar talebidir.

Çalışan halkın örgütlü ya da örgütsüz kesimlerinden, tüm muhalefet dinamiklerinden çağrımıza gelmeye başlayan sesi, ne bugünkü görünür "cılız"lığına bakıp küçümseyelim, ne de umudun ışığına çıkmanın coşkusuyla abartalım. Ne olduğumuzu ve neye aday olduğumuzu bilelim, yeter.

Krizi 'kontrollü' derinleştirme siyaseti ve 'milli mutabakat' hükümeti

"... şimdi kanlı bir iç savaşa doğru ilerleniyor. Etkili isimler 'hain' ilan edilip dışlanabilir, boğulabilir. Herkes safını seçmek zorunda..."

Yeni Yüzyıl'ın 5 Haziran tarihli birinci sayfasının alt manşetlerinden birisinde bu satırlar yer alıyor...

Memleketimizde neler oluyor?

Hainler kim? Bunları kim boğacak?

Bu saflar nasıl saflardır ki, her birimiz bir safta mevzilenmek zorunda kalacağız? Yoksa birileri bizi "ya devletin ya da PKK'nin safını seçin" diyerekten mi zorlayacak?

Bir tek sözcüğünü çıkarttığımız şu manşet haber insanda böyle sorular sorma duygusu uyandırıyor...

Gerçekte haber, "DYP'de şimdi kanlı bir iç savaşa doğru ilerleniyor" şeklinde...

Gazeteçinin gözü iç savaştan başka bir şey göremez olmuş... Hem de kanlı bir iç savaş... Her yerde iç savaş görüyor... OHAL bölgesindekine çoktan beri medya "iç savaş boyutlarındaki" olaylar adını yakıştırdı bile... DYP'nin iç çekişmesinde bile iç savaş görmek hiç de rastlantı değil.

Gazetecide ic sayas duyguları uyandıran siyasi kavgalar, aylardan beri "6 milyar dünyalı İstanbul'da" diye diye varoşlardan akan işportacıların kafasını karıştıran propagandanın konusu HABİTAT zirvesi esnasında yaşanıyor...

Dünyanın gözü önünde bir yanda "devlet operası"nda arya söylenirken, öte yanda "devlet krizi"nin bütün alanlarında naralar yeri göğü inletiyor.

Türkiye, İstiklal Caddesi'nin pisliğini gizlese de kendini tutamıyor. Her yerinden kriz fışkırıyor, bu krizin tüm yozlaşmış dışavuran görüntüleri bir irinli akıntı gibi, yerlisinin de yabancısının da paçalarına bulaşıyor.

Düzenin siyaseti tımarhaneden fırlamış gibi, "Well Come" diye yırtınarak, yıllar ve yıllar boyunca "yabancı"dan saklamaya çalıştığı bütün marifetlerini HABİTAT Vadisi'nde sergiliyor.

Türkiye gerçekten mi kendini tutumaz hale geldi ve tüm suçları açığa vurmaktadır?

Bu krizin altında pek çok etken yatıyor olsa da, onun böyle sere serpe boy atmasının, her sözde, her eylemde, her adımda sanki kontrol edilemez gibi başını alıp gitmesinin bir anlamı var mıdır?

Şu manzara insanı hayretten hayrete düşürecek saçmalıktadır:

Devlet, devlete egemen zirve, dar çevre ya da oligarşi, dört bir yana Refah korkusunu salıyor... Refah son seçimde oylarını artırınca alttan alta darbe söylentileri toplumun hücrelerine doğru yayılıyor...

İlan edilen tehlike Refah...

Fakat tuhaf bir şey oluyor: Refah dışındaki düzenin partileri Refah'la değil, birbirleriyle çarpışıyor... "Tehlike" dedikleri şey yanıbaşlarında serpilip büyüyor ve onlar birbirleriyle vuruşuyor. Çiller, Refah'ı "ben önlerim" diyerek yola çıkıyor, Yılmaz'la gırtlak gırtlağa giriyor. Yılmaz hakeza... Ya Ecevit!.. Laisizmin kahraman koruyucu ve kollayıcısı bir çırpıda Erbakan'la kol kola Çiller'e Yüce Divan yolunu açıp, Erbakan'a kapatıyor...

Hiçbir parti Refah'la göğüs göğüse çarpışamıyor... "Merkez sağ" denilen partiler birbirleriyle, "merkez sol" adı yakıştırılanlar birbirleriyle ve bunların her biri yekdiğeriyle yüz kızartıcı küfürler arasında, gazetecinin "kanlı iç savaş" sandığı bir dördüncü, beşinci sürrealist boyutlar içinde toza toprağa karışmış, boğuşuyor.

Kendilerini harabederek bir başka kavgaya mı hazırlanıyorlar?

Ah, hayır, onları hazırlıyorlar...

Şu da var.

Her biri her gün, her dakika, her saniye kafalarındaki yarıkların artmasına, gözlerindeki morartıların koyulaşmasına, aldıkları oyların gıdım gıdım erimesine, giderek deste deste koparılıp alınmasına rağmen, adeta intihar eder gibi kayıp gittikleri eğik zeminde frene basamıyor, basireti bağlanmışçasına, her biri üzerlerine çöken bu kabusu koyulaştırmak için elbirliği ile krizi körüklüyor...

Neden?

Bunlar delirdi mi?

Delirmediler?

Delirtildiler...

"Soğukkanlı mihraklar", siyaset meydanına fırlatılıp atılmış figüranların sinir sistemleriyle büyük bir maharetle oynuyorlar... Devlet güvenlik güçlerinin betonarme duvarlarının gerisindeki çelik kasalarda sabırla biriktirilmiş bütün bilgileri canlandırıyor, hortlatıyor, güvenilir medya kanallarıyla, Parsadan tipi ne idüğü belirsizler aracılığı ile, fısıltıyla, sarhoş yaveleriyle ortalığa saçıyor, bu bilgilerin her biri birer öldürücü virüs gibi figüranların sinir uçlarında cılk iltihaplara neden oluyor ve Çillerler, Erezler, Yılmazlar, Ecevitler, Erbakanlar "amok" koşucuları gibi çılgınca bir hızla yokluk duvarına doğru koşuyorlar...

Koşturuluyorlar...

Her birinin bir "açığı" var... Düne kadar üzeri kutsal devlet şalıyla örtülü bu açıklar, şimdi kriz koşullarında tüm siyaset figüranları için birer öldürücü şantaj konusu oldu.

Şu "temiz eller" özlemi nasıl da saf bir özlem!..

Sanki devlet-parlamento-siyasi partiler denilen kapitalist toplumun fazilet tapınaklarına her nasılsa haramiler dadanmış ve millet bundan acılar içinde kıvranıyor.

Haramilik, kaçakçılık, fuhuş, uyuşturucu, silah ticareti, vurgunculuk kapitalist topluma ait hem ekonomik, hem de sosyopolitik yapının olmazsa olmaz atribitumlarıdır, ayrılmaz nitel parçacıklarıdır. Temiz kapitalizm, kirli kapitalizm ikilemi yoktur, olamaz. Siz iflasa sürüklenen kapitalistten daha kudurgan, daha amansız, daha kıyıcı bir başka mahluk tanıdınız mı ve birbirini iflasa sürüklemek için en hayasız, en tiksinti verici, en maceracı yollara başvurmaktan kaçınan sevimli kapitalistler topluluğun-

dan söz edebilir misiniz?

Kapitalizm koşullarında "temiz eller" adı verilen operasyon ya bir kapitalist grubun diğerini yok etmek için başvurduğu bir operasyondur, ya da çalışan kitleleri aldatmak için girişilmiş bir oyundan ibarettir.

Sosyalistler o nedenle Yılmaz'ın Çiller'e karşı "temizel operasyonu"na omuzlarını silkerek bakmakta, bu oyuna haklı olarak gelmemek için elden gelen dikkati göstermektedirler.

Demek ki, tüm devletin parlamenter sistemini allak bullak eden bugünkü kriz, şu ya da bu kimsenin ya da grubun serapa koyulduğu bir fazilet, namus, temizel aşk yolunun ürünü olamaz.

O halde yeniden başa dönelim...

Bu krizin böylesine tehlikeli bir şekilde körüklenmesinin nedenini nasıl anlamalıyız?

Bazı istinat noktalarımız elbette var.

Birincisi, Türkiye'nin bugün yöneldiği kapitalist gelişmenin doğrultusu iç pazara sığmıyor. "Dışa açılma" adı verilen ihtiras dış pazardan pay kapma hırsından başka bir şey değildir. Türk dış politikası bu kapitalist ihtiyacı realize etmenin sivil yoluysa, bunun bir de militarist gerçekleşme çizgisi vardır. Türk-İsrail askeri ve ekonomik anlaşmalarında ete kemiğe bürünen son diplomatik ve askeri çizgide islami fundamentalizm tehdit faktörüdür. Refah Partisi islami fundamentalist tırmanışın ılımlı bir önsözüdür. Ilımlı olsa da her önsöz gibi, bir tehlikeli son söze açılmaktadır.

O halde devlete egemen güçlerin önünde Refah Partisi, çözümü zorunlu ciddi bir problemdir.

İkincisi de şu:

Peki ama, yazımızın başında, rejimin güvenilir partilerinin Refah'ı bir tehlike gibi görüp, Refah'la değil de, birbirleriyle kavga ettiklerini söylediğimize göre, varılan bu sonuç bir tutarsızlık yaratmıyor mu?

Kanımızca hayır...

Bu partilerin içinde, devlete egemen güçlerin tüm uzantıları, özellikle merkez sağ kanattaki bölünmüşlüğü, ANAP-DYP kavgasını sonuna kadar kışkırtarak gidermek gibi kurnaz bir yöntem uygulamaktadırlar. "Üçüncü adam" arayışlarından, kim tarafından sızdırıldığı bilinmeyen belgeler savaşlarına ve parlamentodaki tüm canbazlıklara kadar tüm oyunlar, böyle bir amaca doğru yöneltilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararını geciktirmesi, bu gerekçeyi bilmesi gereken Demirel'den, Ecevit'e kadar bir cephenin herkesi oyalaması da bu oyunun esaslı bir parçasıdır.

Bir an düşünelim...

Askeri darbe için elverişli olmayan uluslararası koşullarda, krizin böylesine başıboş körüklenmesinin mantıksal sonucu ne olabilir?

Elbette böyle bir körükleme, bir darbenin koşullarını yaratır.

Ama eğer darbe yapılamıyorsa, bu çatışan partilerin giderek dağılması gibi bir tehlikeye yol açar... Refah "tehlikesi" büyür...

Bu sürecin derinleşmesi darbe için koşulları büsbütün elverişli hale getirir ve rejim uluslararası planda tecrit olasılığı ile yüz yüze gelir...

Böyle bir ortamın tasviri bile, "sağduyu" adı verilen rejimin gerçek sahiplerinin mevcut partiler üzerindeki baskısını öylesine etkili hale getirir ki, bir sabah uyandığımızda, kanlı bıçaklı partilerin birbirleriyle sarmaş dolaş olduklarını, ve "tehlike" dedikleri Refah'ı bile bağırlarına basarak, ama adeta "boğar" gibi bağırlarına basarak krize son verdiklerini şaşkınlıkla seyrederiz...

Krizin bilinçli şekilde körüklenmesi, Türkiye'de bir güçlü, milli mutabakat hükümetinin önkoşulunu yaratıyor.

Refah Partisi'nin böyle bir hükümete umduğundan daha az hareket serbestisi ile iteklenmesi ise, Refah'a karşı yürütülecek operasyonlar açısından bugün için en akıllı yöntemi oluşturuyor.

DYP-ANAP-DSP ya da CHP gibi partilerin arasındaki Refah birkaç yıllık bir hükümet uygulaması sonucunda güçten düşürülebilir, parçalanabilir...

Şimdi Yılmaz hükümeti düşmüş bulunuyor...

Ufukta bir erken seçim görünmüyor.

Erken seçim yapacağız diye kurulsa bile geniş tabanlı bir hükümet Türkiye'yi birkaç yıl yönetmeye hükümlüdür.

Geçerken militarist dış politikadan söz etmiştik...

Bu kadar kaotik bir kriz yönetme siyasetinin altında, acaba bölgesel bir savaş olasılığına karşı Türkiye'nin zaman kazanma ihtiyacı yatıyor olmasın?

Suriye içlerinda patlatılan bombalar, Siemens'e ihale edilen ve her halde PKK'li yaylalar için kullanılmayacak olan 12 trilyonluk "Doğu ve Güneydoğu bölgeleri için askeri elektronik haberleşme sistemi", İsrail-Ürdün-Türkiye askeri ittifakı herhalde laf ola beri gele diye gözlerimizin önünde durmuyor.

Tiyatro sahnesindeki silah şu ya da bu perdede mutlaka patlar...

O halde...

O halde, bilinçli olarak körüklenen şu Allah'ın cezası krizden, sözüm ona bir "milli mutabakat" hükümetiyle çıkışı engellemek için kolları sıvamak gerekir.

Gerçek kriz ekonomide, dış politikada, sosyal ve kültürel alandadır. Parlamento çatısı altında değil.

Düzen partileri, yapay olarak körüklenen şu krizden "milli mutabakat" hükümetiyle çıkabilirse, gerçek krizden çalışanların çıkarlarını hiçe sayarak çıkmaya yönelecektir.

O nedenle ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın bir dizi örgüte yaptığı "erken seçim için işbirliği" önerisinin desteklenmesi gerekir.

Gerçek krizin merkezi kışkırtıcısı "düşük yoğunluklu savaş"a karşı en büyük darbe "milli mutabakat" hükümeti denilen "savaş hükümeti"ni önlemek ve savaş karşıtlarının sokakta örgütlenecek gücüne erken seçimle birlikte parlamento içinden de destek sağlamaktan geçiyor..

ÖDP, Sıvas ve Bakırköy sınavını geçti

Haber Merkezi - Yerel seçimler, Türkiye'nin bir kaosa dönüşen siyasi atmosferi içinde ikinci plana düşmüş görünürken, sonuçları siyasi partilerin elinde rakiplerine karşı kullandıkları birer koza dönüştü. Sonuçlar tabii ki düzen partilerinin çözmek için uğraştıkları hükümet krizi için yol gösterici bir özellik taşımayacaktı. Ama onlara bir şeyler anlatacaktı. Nitekim öyle oldu. 24 Aralık genel seçimlerinde görülen eğilim bu yerel seçimlerde de tekrarlandı; düzen partileri içinde merkez sağ olarak nitelenenlerin gerilemesi sürdü; özellikle DYP'nin yüzde 12'lere düştüğü görüldü. Aynı şekilde CHP de geriledi. Düzen karşıtı güçler açısından ise, seçim yapılan 41 seçim bölgesinin genel sağ niteliği hesaba katılacak olursa olumlu bir sonuç ortaya çıktı.

1996 Ocak ayında kurulan ÖDP, 2 Haziran'da ilk seçim deneyimini yaşadı. Yerel seçim çalışmaları, ÖDP'nin kuruluşundan bu yana yoğunlaşarak sürdürdüğü belki de en ciddi siyasi faaliyet oldu. Her siyasi faaliyet, ÖDP için büyük önem taşıyor ve diğer partilerden farklı yanlar taşıyor.

ÖDP, diğer hiçbir partide, sosyalist partiler de dahil, görülmeyen bir tarzla siyasi çalışmalarını yürütmeye çalışıyor. Çokseslilik, taban inisiyatifi merkezin zaptı raptından uzak ÖDP çalışmalarının temel özelliğini oluşturuyor. Bu yeni, denenmemiş tarzın handikaplarıyla toplumsal bir muhalefet odağı olmayı hedefleyen ÖDP'lilerin işlerinin aslında hiç de kolay olmadığını söylemek gerekiyor.

ÖDP MYK ne seçime katılacak bölgeleri, ne de adayları belirledi. Bunu tümüyle partinin il ve ilçe örgütleri saptadılar. Bu tip bir karar mekanizması asla diğer partilerde görülebilecek şey değildi.

Buna göre ÖDP 5 bölgede seçime girme kararı aldı. Diğer bölgelerdeki parti örgütleri, seçime girecek bir örgütlenmeye ulaşmadıklarını, hazır olmadıklarını MYK'ya bildirdiler. Örgütlenme yetersizliğini öne süren ilçe örgütlerinin kararlarının, Sıvas'taki parti örgütü dikkate alınırsa pek de yerinde olmadığı ortaya çıktı. Sıvas'taki ÖDP'liler, bir avuçken ve henüz bir parti binaları bile yokken seçimlere girilmesini olumladılar; sonuçta kendilerini bile şaşırtacak bir başarı elde ettiler. Başarı, alınan oy miktarında değil, sinmiş sol potansiyelin seçim faaliyetleri içinde açığa çıkarılmış olmasıydı.

ÖDP seçimlere katıldığı bölgelerin hepsinde oy aldı. Bakırköy'de 1380 oyla yüzde 1.48, Sıvas-Merkez'de 1467 oyla yüzde 1.37, Rize-Merkez'de 265 oyla yüzde 0.89, Konya-Meram'da 280 oyla yüzde 0.3, Zonguldak-Güneşli belgesinde 30 oyla yüzde 2.4'e ulaştı. Ortalama oy oranı yüzde 1.06'ydı.

Bakırköy'de blok oyu arttı

Bakırköy ilçesinde seçime katılma oranı 24 Aralık seçimle-

ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras, Karadeniz Ereğli'nin Güneşli beldesinde seçmenlerle

155 bin seçmenin 130 bini 24 Aralık seçimlerinde oy kullanmışken, bu kez 37 bin seçmen sandığa gitmedi. Bakırköy'deki seçimlerde en büyük düşüşü DYP 20 bin oy kaybıyla yaşadı. ANAP 4 bin, CHP 5 bin, DSP 8 bin oy kaybetti. RP ile MHP'nin ise oyları arttı. RP bin 100, MHP 150 oy artırdı. İP 118 ve YDP 78 oy alarak, yüzde 50 oranında bir oy kaybına uğradı. HADEP ve ÖDP'nin "blok oyları" olarak tanımlanabilecek oylarının 250 arttığı görüldü. HADEP aldığı 866 oyla, ÖDP'nin ve eski oy sayısının gerisine düştü.

ÖDP'liler Bakırköy'deki seçim faaliyetlerinden ve sonuçlarından oldukça memnunlar. Seçimi ANAP'ın kazandığını, ancak gönülleri fethettiklerini söylüyorlar. Bakırköy ilçe başkanı Saffet Uygur "Biz seçimlerde yüzde 1 oranını aşmayı hedeflemiştik. Bu hedefimizi yakaladık. Arkadaşlarımız seçim sonuçlarını şarkılarla, sloganlarla karşıladı" diyor. Uygur şöyle devam ediyor:

"Biz sadece Florya ve Yeşilyurt semtlerinde yüzde 1'in altına düştük. Bu semtler en üst gelir gruplarının oturduğu yerler olduğu için sonucu doğal karşıladık. Bazı yanılmalar var. Osmaniye emekçi semti sanılıyor. Osmaniye'de niçin fazla almadınız deniyor. Osmaniye'nin eski bir gecekondu semti olduğu doğru. Ancak şimdi burası da apartmanlarla, kentin doğal parçası oldu, Bakırköy'e eklemlendi, eskiden oturan emekçiler E-5'in üstüne (İkitelli) taşındı. Kaldı ki buradaki oy oranımız da yüzde 1.5 olup, ortalama sınırındadır. Oylarımız tüm semtlerde ve sandıklarda dengeli bir dağılım gösteriyor. Sadece Ataköy'ün yeni semtleriyle, merkez Sakızağacı'nda yüzde 2'yi geçtik. Hemen hemen tüm sandıklardan oy aldık. Sandıkların yarısında MHP'nin önüne geçtik."

Seçim çalışmaları sırasında bildiri, afiş, ev ziyaretleri, miting, bisiklet turları, yürüyüşler, araç konvoyu gibi birçok etkinlik düzenleyen ÖDP'liler, sürdürdükleri bu çalışmalardan da memnunlar. Seçim günü 523 seçim sandığında "müşahit" görevlileriyle yer alan ÖDP'liler, üye sayılarının da yüzde 20 artış gösterdiğini ifade ediyorlar.

'Sıvas'ta tek muhatap biziz'

ÖDP, Sıvas-Merkez, Konya-Meram ve Rize-Merkez'de seçimlere katılmanın gerekçesinin buralardaki faşist ve gerici yükseliş olduğunu belirtiyordu. Nitekim Sıvas-Merkez'de BBP+RP, Konya-Meram'da da MHP+RP oyları yüzde 79'a yükseldi. Oradaki halkın yanında olduklarını göstermek istediklerini söyleyen ÖDP'liler, Sıvas'ta olumlu sonuç aldılar. Kısa bir sürede seçim çalışmalarına katılım oranı çığ gibi büyüyen ÖDP'liler, binlere ulaştılar. Bir anlamda sinmiş, suskun kalmış potansiyeli açığa çıkardılar. Sosyal demokrat etiketli partilerin düşmanca tutumuna karşılık başta HADEP'liler olmak üzere, değişik çevrelerden devrimci, demokrat güçler sıkı bir işbirliği içine girdiler. Ev, ev, sokak sokak dolaştıklarını ve 4 bin 500 eve konuk olduklarını söyleyen ÖDP'liler, bin 500 kişinin katıldığı bir mitingle, 5 bin civarında insanın katıldığı bir şenlik düzenlediler.

Seçim faaliyetleri sırasında en çok CHP, DSP gibi partilerin antipropagandalarıyla karşılaştılar. Sıvas'taki seçim çalışmalarına MYK adına katılan Genel Başkan Yardımcısı Yıldırım Kaya şu değerlendirmeyi yapıyor:

"Sol adına tüm sol değerleri yere düşüren, ihale ve garnizon partisine dönenler ise ÖDP'nin iki hafta içinde kaydettiği mesafeden paniğe kapıldılar. Seçim süresince güçlerini geriliğe, faşizme ve sermayeye karşı birleştirmek yerine, her türden karalamayla ÖDP'yi yıpratmaya çalışanlar, oylarını BBP'ye kaptırarak, insanların umutlarını bir kez daha yıktılar. Sahte sol partiler yüzünden solculuğun, devrimciliğin ne demek olduğunu unutan ezilenler, 'denize düşen yılana sarılırmış' misali RP'ye karşı ırkçıların ve gericilerin partisi BBP'yi seçmiştir. Bin yıllık mücadele geleneği olan Alevi toplumunun ırkçıların ve gericilerin BBP'sine taşınma işini ise Cem Vakfı üstlenmiştir."

Seçim başarısının yalnızca ÖDP'lilerin olmadığını belirten Kaya, "Zulme karşı direnen tüm Sıvaslı ilerici, aydın, demokrat ve devrimcilerindir. Bizimle birlikte Sıvas'ın küllerini aralayan dostlarımıza bir kez daha teşekkür ediyoruz. Onlar, daha şimdiden Sıvas'ta solun birliğini, inadın ve direnmenin gücünü gösterdiler" diyor.

Yataktan çıkma zamanı

Ertuğrul KÜRKÇÜ

ÖDP girdiği ilk seçimlerden toplam ortalama yüzde 1.5 dolayında oy alarak çıktı ve –parti adına yapılan açıklamada kullanılan güzel benzetmeyle– "toprağı çatlattı."

Bu sonuç partinin hem iç hayatı, hem de toplumsal–siyasal geleceği açısından son derece önemli bir işaret.

Oylama sonuçları, her şeyden önce seçimler arefesinde toplanan Parti Meclisi'ndeki (PM) "katılma–katılmama" tartışmasına pratik bir anlam kazandırıyor. Bilindiği gibi ÖDP'nin "mümkün olan her yerde yerel seçimlere katılması" tezi PM'de azınlıkta kalmış, Sivas ve Bakırköy dışında, özellikle Zonguldak'ta katılıp katılmama kararının yerel örgütlere bırakılmasına karar verilmişti. Oysa hem alınan –ve alınamayan– oylar, hem partinin seçime katılınan her yerde gösterdiği politik ve örgütsel gelişme "mümkün olan her yerde katılma" tezinin –kabul edilseydi– ÖDP için çok daha yerinde olmuş olacağını açıkça gösteriyor.

ÖDP, bu yerel seçimlerde, Türkiye siyasal ta-3.5'tan sonra "sosyalist sol" adına elde edilmiş en yüksek oy oranına ulaştı. Oysa ÖDP, seçimlerin sunduğu büyük fırsatı gerçekçi olarak değerlendirebilmiş ve buna uygun bir seferberliğe girişebilmiş olsa, sonucun 1965 düzeyine ulaşabilmesinin dahi uzak bir ihtimal olmadığını söylemek mümkün.

ÖDP, örneğin İstanbul ölçeğinde, seçimin anlamını parti il ve ilçe örgütlerine aktarıp, onların enerjilerini seferber etmede son derece geç kaldı. Parti bir bütün olarak seçime girdiğini farketmedi bile. Bir kanıt olarak sadece Bakırköy mitingine katılanlarla, Bakırköy'de alınan oy sayısının hemen hemen aynı olduğuna işaret etmek yeter. Parti bütün İstanbul'dan ancak bin kişiyi miting alanına toplayabilmişti, ama ÖDP'nin aktif üyelerinin sayısı bunun üç katı, Bakırköy'de alınan toplam oy sayısı da bir buçuk katıydı.

Bakırköylüler ÖDP ile ancak son onbeş gün içinde tanışabilmiş ve içlerinden yaklaşık bin 500'ü ÖDP'ye yönelmişse, bu mutlak rakamlardan çok daha değerli bir potansiyelin henüz uyuklamakta ve harekete geçirilmeyi beklemekte

Sivas sonuçlarıysa çok daha anlamlı olarak görülmeli. Bu katliam kentinde, sola yönelik müthiş bir potansiyelin yattığı yalnızca seçim sonuçlarından değil, seçim öncesi kampanyadan da görülebilirdi.

Zonguldak Güneşli'de alınan yüzde 2.5 oranındaki oy ise, bu maden havzasında, işçi direnişi merkezinde "teknik ve mali" gerekçelerle ve CHP lehine seçime girmekten kaçınan il yönetimi çoğunluğunun gerekçelerinin anlamlı olmadığı konusunda PM'de dile getirilen itirazların haklılığını kanıtlıyor.

Bütün bunlara karşın, yerel seçimlerin, seçimler öncesinde nasıl bir tutum benimsemiş olurlarsa olsunlar, ÖDP'nin bütün üye ve yöneticileri için son derece yararlı bir politik–örgütsel deneyim sağladığı açık. Sonunda ÖDP, ÖDP olarak bütün çelişkileri, güçlükleri, ima ettiği imkanlar ve sorunlarla birlikte pratik siyasete uyandı. Ama uyanmak yetmez, hızla yataktan fırlamak ve sabah mahmurluğundan bir an önce kurtulmakta fayda var; yoksa partimizin biz henüz uyuklarken bir devlet dairesine dönmesi tehlikesi görünüyor.

Dikkatlice bakan gözler görüyor: Toplumsal muhalefet CHP ve DSP'den kaçıyor ve ÖDP gerçek bir siyasal alternatif olarak Türkiye siyasetinin sol kanadını kuvvetle etkilemeye başlıyor. Örneğin bunlardan Hikmet Çetinkaya 3 Haziran'da sü-

'Bindelerden yüzdelere geçmemiz başarı' diyen Ufuk Uras:

Seçim, partiyi ete kemiğe büründürme vesilesi oldu

*Özgürlük ve Dayanışma Partisi, 5 bölgede katıldığı yerel seçimde beklentilerine uygun bir sonuç elde etti. Kuruluşundan bu yana ÖDP'nin en ciddi siyasal kampanyalarından biri olan yerel seçim kampanyasını ve sonuçlarını Genel Başkan **Ufuk URAS**, arkadaşımız **Vehbi ERSAN**'a değerlendirdi.*

Yerel seçim sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Son derece olumlu buluyorum. 41 bölgenin ortalaması genel sağ ortalamanın ötesindeydi. Oldukça dezavantajlı bir tesadüfi dağılım içinde seçimlere giriliyordu ve henüz örgütlenmemiş durumdaydık. Örgütlü olduğumuz birimlere de sorduğumuzda, sadece beşinden "katılalım" yanıtını aldık. Bu 5 birim kendi adaylarını belirledi. Bu haliyle bile başlı başına diğer partilerden önemli bir farklılık gösterdiğimizi düşünüyorum. Kendi yerel modelimizi ortaya koymak açısından Bakırköy'ün önemi vardı. Sıvas'ın gericiliğin ve faşizmin yükselişi bakımından özel bir önemi vardı. Bir de Zonguldak-Güneşli beldesi bir madenci bölgesi olması nedeniyle önemliydi. Bu bölgelerin hepsinde parti ve seçim faaliyetimizin mazisi 1 aydır. Yaklaşık 20 küsur yıldan beri ilk defa bindeli oranlardan yüzdeli oranlara geçmemiz, yani yüzde 1'i aşmamız bile bence başlı başına bir başarıdır. Bir yanıyla parti genel seçime ilişkin bir prova yapmış oldu.

Seçim iki yönden değerlendirilebilir. Birincisi, partinin çalışması, diğeri oya yansıması. Bu iki yönden bakıldığında nasıl görünüyor?

Bakırköy'de 1.4 küsur oranı olumlu buluyorum. 20 günlük bir faaliyet içinde olması bir başka başarı. Bildiğiniz gibi sadece oy ekseninde değil, kendi siyasi faaliyetimizin yapılması vs. açısından da önemli. Biz bu bölgelerde köprü örgütler kurmuş vaziyetteyiz. Zonguldak'ın Güneşli beldesinde seçim çalışmalarına katıldım, orada kaldım. Oradaki arkadaşlarımız, öğretmen ve doktor arkadaşlarımız, yıllık izinlerini kullanarak sağlık taraması yaptılar, toprağının özelliğine bakarak tohumluk dağıttılar. Yaygın bir faaliyetimiz vardı. Nitekim CHP'yi geçtik. Orada Zonguldak'a da taşınacak kalıcı bir yapılanma kurduk.

Bütün bölgelerde esas faaliyetimizi 2 Haziran'dan sonra başlattık.

Biz, 21. yüzyılın partisiyiz, diyoruz. Bu önümüzdeki 4 yıl içerisinde gerek oy potansiyelimiz, gerek parti fikriyatının ve siyasi faaliyetinin derinleşmesi açısından bunlar bizim bazımızı gösteriyor. Bakırköy'de geliştirdiğimiz farklı politik tarz zenginlik kazandırdı bize. Ama en önemli yer Sıvas'tı. Çünkü Sıvas'ta Madımak canavarlığı sonrası bir sinme, kendi içine kapanma vardı. Oradaki 8 arkadaşımız 20 gün içinde 8 bin kişilik bir etkinlik yaptıkları gibi bin 500'ün üstünde insanla miting yaptık, sokaklarda işte buradayız biz, hodri meydan dedik. Solun özgüveni açısından oya tahvil edilemeyecek önemde bir yapılanmamız oldu ve Sıvas'ta bundan sonra aritmetik olarak artan bir belirleyiciliğimiz olacaktır.

Kısacası ben bu seçimleri, hem sonuçları hem de siyasi pratiğimiz açısından son derece önemli görüyorum. Eğer biz faşizmin bu kadar güçlü olduğu yerlerde seçimlere katılabiliyorsak, birçok yerde katılabilirmişiz. Bana göre Zonguldak dahil, bir dizi yerde mutlaka seçimlere katılmalıydık, katılsaydık ortalamamızı yükseltecektik, oradaki pratik faaliyet daha kıvama girecekti.

Sosyal demokratlardan gelen oy var mı?

Sosyal demokoratlardan gelen oy var, bu oy hızlanarak artacaktır. DSP aslında büyük ölçüde devletin ve sermayenin sigorta partisi, misyonunu üslendiği için bu seçimlerde beklemediği bir oy kaybıyla karşılaştı. Kendilerine sol diyen partilerin bizim lehimize yüzde 4 dolayında oy kaybettikleri hesaba katılacak olursa, bu partilerle de bir tür solu yeniden tarif etme ekseninde hesaplaşmamız açısından özgüvenimizi artırdığımızı, pazar ilişkilerine dayanan bir solun pazarlanmasına karşı da önemli bir sigorta oluşturduğumuzu, bu sol kalpazanlığı sona erdirecek bir güç olduğumuzu da görmüş olduk.

KONDA'nın bir araştırmasına göre HADEP'e yüzde 6, ÖDP'ye de yüzde 2 gibi bir oran verilmiş. Bir erken seçimde de barajların düşürülebileceği de düşünülecek olursa, baraj aşılacak görünüyor.

Sonbaharda seçim olursa ve baraj yüzde 5'e indirilirse -ki CHP'yi ve MHP'yi kurtarmak için devlet indirecektir- ÖDP kendi başına aşamaz. Baharda olursa ÖDP yüzde 5'i zorlar. Ama bir işbirliği, güçbirliği olursa haydi haydi biz barajı aşarız ve sosyalizm bayrağını Meclis'e dikeriz.

Seçimlere bakıldığında ne tür yanlışlar yapıldı? Örneğin şöyle olsaydı daha iyi olurdu, dediğiniz bir şey var mı?

Merkez-yerel ilişkisinin daha iyi lehimlenmesinin gerekliliğini gördüm. Diyelim Zonguldak kendi koşullarına bakıp bir karar alıyor, ama biz bu kararın hesabını Türkiye geneline vermek durumunda kalıyoruz. Nasıl merkezin her konuda yerele bir dayatması olması sağlıksız bir sapmaysa, yerelin her anlamda merkezi belirlemesi de çok sağlıklı olmayabiliyor. Kendi dışımızdaki güçlerle sağlıklı ilişki kurabilmemiz için kendi içimizde derinleşmemiz gerekmekte.

Biz seçim faaliyetine girerken reel konular aslında büyük ölçüde bizi belirleyebiliyor. Kendi gündemimizi oluşturup siyasi pratik içerisinde dayatamıyoruz. Erken seçim olmazsa bunun vesilesini yaratacağız, uzun soluklu işler gerçekleştireceğiz. Bakırköy'deki seçimde 500 tane müşahit görevlendirmek durumunda kaldık, bunların denetimi kolay değil. Türkiye'de bir erken genel seçim olduğunda toplam sandık sayısı 138 bin 690 adet. Eğer bu seçime girersek, bu sandıkların her birine hakim olacak kıvama gelmek durumundayız. O yüzden bizi önemli bir mesai bekliyor. Bir de işin akçalı kısmı var. Sadece aidatlarıyla gelir oluşturan bir parti olmak nedeniyle bu konu da tabii kolay gitmiyor.

Pusulasını, haritasını yitirmiş insanları partimize kattıkça ÖDP kendi ayakları üzerinde kalabilecek ve var olan siyaset cambazlarına karşı ahlaklı, geniş kesimlerin yararına bir politikanın yapılabileceğini gösterecektir. Biraz da gündemi belirleyebilecektir. Ben örneğin anti-Habitat etkinlikleri nedeniyle savaş göçmenlerinin kendi ülkelerini kendi dillerinden anlatmalarından, video ve film gösterimlerinden doğrusu çok etkilendim. O yüzden bu duruma seyirci kalan, sanki böyle bir şey yokmuşcasına, yani Kürt köylerinin yakılmıyor ve orada kalan insanlar mağdur olmuyor gibi, hatta onlar üzerinden politika yapan Meclis'teki parti genel başkanlarını protesto etmek, devletin özür dilemesi ve zararların tazmini için sakal bırakma eylemine başlamayı düşünüyorum. Gündemin esas teması bu. 1 Mayıs'ın bir hafta sonrası ölü bulunan Akın Reçber'den daha önemli bir konu olamaz. Plastik gündemlerde kendimize yer açmamız gerekiyor. Seçimlere gireceksek böyle bir ortamda girmek durumundayız.

---

tununda şunları yazıyor: "ÖDP, 'Kemalist sol'a da sıcak bakmalı, kimi örgütleri Mustafa Kemal Atatürk'ün posterlerinden ve Türk bayrağından rahatsız olmamalıdır."

"Türkiye'de sol bütünleşmelidir. Bu oluşum içinde ÖDP, İP de olmalıdır."

Hikmet Çetinkaya'nın bir ÖDP dostu olduğundan kuşku yok, ama ÖDP'ye –'Kemalist sol'un da ilgi duyacağı gerekçesiyle– örgütlerini, sanki garnizon, karakol, hapishane ya da mahkeme binasıymışlarcasına resmi simgelerle donatma tavsiyesinde bulunurken onun gerçek bir muhalefet partisi olarak ima ettiği potansiyeli yeterince kavramadığı söylenebilir.

ÖDP, merkez–soldan, –Ufuk Uras'ın yerinde ifadesiyle– "garnizon partileri"nden boşalan yere talip olmuyor, ÖDP'nin talip olduğu, bugüne değin merkez–sola siyasal destek veren kitlelerin kendilerini aşmalarına katkıda bulunmak ve yeni bir bilinçle kaderlerini ellerine almalarına yardımcı olmak.

Ara yerel seçim sonuçlarından sonra, daha önce ÖDP'yi düşmanlıkla küçümseyen, dikkate almayan, karalayan ya da reddedenlerin sahneden silindiği ve açık siyaset düzleminde ÖDP dışında bir sol alternatif kalmadığı da sürece dikkatle bakanların, bu arada Hikmet Çekinkaya'nın gözünden kaçmıyor.

Ama, partinin kuruluş mantığından titizce dışlanan "örgütler ittifakı"nı, seçim sonuçlarının ÖDP için işaret ettiği gelişme doğrultusunun bir dinamiği olarak görmek de en az merkez-solun yerini doldurma niyeti kadar büyük bir yanılgı olur. Resmiyet dünyasının, sistemin merkezinin çökmekte olduğu bir evrede, bütün siyasal yatırımlarını merkeze yapanların da çökmesi kaçınılmaz. O yüzden merkez-solun yerini doldurmaya yeltenmek kadar, merkeze sığınarak kendi sonlarını getirmiş olanları rehabilite etmeye kalkışmak da ÖDP'nin sağladığı kredibilitenin sonu olur.

ÖDP, yepyeni bir parti, bu partinin "eski tüfekler"i bile, sola, sosyalizme, devrimciliğe yeni bir yorum ve pratik, yeni bir çehre kazandırma gayreti içinde partinin en son sıralarına çekildiler. Hal buyken ÖDP, sözümona genişlemek ve popülarite uğruna, toplumsal muhalefet adına herhangi bir muhalif değeri ve anlamı kalmış olmayan, kurulu düzenin merkezini işaret eden simgeler, kişiler ve örgütlerin sığınağı haline gelmeye razı olamaz.

ÖDP kitlesel bir emek partisi olarak gelişirken elbette, isterse kemalist, islamcı, alevici ya da Kürt solcusu olsunlar partinin programını benimseyen ve tüzüğüne uygun olarak çalışan her kafa ve kol emekçisine, her taraftarına kapısını ardına kadar açık tutacak. Bu elbette bir çelişki, ama bu çelişki üyelerin ÖDP'nin amacına paralel olarak kaydedecekleri fikri ve siyasal gelişme sonucunda çözülecek. ÖDP'nin amacıysa, program ve tüzüğünde apaçık yazıyor: "Sosyalizm."

* * *

Ara yerel seçimlerde elde edilen yüzde 1.5'luk oy ÖDP için sağlıklı bir büyüyebilme potansiyelini işaret ediyor. Ama öte yandan partinin kendi gelişme hızından daha yüksek bir hızla bir çekim merkezi haline geldiğini de gösteriyor. Türkiye'nin 15 yıllık sancısını çektiği doğumun ebeliği rolü hızla ÖDP'ye yöneliyor. Parti, siyasetin marjininden , siyasetin belirleyiciliğine doğru çekiliyor. ÖDP, bütün ezilen sınıfların, cinslerin, kültürlerin, emeğin, kadınların, Kürtlerin, Alevilerin, azınlıkların, engellilerin sözcülüğünü ne kadar kuvvetle üstlenirse belirleyici rolü o kadar artacak, bu rolünü isterse "taktik" gerekçelerle ne kadar belirsizleştirirse kendi özgül muhalif karekterini o kadar yitirecek.

Radikalizmin azınlıkta kalmaya mahkum olduğu, bir burjuva palavrası. Oysa, devrimler tarihi bunun tersini kanıtlayan sayısız örnekle dolu. ÖDP'yi ÖDP yapacak olan şeyse, gündelik hayatla bu tarihe bir halka ekleme amacı arasında anlamlı bir bağ kurma yeteneğine sahip olduğunu elle tutulur kılmaktan ibaret.

HADEP Genel Sekreteri Bahattin Günel oylarının arttığını söyledi

Bölge halkı ekmekten çok özgürlük istiyor

Düzen karşıtı partiler içinde yerel seçimlere katılan bir diğer parti olan HADEP, özellikle iddialı olduğu Bingöl'de oylarını yüzde 12'den yüzde 18'e çıkardı. Dört bölgede seçimlere katılan HADEP'in Genel Sekreteri ***Bahattin GÜNEL****'le arkadaşımız* ***Vehbi ERSAN*** *görüştü.*

Seçim sonuçları beklediğiniz gibi oldu mu?

Biz dört yerde seçimlere girdik. Bingöl'de beklediğimiz sonuçları aldık. 24 Aralık seçimlerinde dördüncü partiydik, bu seçimlerde ayrıca yerel seçimler olması itibariyle adayların durumu göz önüne alınmış olmasına karşın, 2. parti durumuna geldik. Diğer partilerin para dağıtmaları bizim daha fazla oy almamızı önledi. 24 Aralık seçimlerinde Bingöl'de yüzde 12 civarındaydık, ki bunun milletvekilliği seçimleriyle daha yüksek olması gerekiyordu. Bu seçimlerde çok kısa vadede Bingöl'de RP'nin en güçlü gözüktüğü il olmasına rağmen yüzde18'lere yükselen bir oy artışımız var. Tabii ki seçimi kazanmak isterdik, kazanabileceğimizi düşünüyorduk, ama oy artışımız, ikinci parti oluşumuz, bizim açımızdan partimizin hedefine ulaştığı anlamına geliyor. Mardin-Sürgücü'nde 24 Aralık seçimlerinde tüm partilerin toplamından fazla oy almıştık, 650 oydan 465'ini. Bu seçimlerde aynı oranı tutturamadık. Nedenleri ise; küçük bir yer, 12 tane aday var, ekonomik güçlükler, halkın iktidardan beklentileri... Bütün bunlar nedeniyle ANAP kazandı. Marmara Ereğlisi'nde 24 Aralık'taki oylarımızı koruduk. Bizim açımızdan önemli olan orada CHP, DSP ve MHP'nin önünde olmamızdır. Orada dördüncü partiyiz.

Bakırköy, birçok sorununu çözmüş, daha fazla refah isteyen bir seçmen kitlesi bulunan ilçelerden birisi. Dolayısıyla bu insanlar siyasal iktidardan yararlanmak istiyorlar. Bizim potansiyel olarak zaten çok güçlü olmadığımız bir ilçe. Oradaki oy eksiğimiz, 24 Aralık'tan daha az oy alışımızın nedenlerinden bir tanesi buradaki kitlenin beklentileri. İkincisi yerel seçimin niteliği gereği seçmenler seçilme şansı olmayan partilere fazla oy vermiyorlar. Genel seçimlerde tutumları farklı oluyor.

Bakırköy'deki düşüşte ÖDP faktörü var sanıyorum, iki partinin oylarında ise artış oldu.

Tabii. Bu iki partinin oylarında artış olabilir, ben hesaplamadım. Eğer genel seçim olsaydı bu iki partinin toplamı çok daha fazla olurdu.

Siyasi çalışmalar açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Tasarladıklarınızı yapabildiniz mi?

Bizim halka anlatmak istediğimiz konu daha çok demokrasi ve özgürlük konusu. İnsanların geçici ihtiyaçları yerine son tahlildeki özlemlerini öne çıkardık. Elbette ki yerel seçimlerin yerel sorunları çözme gibi kendine özgü bir yönü var, ama biz insanlara genel istemlerini partimizin siyasi düşüncesi çerçevesinde ulaştırmaya çalıştık. Bu açıdan da baktığımızda bu oy artışıyla artık bölge halkının ekmekten, işten çok demokrasi ve özgürlük istediğini bilince çıkarmamız söz konusu. Bizim programlarımız ağırlıklı olarak yerel sorunlardan çok, genel sorunları önplana çıkarıyor.

Bingöl'de biz çok görkemli bir miting yaptık. Bingöl'ün tarihinde böyle bir miting yapılmadığı belirtiliyor. 10 bin civarında bir katılım olduğunu tahmin ediyoruz. Hiçbir siyasi parti bu kadar insan toplayamamış. İnsanlar mitingin sonuna kadar alanda beklediler, miting sonrası da bizimle birlikte parti binasının önüne geldiler ve slogan atmayı sürdürdüler. Büyük bir ilgi gördük.

Bakırköy'de daha farklı bir tarz izlediniz herhalde.

Tabii, daha önce söylediğim gibi orada insanlar birçok sorununu çözmüş durumda. Ülkenin durumundan çok rahatsız değiller. Bakırköy'de arkadaşlarımız sanıyorum, çünkü ben İstanbul'da bulunmadım, daha çok bölgede bulundum, kirlenmiş siyaseti temsil eden partilerin silinmesi doğrultusunda bir çalışma yürüttüler. Yerel sorunlara değinen bir propagandayı da sürdürdüler.

Baskı ve engellemelerle karşılaştınız mı?

Geçmişe oranla büyük bir baskı görmedik. Azdı. Yönetici düzeyinde bir baskıyla karşılaşmadık. Çalışmalarımız sırasında sivil ekipler uzaktan takip ederek psikolojik baskı yaptılar artı özel timler, bunlar MHP'li insanlar, halka karşı kurt işaretleri yaparak dolaştılar. Bu tür tutumlarla karşılaştık. Geçmişe oranla daha rahattık.

Yakın gelecekte bir erken seçim görünüyor mu? Hükümet krizi çözülecek mi?

Seçimlerin ardından sorunları çözebilecek bir hükümet çıkmayacağını, çıkaramayacaklarını söylemiştik. Günlerce tartışılarak kurulan hükümet üç ay dayanamayıp sorunları daha da karmaşık hale getirdi. Bu sadece RP'nin muhalefeti ile değil, gerçekten mevcut parlamentodan bu ülkede var olan sorunları çözebilecek bir hükümetin çıkmamasından kaynaklanıyor. Bu parlamento erken seçim yapmak zorunda. Benim kişisel tahminim sonbaharda seçime gitmek durumunda kalacaklar. Ama asıl olarak Milli Güvenlik Kurulu'nun istemi merkez sağı, RP'nin önüne birinci parti olarak geçirmek. RP'yi dışarıda bırakabilecek bir siyasi çalışmanın içindeler.

Barajın düşme olasılığı var mı?

Seçimin hemen ardından Yılmaz da, Baykal da barajın yüksek olduğunu, düşürülmesi gerektiğini söylediler. Barajı düşürme eğilimleri var. Ama Türkiye'de bugünden yarına ne olacağını kestirmek gerçekten çok zor. Bu devleti iyi tanıdığımızı söylüyoruz, ama Türkiye devlet olarak öyle anlaşılabilir bir ülke değil. Hükümetin düşmesiyle birlikte erken seçim kararının nasıl alınacağı bile belli değil. Birileri 45 gün içinde Cumhurbaşkanı'nın seçime götürebileceğini söylüyorlar, ki bu hukuken mümkün, bu durumda yeni bir seçim yasası nasıl yaparlar, yapabilirler mi belli değil? Eğer tüm partiler erken seçim kararı alırlarsa o zaman barajın düşme ihtimali çok yüksek. Hatta kaldırabilirler. Barajın düşmesi veya kaldırılması durumunda bizim siyasi anlayışımız değişmeyecektir. Baraj yüzde 5'e indi, artık tek başımıza parlamentoya gireriz, daha önce öngördüğümüz blokun, ittifakların gereği yok, gibi bir düşüncemiz yok. HADEP tek başına parlamentoda temsil hakkını elde etse bile, biz bu ülkenin sorunlarının sistem karşıtı güçlerin birliğiyle çözülebileceğini düşünüyoruz. Blok konusunda biz HEP sürecinden beri sistemden zarar gören, barışı, demokrasiyi isteyen, özgürlükleri savunan, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerden yana politika yürütmek isteyen insanların birlikte olmasını savunduk. Bu düşüncemiz değişmedi. Farklı yerlerde duran sol siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, demokratik kitle örgütleri gibi her zaman dostça ilişkilerimizi sürdürmeye özen gösterdik. 24 Aralık seçimlerinde Emek Barış Özgürlük Bloku adında oluşturabildik. Biz bunun sadece bir seçim ittifakı olarak kalmamasını, diğer demokrasi güçlerini de kapsayarak sürekli kılınmasını istedik. Bu anlayışımızdan bir şey kaybetmiş değiliz.

ÖDP'nin seçim deneyi...

Saruhan OLUÇ

2 Haziran ara yerel seçimlerini, hem Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin aldığı sonuçlar hem de Türkiye'de yaşanmakta olan siyasi temsil krizi açısından değerlendirmekte fayda var.

Ortaya çıkan sonuçlar kısaca şunları gösterdi: Birincisi, merkez partilerdeki erime sürüyor. DYP, ANAP, CHP ve DSP çeşitli oranlarda oy kaybına uğradı. Buna karşılık RP oy artışını, ağır da olsa sürdürüyor.

Seçim öncesindeki ve sonrasındaki siyasi tablonun gösterdiği ise aynı: Türkiye'de yaşanmakta olan siyasi temsil krizinin esas ayağını merkez sağın siyasi temsil krizi oluşturuyor. Bütün gelişmeler bu alandaki krizin aşılmasına endekslenmiş durumda. Gerek sermaye, gerekse askeri çevreler açısından, bu alanda yaşanan sorunların bir an evvel aşılması kaçınılmaz bir zorunluluk. Yani bu çevreler için merkez sağ, bu bölünmüşlüğü ve temsil sorununu şu ya da bu biçimde çözmek zorunda.

Erken seçim ve hükümet senaryolarının hepsi bu noktaya kilitlenmiş durumda. Merkez sağdaki temsil krizinin çözümü doğrultusunda adım atılmadan erken seçime de gidilemez. Çünkü bu seçim kanunu değiştirilmeden, bu partiler yelpazesi ile yapılacak bir erken seçim, sorunları daha da ağırlaştırır. Ancak Meclis'teki bileşim şu anda seçim kanununu değiştirebilecek bir yapıda da değil. O nedenle yaşanmakta olan bu kilitlenmenin bir an evvel açılması gerekiyor.

Öte yandan CHP ve DSP açısından da durum hiç iç açıcı değil. CHP, hızla parçalanma sürecini yaşıyor. Küçülen, Baykal hizbinin partisi haline gelen CHP liderliği, kendini kurtarabilmek için kapağı hükümete atma formülleri üzerinde çalışıyor. Bu CHP'nin, kendini toparlama ve politika üretme şansı kalmamıştır. Kısacası, kurultaylar partisi artık tükenmiştir.

DSP ise yükselen parti olma trendini bu seçimlerde sürdüremedi. Yine de 'dürüst politikacı, dürüst lider' imajı ile ayakta kalma ve kendisini geliştirme çabasını sürdürüyor. Ancak son derece açık bir şekilde görünüyor ki, Ecevit ailesinin partisi olan DSP, gerek politikaları gerekse örgütsel gelişimi açısından ciddi sorunlarla karşı karşıya. 'Dürüst lider' imajı ile yaratılan havanın politik ve örgütsel tıkanmanın önünü açamayacağı görünüyor. Tüm politik önerileri itibariyle eski olan, hiçbir yeni özellik taşımayan, üstelik milliyetçi bir çizgiyi geliştirerek ayakta durmaya çalışan ve ANAP'ın koltuk değneği görevini üstlenen DSP'nin önümüzdeki günlerde yaşayacağı sorunlar CHP'ninki kadar köklü olacak.

ÖDP'nin, bu koşullarda elde ettiği yüzde 1'in üzerindeki oy oranı ile bir umudu yeşerttiği görüldü. Birinci TİP'ten sonra ilk kez bindelerin değil, yüzdelerin partisi olunduğu gösterildi.

Öte yandan ÖDP, yeni kurulmuş bir parti olarak 5 yerde seçime girdi. Toplam 3467 oyla Türkiye ortalamasında yüzde 1.07 oranına ulaşıldı.

Bu oyların anlamını değerlendirebilmek için birkaç noktaya değinmekte fayda var.

Birincisi, Türkiye'de sağa kayışın devam ettiği bir dönemde seçime girildi. Merkez oyların eridiği, ırkçı-milliyetçi ve gerici-şeriatçı oyların artış gösterdiği, yani toplumsal muhalefetin yükselmediği günler yaşanıyor.

İkincisi, gelişkin, oturmuş ve yaygın örgütlenmenin bulunmadığı alanlarda seçime girildi. ÖDP, bu seçimlerde faaliyet sürdürdüğü alanlarda örgütsel yapısını pekiştirmeyi, partiyi tanıtmayı hedefledi. Bu açıdan değerlendirildiğinde, Konya-Meram dışında başarılı sonuçlar alındığı görüldü.

Seçim çalışmalarının en kritik olduğu alanlardan biri Sıvas idi. Gerek yüzde 80'e varan gerici oy bileşimi itibariyle, gerekse 37 aydının yakılmış olmasının Sıvas'taki sol kesimler üzerinde yarattığı baskı nedeni ile bu kentte çok zor adım atılabilirdi. Ancak Sıvas'ta sürdürülen faaliyetler, sol kesimdeki demoralizasyonun ve yalnızlığın bir ölçüde aşılmasına yol açtı. Özellikle mitingin ve şenliğin yarattığı ortam, Sıvas'taki demokrasi ve emek güçlerinin yüzünü güldürdü, onlara moral verdi. Böylelikle gerici güçlerin ağırlıkta olduğu, şeriatçı eğilimlerin hegemonyasının bulunduğu Sıvas'ta seçime katılmak son derece isabetli oldu.

Bir diğer önemli alan ise Bakırköy idi. Bu ilçede esas olarak düzen partilerinin kent tasarımı ile uğraşmak gerekiyordu. Sürdürülmesi gereken seçim faaliyeti, İstanbul'un Beşiktaş, Kadıköy gibi bazı ilçelerinde ve belki de bazı büyük kentlerde gelecekte yapılacaklar açısından önemli bir örnek teşkil edecekti. Bu açıdan da değerlendirildiğinde, sürdürülen tanıtım faaliyetleri önemli başarılar elde edilmesine imkan sağladı, yeni mücadele biçimleri üretilebildi.

Rize ve Konya-Meram'da ise ÖDP'nin tüm yerel örgütsel zaafları açığa çıktı. Altyapının yeterince oluşmadığı, fikrin, coşkunun, umudun henüz yeterince birikmediği anlaşıldı.

ÖDP'nin, bu koşullarda elde ettiği yüzde 1'in üzerindeki oy oranı ile bir umudu yeşerttiği görüldü. Birinci TİP'ten sonra ilk kez bindelerin değil, yüzdelerin partisi olunduğu gösterildi.

Bu önemli ve olumlu bir başlangıç, ama sadece bir başlangıç. İlk yapılması gereken, bu seçim faaliyetlerinden çıkarılan olumlu-olumsuz dersleri, tüm örgütün edinmesini, bunun kolektif bir deney haline gelmesini sağlamak, eksiklerimizi hızla tamamlamak ve olası bir erken seçim için hazırlıklarımızı geliştirmektir. Bu erken seçimin hangi ay ya da yılda olacağı tahminleri üzerinde düşünmek yerine, yarın karşı karşıya kalındığında hangi imkanlarla ve araçlarla seçim çalışmalarını yürütebiliriz sorusuna yanıtlar vermek gerekiyor. Örgütün seçime hazırlanması demek, tanıtımını yoğunlaştırması, yapısını güçlendirmesi, bulunulan alanlarda emeğin ve özgürlüğün sesi ve kürsüsü olunduğunun gösterilmesi adımlarının güçlü ve kararlı bir şekilde atılması demektir.

Avustralya'da, Hançepek'te unutulan, görülmeyen arkadaşlarımız

Türk, Kürt, Alevi dışında da "Türkiyeliler" var

Yelda

Ertuğrul Kürkçü 25 Mayıs tarihli Söz'de, Avustralya izlenimlerini yazdı. Oraya Türkiyeliler Toplum ve Kaynak Merkezi'nin davetlisi olarak gitmiş. Avustralya'daki "Türkiyeliler"i anlattı. Türkiyeliler tanımının içinde Türkler ve Kürtler'i saydı; ha, bir de, Aleviler'i. Ertuğrul'un Melbourne'da,"tarihsel düşmanlıklarla büyümesinler diye, oğulları Deniz ve kızları Oya'yı bir Yunan özel okulunda okutan Sevinç ve Mustafa"nın evinde kalmış olması da ona Türkiye'den gidenlerin bunlardan ibaret olmadığını hatırlatmaya yetmemiş. O Rum okulunu kuranların köklerinin burada olduğunu düşünememiş. İşin Sevinç'e, Mustafa'ya aferin dedirtecek yanını yazmış da, o Türk çocukları kabul eden okulun bu tavrının tarihsel düşmanlıklara karşı bir duruş olduğuna dikkat çekmemiş.

Kendisinin de ziyaret ettiği, Melbourne ve Sydney'de, camileri olan Türk mahalleleri gibi, kiliseleri olan Ermeni, Rum mahalleleri olduğunu, İstanbul'da Balıklı taraflarından göçenlerin orada "Balıklava" mahallesini kurduklarını, onlardan sonra giden Ermenilerin de önce bu mahalleye yerleştiğini duymamış; sayılan "Türkiyeliler" herhalde hiç bunlardan bahsetmemişler... Türkiyeliler Toplum ve Kaynak Merkezi'nin içinde kimler olduğunu, hangi "Türkiyeliler" olduğunu merak ettim...

Avustralya'daki solcu Türkler ve Kürtler, ÖDP'li arkadaşımız Ertuğrul'u, "şehitlerinin hepsinin arkadaşı, yoldaşı olarak belledikleri biri" olarak görüyorlarmış. Ne mutlu, ama mesela güvenlik güçlerince öldürülen Orhan Bakır'ın da arkadaşı, yoldaşı değil mi Ertuğrul?.. Mehmet Şevket Eygi'nin "asıl hüviyetinin" Ohan Bakırcıyan olduğunu kamuoyuna "teşhir" ettiği Orhan Bakır... (Milli Gazete,, 13 Mayıs '96)

Ertuğrul Avustralya'daki mesela "azınlıklar"ın da onu "şehitlerinin hepsinin arkadaşı, yoldaşı" görebileceği şeyler yapsaydı, yapmış olsaydı keşke. Orada, ÖDP'nin kuruluş sürecini Masis Kürkçügil'in bir yazısından öğrendiklerini söylüyor, ama günümüz Türkiyesinin sosyalist gözlüğü Ermenilerin görülmesine, adlarının anılmasına olanak vermiyor. Sonra da seçim zamanında gidip oy isteniyor "azınlıklardan"...

Avustralya'da Ertuğrul'un göremediği, maalesef oradaki "Türkiyeliler"in de ona göstermediği, Süryani ve Keldanilerin sayısı 50 binin üzerinde. Bunların arasında Suriye ve Irak'tan gidenler de var ise de, çoğu Türkiyeli... Bence sayı önemli değil ama, Ermeniler'in sayısı Türkiye'deki Yahudilerin sayısından fazla; 20 binin üzerinde; belki 30. Bunların bir kısmı buralardan kökleri koparılan Beyrut'tan, Suriye'den, ama çoğu Türkiye'den. Türklerle birlikte, Türklerden önce ve sonra hep gitmişler oraya.

İzel Rozental'in, 'Peki ama neden?' adlı albümünden

Oysa ben inanıyorum ki, Trabzonlu Rumlar şimdi orada kemençe eşliğinde omuz silkiyorlardır. 6-7 Eylül görmüş Üsküdarlı bir Hayguhi, Samatyalı bir Takuhi, Kumkapılı berber Parseh Usta, 1970'lerde dükkanına gelip, kendisine silah çekip, hem de adını soyadını söyleyerek, Ülkü Ocaklarına para isteyenlerden kaçan bir Gedikpaşalı kunduracı, piknik yolunda kimlik kontrolü sırasında adını beğenmeyen polisten dayak yiyen bir Vasil, askerdeyken "sabıkalılar ve gayrımüslimler dışarı çıksın!" komutuna muhatap olan bir Arapkirli Arto, yeni doğan çocuğuna kimlik çıkarmak için gittiği nüfus memurluğunda "yabancı mısınız" sorusuyla karşılaşan bir Marika, subay olmak isteyen, ama Hava Harp Okulu'na kabul edilmeyen bir Ermeni Kemal, "madem bu memlekette yaşıyorsun, bütün nimetlerden istifade ediyorsun, öyleyse din dersine de gireceksin" baskısıyla karşılaşan bir Süryani Meryem, hep oradalar. Kim bilir, 12 Eylül'ün gazabından kaçmış sol sempatizan bir Yezidi belki de... Bu arkadaşlarımıza "Türkiyeli politik göçmen" deyip dememek artık size kalmış...

Kürtlere ve süren savaşa ilişkin toplantılarda konuşmasını en çok istediğim isimler arasındadır Ertuğrul Kürkçü. Bu konuda çok beğenirim, benim söylemek isteyip de cesaret edemediklerimi de dile getirdiği için.Bu memlekette halklar arasında uluslar-azınlıklar hiyerarşisi önce bizim kafalarımızda yıkılsa da, Ertuğrul'u da yanımızda görsek. Karşımızda olduğu için değil, yanımızda; ama ısrarla bakmıyor. 'Biz' dediğim kim mi? Mesela İHD İst. Şb. Azınlık Hakları İzleme Komisyonu.

Pencereden dışarı bakalım, pervaz çatlağından değil; yoksa, görmemiz gereken çok şeyi kaçırıyoruz. Oylara değil ama acırım kaçan arkadaşlıklara...

Hançepek egzantrik değil, "Gâvur Mahallesi"

Dikkat edin, gizli ırkçılıklar bazen şu sözcüklerde sırıtır: egzantrik, egzotik... Sözlük anlamlarından çok daha başka çağrışımlarla yüklü; ayrıksı, uzaktan, dışardan gelen derken, "öteki"ni daha öteye iten, yapyabancı gören sözcükler...

Margosyan'ın Gâvur Mahallesi [1] kitabının yankı uyandırmasından sonra Diyarbakır'ın bu ünlü mahallesine, Hançepek'e ilişkin söz söylemeye heveslenenlerimiz oldu. Ne diyelim; bu ilgiye ancak memnun olunur. Her ilgi, duyarlılık oluştursaydı keşke... Baki Koşar'ın [2] da bu konuda gayet edebî bir yazısı yayınlandı: "Muhteşem yoksulluğun kalbinde..." (Laf olsun torba dolsun; yazı olmuş dergi dolmuş...) Baki de Diyarbakır'ı "egzantrik" bulmuş...

Gizli ırkçılığın sadece egemenlerde görülmediğinin, ezilen gruptan olup da değilmiş gibi yapanlardaki çeşidine örnek teşkil ettiğinden Batmanlı Baki'nin bu yazısı hakkında söyleyeceklerim var. (Ve bu yazıdan sonra Baki beni sevmeyecek.)

İstanbul-Hacı Hüsrev ne ise, Diyarbakır-Hançepek de o imiş Baki için. Adını nedense açıkça söylemiyor, ama Çingeneler'i ve Kürtler'i egzantrik buluyor belli ki. Ermenileri, Süryanileri, Yezidileri ise hepten es geçmiş. Hem de yazısının konusu "Diyarbakır/Hançepek/Diyarbakır..." iken.

Hançepek'i yapay bir mahalle diye tanımlayan Baki, açsaydı mesela Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu'nu [3], Diyarbakır'ın, surlarının çok eski bir tarihi olduğunu görecekti. Ve dolayısıyla sur içinde bir mahalle olan Hançepek'in: Bu yerleşim yerinin M. Ö. 85-69 tarihlerinde Ermenilerin egemenliğinde olduğunu. (Büyük Tigran dönemi; hani şu bildiğimiz Dikran.) Ve mesela ünlü Ulu Camii'nin, Saint Thoma Kilisesi'nin çeşitli zamanlarda kısım kısım camiye çevrilmiş olduğunu. Birçok kitapta yazar, Diyarbakır'da, Amid'de M. Ö. 1260-653 tarihlerinde Asurlular ve Urartular'ın olduğunu. Asurlular, Asuriler, Süryaniler...

Bu tarih milattan öncelerde de kalmadı üstelik; çok uğraşıldı ama orada hâlâ Ermeniler var. "Diyarbakır'daki son Ermeniler"den olan Lüsye baco öleli daha iki ay olmadı... Süryani ve Keldaniler de hâlâ var Diyarbakır'da, Hançepek'te. Müslümanlığa dönmek zorunda bırakılanlar, dönmüş gibi yapanlar da cabası. "Gâvur"ları yok sayan bir gâvur mahallesi yazmayı becermiş Baki.

Neredeyse her biri bir tarih olan yapıları görmesini engelleyen, sadece "döküntü barınakları" görmesini sağlayan hangi bakıştı, peşin hükümlerdi?

Kendine yabancılaşan, memleketlilerine de..

Baki Kürtlüğünü inkar eden biri değil, ama bir turist, Batılı bir turist gözüyle, "farklı bir dünya" olarak görmüş Hançepek'i -Hacı Hüsrev'e benzeterek: "sizi handiyse ürkütecek kadar keskin ve bir o kadar da sessiz bakışlarla izlediklerini farkedersiniz; çünkü siz, bir 'yabancı'sınızdır..." Kürtlüğünü inkar eden biri olmadığı halde Baki'ye Güneydoğu'da sarışın ve renkli gözlü (mavi ve yeşili kastediyor; siyah, kahverengi ise zaten renk değil!), "batılı, modern ve şık" kızları görmek enteresan gelmiş. Kızların düzgün Türkçelerinin "şivesel" oluşu da, olsunmuş, hoşmuş yine de. Lütufkar, hoşgörülü... "Onlar" İstanbul'u görmemiş diye acıyan Baki, Batman'ı görmeyen "İstanbullu"lara da acıyor mu acaba?

Söz'e yazmayı tercih ettiğine göre, Baki de az çok solcu. İnsan beyazlara benzemeye, onlarla özdeşleşmeye çalışınca sağını solunu şaşıyor olmalı ki, "Diyarbakır çok terbiyeli, çok bilinçli, çok sessiz ve çok derinden gelişiyor, hem de modernleşiyor" diyor. Hangi gelişme, ne gelişmesi?! Savaş sırasında mı?!. Baki, "onlar"ı seviyormuş. Böyle sevgi olmaz olsun; böyle temelsiz, böyle yapay, böyle gözü yaşlı...

Sadece Diyarbakır'dan değil, Türkiye'den bihaber gibi yazmış; süren savaştan, kimlik tartışmalarından, Kürtlerden, Türklerden, Çingenelerden, Ermenilerden, Süryanilerden; göçlerden, memleketimizin insanlarından...

Okumadan yazar olmak

Irkçılık konusunda bilgi edinmek için az da olsa yayınlar var. Metis Yayınları'ndan çıkan Irk Ulus Sınıf şimdi ilk aklıma gelen. Edindiğim, okuduğum, anlamakta zorluk çektiğim kitaplar olduğunu söylemeliyim. Romanlar, öyküler imdadıma yetişti; insanın can evine seslenen, ruhunu yakalayan, aklına oradan ulaşan. İstanbul Anıları, Söyle Margos Nerelisen, Loksandra, Armıdan/Fırat'ın Öte Yanı... Benim gibi "teorik" yazılarla başı hoş olmayanlara, ama egemen grup dışındakileri tanımak, anlamak gibi bir niyeti olanlara hararetle tavsiye ederim. Okuyucuya saygı, "yazar"ın okumasını, öğrenmesini gerektirir.

Peki Hacı Hüsrev, Baki'ye göre ne imiş ki, Hançepek'e benzetmiş dersiniz? "Jilet atmak, iskambil kartlarıyla bir meydan oyunu (kumarı) oynamak, özellikle oto teyp soygunculuğu ve benzeri eylemler ise neredeyse Hançepek'in tarihiyle eş bir ritüelmiş." Mış, miş... Biz Hançepek'de otururken oto teyp soygunculuğundan hiç şikayetimiz olmadı; otomuz olmadığından belki... Birileri ona Hançepek'e gitmemesi için 'aman, ne yapıyorsun, hiç tavsiye etmem' demiş. Kadın halimle bana bile (!) 6 ay önce gittiğimde, kimse bu tür şeyler söylemedi. Hem evlerinde televizyon da vardı, hani o, Baki'nin medeniyet ölçüsü gördüğü televizyon.

"Bu bölgeye ilişkin kayıtlardaki kriminal suç ve suçlu sayısı aklınızın alamayacağı kadar çok" diyor Baki. Doğru mu? Kriminal sözcüğünün kendisi, suça ilişkin demek olduğuna göre, kriminal suç ne demek ola ki?.. Hacı Hüsrev hakkındaki önyargının, Çingeneler'i potansiyel suçlu gören bakışın kendini ele verişi... İğdiş etmek, hayvanlarda, erkeklik bezlerinin çıkarılarak veya burularak üreme işlevinin körletilmesi demek. Baki'nin Hançepek ve Hacı Hüsrev'e yakıştırdığı deyim...

Baki, kurban, Altay'ın Diyarbakır'ı annattığı kitabi [4] okumamişen. Kadan alam, ma insan, 'gâvur mahlesi'ni de okumaz?.. Görmisen, savaş yardır bizim orda... Gerek, sen bilesen.

1 Gâvur Mahallesi, Mıgırdiç Margosyan, Aras Yayıncılık, 1994.
2 Söz, 18 Mayıs '96.
3 Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu, M. Orhan Bayrak, Remzi Kitabevi, 1982.
4 Öldürmenin Erkek Yüzü, Altay Martı, LeMan Yayınları, 1995.

Guatemala'da hükümetle URNG sosyal ve tarımsal reformlar için anlaştı

Ufukta barış göründü

Sedat KALIPÇI

Guatemala'da, 35 yıldır devam eden iç savaşı sona erdirmek için 1994 Martı'ndan beri hükümet ve URNG (Guatemala Ulusal Devrimci Birliği) arasında yapılan barış görüşmelerinde, en önemli iki madde (sosyal ve tarımsal reformlar) üzerinde fikir birliğine varıldı.

Ülkede özgürlük hareketinin ivme kazanması, toprak reformu ilan eden ve ABD firmalarının işgal ettikleri alanları devletleştiren Jacobo Arbenz'in, 1954 yılında CIA destekli bir askeri darbeyle devrilmesi sonrası başlamıştı. İlk gerilla hareketleri ordu içinde çıktıysa da kısa sürede kayboldular. Asıl olarak 1960'larda kurulan gerilla örgütlerinin başlattığı silahlı mücadele 35 yıldır çeşitli aşamalardan geçerek devam ediyor. (Ayrıntılı bilgi için bkz. SÖZ sayı 22. Onbinlerin dönüşü.) İki yıldır süren 'Guatemala usulü barış görüşmeleri' başladığında, hiç kimse, bir toprak reformunun gündeme alınabileceğini bile hayal etmiyordu. Bugün hükümet ve URNG toprak reformunda fikir birliğine vardılar. Topyekün bir barış anlaşmasının eylülde imzalanması öngürülüyor.

1994 yılının Mart ayında URNG ile Hükümet arasında bir çerçeve anlaşması imzalanmıştı. Bu anlaşma gereğince anlaşmazlık konuları bir bir masaya getirilip, üzerinde tartışma yürütülecekti. 20 Haziran 1994'te 'insan hakları ihlalleri ve şiddet uygulamalarını araştırmak için bir gerekçe komisyonu' kurulması gündeme geldi. Komisyonun hükümet tarafından göstermelik olarak tasarlanmış olması görüşmelerin kesilmesine ve çatışmaların tekrar başlamasına neden oldu. Muhalefet, 14 Ağustos 1995'teki seçimleri boykot etti. Boykot oranı yüzde 79'lara ulaştı.

Barış görüşmeleri ve savaş bir arada

1994 sonlarında Meksika'da görüşmeler tekrar başladı. Gerilla, kıtadaki diğer gerilla deneylerini de göz önünde tutarak savaşı ve barış görüşmelerini bir arada götürme taktiğini uygulamaya başladı. Bu taktik, üzerinde anlaşmaya varılan bir konuda, karşı taraf, varılan anlaşmaya riayet etmediği takdirde, uluslararası kamuoyunu, çeşitli ülkelerde kurulmuş enformasyon büroları aracılığıyla derhal bilgilendirip, arkasından anlaşma noktasına uyulana kadar çatışmaları başlatmak, şeklinde özetlenebilir.

1995 yılının, mart ayındaki görüşme konusu 'yerli halkların kimlik ve hakları' oldu. Ülkede halkın çoğunluğunu yerliler oluşturuyor ve azınlık haklarına bile sahip değiller. Tabii ki bu erde en önemli konulardan birisi de 'retornado'ların/ geri dönenlerin durumu oldu. 1982'deki Rios Montt diktatörlüğü döneminde Meksika'ya kaçmak zorunda kalan onbinlerce insan 1994 Martı'ndaki çerçeve anlaşmasından sonra, özellikle 1995'den sonra kafileler halinde ve bu sefer örgütlü ve bilenmiş olarak geri dönmüşlerdi. Orduyu karşılarında bulmakta gecikmediler. Toplu tepki göstermeye hazırdılar artık. Askerlerin bir beldeye yaptığı baskın ya da baskın hazırlığına karşı bütün retornado'lar toplu olarak o bölgeye yığılıp direniş örgütlüyorlardı. Askerler ise, 'onların Meksika'da gerillalar tarafından örgütlenip politize edildiği ve bundan dolayı ülkenin başka bölgelerinden izole edilmeleri gerektiği' düşüncesindeler. "Gerillalar daha önce ayaklanmacı köyleri nasıl kullandılarsa, şimdi de geri dönenleri kullanıyorlar" diyor, Palaya Grande garnizon komutanı ve ekliyor;

"Zaten askeri olarak kazanılan savaşların çoğu politik olarak kaybediliyor." Şu bir gerçek, retornado'lar ve gerillalar arasında açığa vurulmayan, ama sıkı bir ilişki var. URNG ve EZLN'nin Meksika'nın ayaklanmacı bölgesi Chiapas'ta bu insanları dönüşe hazırladıklarını herkes biliyor, ama kimse kabul etmiyor, en azından şimdilik...

Yerliler mayıs ayında Guatemala Maya Halkları Koordinasyonu adlı bir çatı örgütü altında birleşmişler, bir yandan URNG'nin Hükümet'le görüşmelerine aktif olarak müdahale ederken, bir yandan da kendi örgütlermelerini kurup, toprak işgallerine başlamışlardı bile. Bu arada karşılarına en çok çıkan PAC (Ulusal Öz Savunma Devriyeleri) adlı korucuları da kendi yöntemleriyle yola getiriyordı. Kasım ayında Xaman'a (Alte Verapaz) yerleşmiş olan retornadolar'ın bir şenlik hazırlığına saldıran askerler 11 kişiyi öldürüp, 50 kişiyi yaraladılar. Daha öncekilerde olduğu gibi bunun da saklı kalacağını umuyorlardı, ama böyle olmadı. 1992 yılında Nobel Barış Ödülü almış olan Quiche yerlisi Riobertha Mencu adına kurulmuş olan Vakıf, olayı yarım saat sonra internet aracılığıyla bütün dünyaya duyurdu. Ve olayın sorumlularına açılan davanın sivil mahkemeye devredilmesi için yoğun bir hukuk savaşı başlattı.

FDNG: Ilımlı bir sol cephe partisi

Bu arada, 12 Kasım'da yapılması planlanan devlet başkanlığı, parlamento ve belediye seçimleri, uluslararası gözlemciler denetiminde gerçekleşmiş, ilk turda PAN (Ulusal İlerleme Partisi) yüzde 36, FRG (Guatemala Cumhuriyetçi Cephesi) yüzde 20, AN (Ulusal Birlik) Koalisyonu ise yüzde 12 oranında oy almışlardı. Bu seçimlerin kuşkusuz en dikkate değer figürü FDNG (Yeni Guatemala Demokratik Cephesi) oldu. FDNG, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, insan haklarını savunma örgütleri, kadın örgütleri vb. 20 kitle örgütünden oluşan ılımlı sol bir cephe partisi

Guatemala

Yüzölçümü: 108.889 km2
Nüfus: 10.322.000 (1994 sayımı)
Başkent: Guatemala City,
Kişi başına yıllık gelir: 1190 dolar
Ortalama enflasyon oranı: Yüzde 19.5 (1985–94 yılları arası)
Çocuk ölüm oranı: Yüzde 46 (yeni doğumlar itibariyle)
Yetişkinler arasındaki okuma–yazma oranı: Yüzde 55
İşsizlik oranı: Yüzde 46 (1990 itibariyle)

Mayalar'ın demokrasiye yavaş dönüşleri

300–800: Maya kültürünün doruk noktası. Matematik, mimari ve astronomide büyük ilerleme. Bu uygarlığın aniden ortadan kaybolmasının nedeni henüz keşfedilebilmiş değil.

1523–1525: Guatemala'nın Pedro de Alvarado tarafından işgali.

1821: Bağımsızlık ilanı

1823: Guatemala, El Salvador, Honduras, Nikaragua ve Costa Rica tarafından Orta Amerika Federasyonu'nun kurulması.

1838: Orta Amerika Federasyonu'nun dağılması

1839–1944: Birbirini takip eden diktatörlükler ve bunların meşru gelenekçiler tarafından kısa dönemli de olsa yıkılmaları.

1944: Başkan Juan Jose Arevalo tarafından yapılan kapsamlı sosyal reformlar

1950: Başkan Jacobo Arbenz'in ABD firmalarına ait alanların devletleştirildiğini ilan etmesi ve tarım reformu.

askeri darbesi. Baskı. İlk Ölüm Mangaları'nın ortaya çıkışı. "Kayıplar"ın sayısının giderek artması.

1960: İlk gerilla gruplarının oluşması.

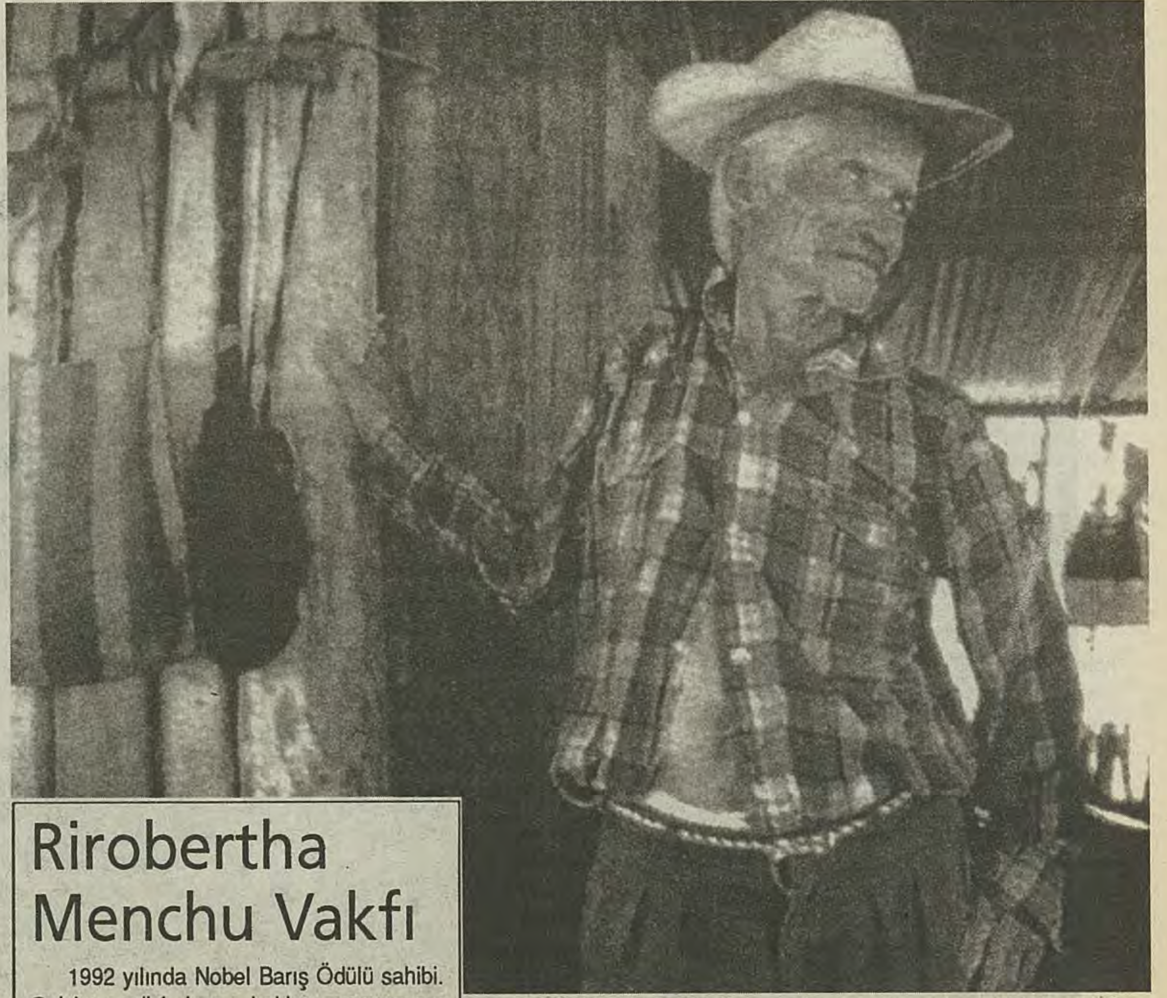
1982: Şubat ayında en önemli gerilla gruplarının URNG (Unidad Revolucionaria Nacional Guatemala) Guatemala Ulusal Devrimci Birliği altında birleşmeleri. Mart ayında General Rios Montt'un cuntası. Onbinlerce insanın Meksika'ya göç ettirilmesi.

1983: General Mejia Victores'in, general Rios Montt'u devirmesi.

1984: Parlamento seçimleri.

1986: Hıristiyan Demokrat Vinicio Cerezo'nun devlet başkanı seçilmesi

1993: Devlet Başkanı Jorge Sereno Elias'ın başarısızlıkla sonuçlanan darbe girişimi. (Kendisi devlet başkanı olduğu halde, diktatör olabilmek

ayında seçimlere girdi. Yüzde 7.7 oranında oy aldı. Ülke parlamentosuna 6, Orta Amerika Parlamentosu'na 2 milletvekili sokmayı başardı. Ayrıca 19 belediye başkanlığı kazandı. Bunların arasında ülkenin üç büyük şehri Quezaltenango, Santa Cruz del Quiche ve Solola da var. Bu seçimin dikkate değer yönlerinden bazıları da şunlar:

40 yıldan beri ilk defa, sol seçimlere katıldı ve 34 yıldan beri ilk kez gerilla halka seçimlere katılma çağrısı yaptı. Gerilla, FDNG'yi açıktan desteklememiş olsa da bu çağrı FDNG'nin "Gerilla Partisi" olarak yaftalanmasına yetti. Taraflar, iddiaları Cephe çalışanlarının yaşamsal tehlikelerini göz önünde tutarak reddetseler de, FDNG ile URGN arasında doğal bir ilişki var. Bu ilişkinin boyutunu anlamak, ancak URNG'nin sivil politika yapabilme imkanlarına kavuşmasıyla mümkün. Deprem etkisi yaratan sonuçlardan birisi de 3 kadının, kişisel haklar savunucusu, kayıp aileleri için karşılıklı yardım grubu, GAM (Grupo de Apoyo Mutuo) kurucusu Nineth Montenegro, CONAVİGUA (Coordinadora Nacional de Viudas de Guatemala) Guatemala Ulusal Savaş Dulları örgütü önderlerinden Rozalina Tuyuc ve yine aynı örgütten Manuela Alvaro'nun parlamentoya girmesi oldu. (Ayrıntılı bilgi için, bkz. SÖZ, sayı 41. Bu sefer de onlar kazandı, ama...)

İlk turda hiçbir taraf yeterli oy oranını tutturamayınca, iş 7 Ocak'ta yapılacak ikinci tura kaldı. Bu turda yarış PAN ve 1982'nin kanlı diktatörü Rios Montt'un partisi FRG arasında oldu. PAN yüzde 51.2 ile devlet başkanlığını kazandı. PAN adayı Alvaro Arzu, tutucu bir işadamı, hıristiyan demokrat, Guatemala City eski belediye başkanı. 14 Ocak 1996'da, Guatemalalı Nobel Edebiyat Ödülü sahibi ve URNG'nin şu anki en önemli komutanlarından birisinin babası olan Miguel- Angel Asturias'ın adını taşıyan Kültür Merkezi'nin büyük salonunda yaptığı görevi devralma konuşmasında, beldelerin desantralizasyonu ve barış konularına özellikle vurgu yaptı. Ulusal Polis Örgütü'nü, hapishane polislerini, seyyar askeri polisleri, İspanya'daki gibi Guardia Civil adı altında bir araya getireceğini açıkladı. Şeker üreticileriyle ve büyük toprak sahipleriyle çok sıkı bir kontağı olan Arzu, onları, "demokratik" bir Guatemala'nın kendilerine sunacağı uluslararası pazarlar konusunda ikna etmiş durumda. Aynı hafta yaptığı bir açıklamada devlet başkanlığı muhafız alayının korumasını kabul etmediğini ve kendine İsrail güvenlik örgütünden özel korumalar tutacağını ve ayrıca, yüksek rütbeli subayların da ikamet ettiği bölgede bulunan devlet başkanlığı konutunda da kalmayacağını ilan etti. Askeri çevreler tarafından utanç verici ve ordunun onurunu kırıcı bir açıklama olarak görülen bu sözlerin ardından Arzu, İsrailli korumalardan vazgeçtiyse de devlet başkanlığı konutunda oturmaya yanaşmadı. Sebep olarak, "ailesinin çok kalabalık olduğunu" ileri sürüyor. Bu tavır ordudaki sertlik yanlılarına ve savaşın ilk adımları olarak değerlendirilirken, çok geçmeden devlet başkanı, 50 yüksek rütbeli subayı, kokain ticaretine karıştıkları gerekçesiyle görevden azletti. 31 Ocak'ta bir başka haber barış yanlılarını iyice sevindirdi. 1995 Kasımı'ndaki Xaman katliamından sorumlu tutulan askerlerin davası sivil mahkemeye devredilmişti. 130 yıldan beri ilk defa Guatemala ordusundan birileri sivil mahkemelerde yargılanacaklardı. Yani askerlerin "Impunidad"ına (cezadan muafiyet) tarihsel bir darbe indirilmişti.

19 Mart 1996'ya gelindiğinde, gerilla tek taraflı "saldırmama kararı" aldığını açıkladı. Bu açıklamadan iki gün sonra Kuzey Batı Guatemala'daki Ixcan bölgesine giden devlet başkanı, tüm ordu komutanlarını toplayıp gerillaya karşı hiçbir saldırı yapılmaması emrini verdi. 23 Mart tarihinde hükümet bir başka açıklama yaparak URNG'nin "silahsız propaganda" yapmasını kabul ettiğini açıkladı. Arkasından Meksika'da 3 günlük bir görüşme başladı. Konu sosyoekonomik reformlardı. Alvaro Arzu, peşpeşe gelen bu gelişmeler üzerine mart sonunda kendisiyle söyleşi yapan Ralph Leonhard'ın sorularına şöyle yanıtlar veriyordu:

Savaş vergisi almaya devam ediyorlar

(...)

Gerilla komutanlarıyla ilk defa ikinci tur seçiminden 1 ay önce (7 Aralık) buluştum. Daha sonra bir defa daha buluştuk.

(...) Gerillanın bu saldırmama kararını gerçek bir ateşkes çağrısı olarak görmüyoruz. Onlar hala "Savaş Vergisi" almaya devam ediyorlar.

(...) Biz barışçıl eylemlere karşı değiliz. Örneğin propagandalarını silahsız yaparlarsa... Bu sabah başkentin 60 km. uzağındaki Siguinale'de gerillalar omuzlarında silahlarla, halkı ve silahsızlandırdıkları polisleri meydana toplayıp propaganda yapmışlar. Gerçi polislerin silahlarını geri vermişler ama... Biz bu tür eylemleri, kendilerinin ilan ettikleri saldırmama kararıyla çelişen eylemler olarak görüyoruz...

Bu gelişmelerin yanı sıra toprak işgalleri olanca hızıyla devam ediyordu. CONİC (Ulusal Yerli ve Köylü Koordinasyonu) 124 toprak işgali örgütlemiş, katolik kilisesinin açık desteğini almıştı. Hükümet bu işgalleri kırmakta, özel mülkiyet hakkını korumakta ısrarlı olacağını, anarşiye meydan vermeyeceğini açıklarken, Birleşmiş Milletler Guatemala Misyonu (MİNUGUA), işgal edilen toprakların boşaltılmasında "lütfen şiddet kullanılmamasını" rica etti. Çatışmalar yer yer karşılıklı ölü ve yaralı verilerek sürüyor. 17 Nisan'da FRI'nın (Hızlı Müdahale Birliği) devreye sokulması da işe yaramadı. El Tablero saldırısı direnişçiler tarafından püskürtüldü. Karşılıklı iki ölü vardı. Toprak işgalleri devam etmekte olan barış görüşmelerinin neredeyse vönünü tayin ediyor denebilir.

Bakanı Stein, "Hükümet, URNG'nin öne sürüp propagandasını yaptığı sosyoekonomik ve tarım politikaları sorununa ilişkin yaptığı öneriyi desteklemiyor. Çünkü yapamayacağımız şeylerin sözünü vermek istemiyoruz" dedi. URNG bu açıklamaya karşılık, eğer hükümetle sosyoekonomik ve tarım reformları konusunda anlaşmaya varabilirlerse, şimdiye kadar aldıkları "savaş vergisi"nden vazgeçeceklerini açıkladı. Bu açıklamadan sonra, mayıs başında sürmekte olan barış görüşmelerinde Hükümet ve URNG tarafının sosyoekonomik ve tarımsal reformlar konusunda anlaşmaya vardıkları haberi geldi. Bu habere göre; topraksız köylülere, toprak edinebilmeleri için, bir toprak fonunca gerekli yardımda bulunacak, sahipleri tarafından kullanılmayan topraklar zamanla kamulaştırılacak. Ayrıca devlet

yapımında yükümlülükler üstlenecek. Bunlara karşılık, gerilla saldırmama kararının yanı sıra hakimiyeti altındaki topraklardan aldığı "Savaş Vergisi"nden vazgeçiyor. Daha düne kadar rüyası bile görülemeyen toprak reformu kağıt üzerinde kabul edildi; ya sonra? Asıl önemlisi bundan sonra başlıyor. Bir kere Nikaragua ve El Salvador'da barışın başına gelenler Guatemala'da da ortaya çıkmaya başladı. Tarım reformu anlaşması, Nikaragua'da hala büyük ölçüde kağıt üzerinde. El Salvador'da ise daha da beter. Sözüm ona tarım reformunun kaymağını yine toprak sahipleri yiyor. Ellerindeki toprakları fahiş fiyatlarla devlet tarım fonu üzerinden yoksul köylülere satıp zaten kullanmadıkları topraklardan büyük paralar kazanıyorlar. Kullanılmayan toprakların devletleştirilmesi yasası ise nedense hiç kullanılamıyor!

Gündemdeki görüşme konusu; ordunun ve polisin gelecekteki durumu, gerillanın sivil politikaya entegrasyonu... Aynı 1992 yılı El Salvador'undaki sorun. Ortaya çıkan olaylar da aynı. Polis ve ordudaki olası yeni düzenleme ve sayısal indirimler karşısında ülke terörize edilmeye çalışılarak, eğer polis ve orduda personel azaltımı olursa, ülkede anarşi dalgası yükselir, imajı verilmeye çalışılıyor.

Linç hukuku

Bir yandan barış görüşmeleri sürerken, bir yandan da devletin güvenlik güçlerine güvenmeyen insanlar, kendi güvenlik örgütlerini kurup suçlu bulduklarını infaz ediyorlar. Onlar için zanlıları polise teslim etmek Çünkü rüşvet karşılığı her türlü suçlu ertesi gün serbest kalıyor. Bu öz yargılama örgütlenmeleri zengin semtlerinden gecekondulara kadar her yerde ve toplumsal katmanda var. "Komşuluk Devriyeleri" bu örgütlenmelerden biri. Ailelerini sürüp giden sokak çetelerinin saldırılarından korumak için gönüllü olarak bir araya gelmiş erkeklerden oluşuyor. Bunun gibi daha birçok "özsavunma örgütleri var" var. Kendi adaletlerini kendileri sağlamak durumundalar. Örneğin, 23 Mart'ta, Nueva Concepcion Escuintla'da iki erkek, bölgedeki birkaç kaçırma olayına karışmakla suçlanıp komşuları tarafından önce asıldı, sonra da cesetleri yakıldı. Ardından yakılan cesetler caddelerde sürüklendi. 25 Mart'ta San Pedro Sacatepequez'de bir satıcıyı öldürmekle suçlanan bir adam bilincini yitirene kadar dövülüp, belediye binasının önünde yakıldı. Olay yerinde bulunan polisler müdahale etmediler. Buna benzer örnekler daha çoğaltılabilir. Ülkedeki bu türden olayların artışı bir yandan insanların güvenlik güçlerine olan güvensizliğine bağlanırken, bir yandan da bilinçli bir provokasyon olduğunu söyleyenler var. Bunlardan birisi de FDNG milletvekili Amilcar Mendez "Toplumsal temizlik" ve güç odaklarının çıkarlarına ters düşen belirli insanların yok edilmesi kampanyasının söz konusu olduğunu söylüyor. Halkın şaşkınlık ve güvensizlik ortamına sürüklenmek istendiği iddiasında. Mendez'in bizzat kendisi de sürekli aldığı ölüm tehditlerinden dolayı ülkeyi terketmekle yüz yüze. Nineth Montenegro da aynı görüşte. Linç hukukunun güvensizlik iklimini keskinleştirip, hükümetin yeteneksizliğini göstermek niyetinde olanlar tarafından provoke edildiğini söylüyor.

Politik barış ufukta göründü, ama gerçek barış için daha çok

Rirobertha Menchu Vakfı

1992 yılında Nobel Barış Ödülü sahibi. Quiche yerlisi, insan hakları savunucusu genç bir kadın. Ülkedeki Kızılderili uyanışının simgesi durumunda. FDNG'nin kuruluşunda yer aldıysa da daha sonra partilerüstü bir tutum takınmaya ve Meksika sürgününden dönenler arasındaki EGP (Yoksulların Gerilla Ordusu) yanlılarına ve Alvaro Arzu Hükümeti'ne sert tutum takınanlara karşı eleştirici bir tutum takınmaya başladı. PAN'dan gelecek dönemde devlet başkanlığına aday olacağı söylentisi dolaşıyor ise de, Menchu bunu hep yalanladı. Ülkedeki insan hakları takipçiliği için Menchu adına kurulan vakıf kısa süre içinde Guatemala'nın en önemli NGO'su (Hükümet Dışı Örgütü) durumuna geldi. Vakfın Guatemala'daki merkez bürosunda 40 kişi çalışıyor. New York ve Mexico City'de birer şubesi var. En son Xaman katliamını olaydan yarım saat sonra bütün dünyaya duyurmayı başaran vakıf, katliam sorumlularının sivil mahkemede yargılanmaları için girişilen hukuk savaşını kazandı. Bu, orduya vurulan önemli bir darbe oldu. Yargılamanın sivil mahkemeye devri için bu zamana kadar 150 bin dolar harcandı. Toplam 350 bin dolara ihtiyaç duyulacağı öngörülüyor.

Fotoğraflar, Hacer Yıldırım

Habitat; elde varlar ve elde yoklar

'El yazmaları yanmaz'

Habitat'lı günler bir karmaşa içinde geçiyor. Anında duyumlar geliyor, "KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş İstiklal Caddesi'nde fotoğraf sergisi açıyor, bilginiz var mı?" Birkaç saat geçiyor, İHD'liler telaşla arıyorlar, "Zabıtalar selpak satan küçük satıcılardan birinin teninde sigara söndürmüş, haberiniz olsun..." "Belediye'nin tinerci çocukları yerleştirdikleri kampı bulmuşlar." "NGO'ların toplantılarında in cin top oynuyormuş..." Karmaşa kesin, rivayet muhtelif...

Toplantıların başlamasıyla aldığım ilk notun "El yazmaları yanmaz" oluşu rastlantı değil. Boris Kagarlitski'nin Rus entelektüellerin tarihini anlattığı "Düşünen Sazlık" kitabının girişindeki bu anlamlı söz belgenin önemini anlatan anahtar bir tümce olarak önemli. Değişik dillerden binlerce belgenin, bilginin dolaşıma girdiği ve adresini pek bulamadığı Habitat karmaşasında, bilginin, belgenin ve temasın yerel ve evrensel önemi bir kez daha ortaya çıktı: El yazmaları yanmaz...

İlk haftanın sonunda resmi Habitat dışındakiler en çok böyle bir hazırlıksızlığın sıkıntısını çektiler.

İlk yasaklama, ilk protesto...

Habitat'ın açığa çıkan ilk sonucu Resmi Habitat'ın tam bir fiyasko ile sonuçlanmasıydı. Onca çabaya, reklama karşın, ortada olan kocaman bir hiç. Gerek NGO'ların, gerekse de cilali Habitat makyajına karşı duyarlı olanların bunu anlamaları zor olmadı. İHD'nin ve otuz yedi sivil örgütün birlikte kümelendiği Alternatif Etkinlikler'in devletçe apar topar engellenmesi, bir taraftan devletin tutumunu ortaya çıkarırken, diğer taraftan Resmi Habitat karşısında şu veya bu şekilde tutum alanların, kendini değişik isimlerle tanımlayanların pratik olarak yeniden ilişkilenmelerini sağladı. Aslında BM'nin ve Habitat'ın işlevi ve tanımı üzerine yapılan ve ortaya çıkarılan kategorik ayrılıkların pratikte çok da anlamı olmadığı, tersine hemen her kümenin benzer etkinlikleri gerçekleştirdiğinin altını özellikle çizmek gerekiyor. Bu nedenle işin başında Yeşiller, Çevreciler ve İHD'nin yaptıkları üç görüşmenin sonuçsuz kalmasının sonuçları çalışmaları negatif etkiledi ve yeniden koordine olmak için zaman kalmadı.

Ama yine de etkinlikler neredeyse aynı insan malzemesiyle yürüdü...

Bunun ilk örneği, 1 Haziran Cumartesi günü yasaklamayı protesto için Hocazade Sokak'ta yapılan basın açıklamasıydı. Geçtiğimiz günlerde bir kişinin ölümüyle sonuçlanan ve henüz yıkıntıları kaldırılmayan evin önünde yapılan basın toplantısına, Alternatif

ve 37 sivil kuruluş), AP Yeşiller Grubu, değişik ülkelerden gelen NGO'lardan kişiler ve Alternatif Habitat'a göre hareket edenler katıldı. İHD İstanbul Şubesi Başkanı Encan Kanar Habitat II Alternatif Etkinlikler Koordinasyonu adına yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

"Alternatif etkinliklerimiz Valiliğin keyfi ve sözlü emri ile yasaklanmıştır. Bu yasaklama dünya kamuoyunun gözleri önünde ve binlerce NGO'nun tanıklığında gerçekleşiyor. Bu yasaklama Türkiye'nin öteki yüzünü görmemizi sağlayan en son örnektir. Dünya kamuoyunun gerçekleri görmesinden korkan devlet, etkinliklerimize saldırdı.

Köyleri yakanlar, zorunlu göçe sebep olanlar, binlerce insanın ölümüne sebep olan savaşın gerçek sorumluları dünya kamuoyuna gerçekleri anlatmamızdan korktular. Bu saldırıyla devlet suçüstü yakalanmıştır.

Trilyonlar harcanarak kaldırım taşları değiştirilirken, öte yanda Rum Merkez Lisesi'nin bulunduğu sokaktaki binalar çökmekteydi. Hocazade Sokak'ta ölenler arasında bu çocuklar da olabilirdi. Rum okuluna ait binalar yıkıntılar arasında kaldı, öğrencilerin okullarına varacakları sokakların yolu kapandı. (...)

Çalışmalarımıza devam edeceğiz. Resmi Habitat II çalışmalarına katılan NGO'ların, etkinliklerimizi yasaklamasına yönelik uygulamalarına karşı çıkmalarını bekliyoruz.

Tüm NGO'ları dayanışmaya çağırıyoruz."

AP Yeşiller Grubu Başkanı Claudia Roth'un yanı sıra Uluslararası Kolaylaştırıcı Grup adına da konuşmaların yapıldığı basın toplantısı önemli bir dayanışma örneğiydi.

Yasaklamanın bir diğer sonucu, "bizim dediğimiz oldu, resmi Habitat'a ve NGO'lara katılmamak gerekirdi" şeklinde özetlenebilecek görüşün savunusuydu. Basın açıklamasında konuşan NGO'lar devletin bu tutumu karşısında tavırlarını gözden geçireceklerini vurguladılar. Pazar günü Yeşiller'in organize ettiği ve The Marmara'da yapılan "Dışarıdakiler" toplantısında ve "Söz Göçmenlerin" Forumu'nda İHD İstanbul Şubesi Başkanı Ercan Kanar, "NGO Etiği açısından" çekilmenin gerekli olduğunu yineledi.

Dışarıda kalanlar

Türkiye Yeşilleri'nin değişik kümelerinin AP Yeşiller Grubu'nun desteğiyle örgütlediği "Dışarıda Kalanlar Forumu"nda değişik tebliğler sunuldu. Barış dergisi, Vicdani Retçiler, Savaş Karşıtları adına da konuşmaların yapıldığı, tebliğlerin sunulduğu toplantı esas olarak Yeşil ve çevreci kümelenmenin değişik sektörlerinin Habitat nedeniyle tezler sunduğu bir

Söz Göçmenlerin

3 Haziran pazartesi günü, yine AP Yeşiller Grubu'nun desteğiyle, Göçmenler Grubu'nun inisiyatifiyle gerçekleştirilen tanıklıklar Habitat sürecinin en anlamlı çalışmalarından biriydi. Yerli ve yabancı katılımın yüksek olduğu toplantıda, savaş mağduru Kürt aileler kendi gerçeklerini anlattılar. Göçe dair bir filmin de oynatıldığı toplantı yabancı konukları etkileme bakımından oldukça önemli bir işlev gördü.

Düzenleyenler adına konuşan İlkay Alptekin Demir'in, tanıklıkların doğrudan iletişim ve bilgilenmedeki önemini vurgulaması, yeni bir çalışma biçiminin habercisiydi. Bütün olumluluklarına ve etkileme gücüne karşın tanıklıklar, tanıklar dışındaki ilk konuşmaların uzunluğu, araya bir başka konuşmacının girişi ile doğal havanın bozulmasına yol açtı.

Belgelerin önemi

Habitat sürecinin hemen ortaya çıkan sonuçlarından birisi, toplantıların düzenlenişi, katılım, tebliğlerin sunuluşu ve ulaştırılması konusunda resmi Habitat dışındaki muhaliflerin ciddi bir mantık ve pratik eksikliği içinde oluşlarıydı. Sivil toplum örgütü gibi çalışma kültürünün /pratiğinin cılızlığı, metinlerin özensizliği, daha çok somut bilgilere değil, propagandaya ve siyasal saptamalara yönelik oluşu dikkati çeken eksikliklerdendi.

Habitat ile ilgili haber sayfalarında değişik örneklerini sunduğumuz belgeler önemli ipuçları taşıyordu. Öte yandan Diyarbakır İHD Şubesi'nin hazırladığı "Yakılan ve Boşaltılan Yerleşim Birimleri, Haziran 1996, Rapor" ciddi bir çalışmanın ürünüydü. Keza HADEP'in hazırladığı rapor da sürecin en önemli belgelerinden biriydi.

■ **Sezai SARIOĞLU**

HADEP DOSYASI TÜRKİYE GERÇEĞİ VE HABİTAT II

Ulusal Raporun Değerlendirilmesi

• Rapor, Türkiye gerçekliğinden kopuk, tamamen teknik dil ve soyut yaklaşımla yazılmıştır.

• En son nüfus sayımı 1990'da yapıldığı için Ulusal Rapor'da yer alan öneriler kentlerin gerçek demografik yapısına dayanmamaktadır.

• Ulusal Rapor'da sorunlar, çözümler demokrasi ve insan hakları açısından ele alınmamıştır. Bu son derece önemli bir eksikliktir.

• Sorunlar ortaya konup, çözüm önerileri geliştirilirken, Türkiye'deki farklı ulusal ve etnik kimliklere dayalı yapı hiç hesaba katılmamıştır.

• Rio Deklarasyonu,

Vadide 'Türkiye özgür', Asya'lı evsiz, Avrupalı sevgisiz...

İnsan yerleşimlerinin tartışıldığı HABITAT II için "yerleşim sorununu çözmek için aylar öncesinden hazırlık yaptık. 10 yıl içinde en az 6 kez değiştirilen kaldırım taşlarını HABITAT için yeniden yerleştirdik.. Sokak çocuklarını daha uzaktaki sokaklara, travesti ve eşcinselleri 10 günlüğüne evlerine ve karakollara, sokak köpeklerini de öldürerek çöplüğe yerleştirdik.

"HABITAT'lı olalım" diye, gazinolardan meyhanelerden resmi çalgıcıları çıkartarak "özel sokak çalgıcıları" yarattık. "Habitat mızıkacılarını" belediye tarafından İstiklal Caddesi'nde yapılan özel yerlere yerleştirdik. Türk halkoyunlarını göğsümüzü gere gere sergiledik. Ayrıca özel sokak çalgıcılarımızın başına onları korusun diye güvenlik görevlileri koyduk. Güvenlik görevlilerimiz, geçen hafta İspanya'dan gelen bir kadın ve erkeğin akordiyon çalarak şarkı söylemesine müdahale etti. Görevliler İspanyollara Türkçe "Orası bizim çalgıcılarımızın yeri" dedikten sonra anlamadıklarını görünce görevliler İngilizce el hareketleriyle onları aşağı indirdiler.

Vadinin dışında her türlü eylem yasak

Geçen hafta Filipinliler, Endonezyalılar, Koreliler ve Kürtler evsizliği ve göçü protesto eden bir yürüyüş yaptılar. Galata Köprüsü'ndeki yürüyüş polis tarafından engellendi. Emniyet yetkilisini Koreliler'in evsizliği pek ilgilendirmiyordu, nasıl olsa çekip gideceklerdi. Ama gösteride zılgıt çeken Kürtleri hemen tanıdı. Koreliler'in temsilcisine "hemen dağılın hepinizi gözaltına alırım" dedi. Koreli de olsalar HABİTAT'lı da olsalar protesto gösterisi yapamazlardı, hele Kürtlerle baraber "ne demekti enternasyonal dayanışma..." Yürüyüş engellendi...

Asyalılar şaşkınlıkla, HABITAT'lı olmanın ayrıcalığından yararlanamadan Taşkışla'ya döndüler.

Şimdi Habitatlı olduk..

HABITAT II konferansı artık bir mizah konusu haline gelen "Habit Ağa'nın Vadisi"nde sürüyor. Vadide herkes var, BİZ yokuz. Neden yokuz hala anlamadım.

İnsan hakları konusunda Türk Demokrasi Vakfı vadideki yerini almış durumda. Kürt sorunundan, göç sorununa kadar her konudaki iyi kağıtlara basılmış broşürleri ve fotoğraflarıyla yabancı konuklara "hizmet" veriyor. Vakıf kendini Habitat'a vakfetmiş durumda...

Türk Demokrasi Vakfı "Terörizm Her Yerde" başlıklı kitapçığında PKK için "Kürt etnik kimliğini koruma iddiası içinde olan terör örgütünün Kürt bebeklerini dahi acımasızca öldürmesinin hiçbir siyasal mantığı olamaz" sözlerine yer vermiş. Cumhurbaşkanı Demirel'in de sözlerinin yer aldığı kitapçıkta Demirel şöyle diyor: "Terörist örgütlerinin propagandasını yapan medya organları yasaklanmalı". Hemen ardından ABD Başkanı Bill Clinton'un sözü yer alıyor, "Barış için verdiğimiz savaşı biz kazanacağız."

Zorunlu göçle ilgili olarak Kürtlerle ilgili tek bir broşür yokken, "Türkmen Cephesi Kültür ve Sosyal Hizmetler Kurumu" zorla göç ettirilen Kerkük, Musul ve Diyale Türkleri'nin yaşam koşullarını anlatan fotoğraflı broşür basmışlar.

Sendikalar HABITAT'ta...

İşçi ve memur sendikaları konusunda ismi Türk'le başlayan memur sendikaları, Hak'la başlayan işçi sendikaları da yerlerini almışlar. Onlar da memur ve işçi sorunlarıyla ilgili "pek sorun olmadığını" anlatan İngilizce ve Türkçe broşürler basmışlar.

Türk'le başlayan Türk Kadınlar Birliği'nin orta yaştaki gayet mutlu ve müreffeh hanımları Taşkışla'daki çadırlarında yabancı konuklara çay ikram ediyorlar. Öyle ya izzet ikram geleneklerimiz arasında!

Aile Değerleri Kozası grubu, Refah Partisi ağırlıklı. Sonbahar Girişim Grubu, Mektup Çevre Koruma Derneği, Türk Kadınları Kültür Derneği, Milli Gençlik Vakfı, Aydınlar Ocağı, Hazar Grubu'ndan oluşuyor. Mudurnu Tavukçuluk'un katkılarıyla hazırladıkları Türkçe ve İngilizce broşürlerinde aileye bakışlarıyla ilgili şöyle diyorlar:

"Aile bireylerinize, günde en az bir defa hep birlikte masaya oturamayacak kadar meşgul olmalarına izin vermeyin."

Bu tümcenin Türkçe anlamı bir kenara, İngilizceye nasıl tercüme edildiği doğrusu merak konusu. Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı'nın nüfus ve çevre başlıklı kitapçığında ise şu inciler yer alıyor:

"Ülkemizde aile planlaması çalışmalarına din adamlarımızın katkısını sağlamak için de çalışmalar yaptık. Eğitim çalışmalarına paralel olarak aile planlaması konusunda verilmiş fetvalar ve din bilgilerini açıklayan bir kitapçık hazırlandı. Mardin Sağlık Meslek Lisesi'nin bahçesine bir aile sağlığı ve aile planlaması kliniği açtık."

Yaşanmayan aşk HABITAT'da

Aykırı sesler de vardı HABITAT II'de. KAOS GL adlı Türkiye'nin ilk ve tek politik gay–lezbiyen dergisi duğu İTÜ Taşkışla binasında yerlerini almışlardı. Venüs'ün Kızkardeşleri adıyla ortaya çıkan bir grup lezbiyen de broşürlerinde şöyle diyordu:

"Diğer kızkardeşlerimizde de biliyorlardır ki lezbiyen bir aşk yıpratıcı bir çevre içinde zorunluklar ve fedekarlıklarla gizli saklı yaşanmaya çalışılan ve tam da bunlar sebebiyle yaşanmayan bir aşktır."

Lambda İstanbul adıyla katılan grup eşcinseller tarafından, eşcinseller için oluşturulmuş politik bir hareket. Bu standta Türk eşcinsel ve travestilerin pek ortalıkta görünmüyordu. Lambda İstanbul grubu amaçlarını şöyle anlatıyorlar :

"Eşcinsellere ve eşcinsel çiftlere tanınmayan toplumsal ve yasal hakların elde edilmesi için çaba harcamak"..

'Tanrı insandır'

Pir Sultan Abdal Kültür Derneği "Gelin canlar bir olalım", "Tanrı insandır", "Zorunlu din derslerine hayır", "Diyanet işlerine hayır" sözleriyle yerini almış.

Endonezyalı, Tibetli, Koreli gruplar bir araya gelip ülkelerindeki baskıyı geçen hafta İTÜ Taşkışla binasının bahçesinde gösteri düzenleyerek protesto ettiler. Kendilerine özgü çalgıları ve danslarıyla yaptıkları gösteri bazı Türk katılımcılar tarafından protesto değil, dans gösterisi olarak algılandı. Tibetliler, Çin'in Tibet'i askeri olarak işgalinin Halkların Özgürlüğü Ordusu'nun 1949-50 istilasıyla başladığını belittikleri broşürlerinde baskıları şöyle sıralıyorlar:

"Konut edinme olayında ırk ayırımı, ev yıkımları ve zorla ev dışına çıkarmalar. Barınma ve barınma seçenekleri üzerinde normal dışı kısıtlamalar. Irksal bölgelerde toplu halde bölge dışına çıkarmalar. Sürekli barınma güvensizliği, halk hizmetlerinin bilerek engellenmesi. Seçici ve eşitsiz halk konutu yatırımı. Evi boşaltma, bazen ceza yöntemi olarak..."

Çocukları İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği (ÇİKORED) broşüründe şöyle diyor:

"Her yüz çocuktan, 78'isokakta".

Resmi HABITATsürüyor, başka kimler mi vardı Türk katılımcılardan, halı, kilim satanlar, elbise satanlar, ev satanlar HABITAT'a kar amacıyla gelen bilumum şirketler... Ülkenin can alıcı sorunları Kürt sorunu, göç sorunu, memur, işçi ve çocuk sorunu ise resmi HABITAT'ta TÜRK ve HAK'la başlayan dernek ve sendikalar tarafından "sorunsuz" olarak anlatılmaya devam ediyor.

Amaç Türkiye'ye gelen "6 milyar dünyalıya" hoş gözükmek değil mi?

---

kadınların tam katılımının sağlanmasını zorunlu görmesine rağmen, Ulusal Rapor'da bu konu net biçimde ele alınmamıştır.

• Raporun hazırlanma sürecinde yetersiz iletişim gibi birtakım gerekçeler nedeniyle sivil toplum kurumlarının önemli bölümünün görüşleri yansıtılmamıştır. (...)

Türkiye'de resmi ideolojiye dayalı 70 yıldır uygulanagelen siyasal ve ekonomik politikalar raporda hiç ele alınmamış, Kürtlerin gerek kendi topraklarında, gerek göç ettirildikleri mekanda karşılaştıkları sorunlar, kendi öznel yapıları ile öne çıkarılmamış, adeta yok sayılmıştır.

Sonuç:

• Kent yerleşimleri açısından yaşanan sorunların temel nedeni, bu topraklarda 12 yıldır devam etmekte olan "kirli savaş"tır. Bu nedenle savaşın bir an önce sona ermesinin sağlanması için çağrıda bulunulmalıdır. (...)

• Özellikle son 6 yıl içinde 3 bin dolayında köyün zorla boşaltılması ve 150 bin evin yakılıp yıkılarak yaşanmaz hale getirilmesi, doğal örtüyü ve özel-

nedeniyle, Türkiye kınanmalıdır.

• Türkiye'de devlet harcamalarında en büyük payın "insan"a değil, "silah"a ayrılması kınanmalıdır.

• Zorla göz ettirilme politikalarının kınanması ve göç ettirilenlerin yerlerine dönmelerinin sağlanması, zararlarının karşılanması ve köy-

çağrıda bulunulmalıdır. (...)

Göç Olgusu Üzerine

Türkiye'de kent olgusundaki çarpıklığın temelinde "göç" olgusunun yattığı bir gerçektir. Ama bunun siyasal ve tarihsel köklerine girmeden ve zihinlerde büyük dönüşümler yapmadan bu kısır döngünün içinden çıkmak mümkün olmayacaktır. (...)

Türkiye'nin dayandığı sosyolojik gerçekleri inkar eden, üniter ve tek uluslu, merkezi bir gelişmeyi dayatan politikalar, bugünkü çarpık gelişmenin kaynağını oluşturmuştur..."

(Değerlendirmede 1990'dan 1995'e kadar boşaltılan, yakılan, yıkılan köylerin, ormanların, ekili arazilerin, saldırıya uğrayan kentlerin ve insan hakları ihlallerinin ayrıntılı dökümü yer alıyor. Ayrıca göçettirilenlerle ilgili yapılan anket çalışması sonuçları,

anket gözlem raporu, tanıklıklar, örnek fotoğraflarla

Dünyalılara evet, Kürtlere hayır!

Ayla ÖNDER

İstanbul'da sakin bir perşembe sabahı... (6 Haziran) Eminönü meydanı pırıl pırıl. Hayret seyyar satıcılar yok. Dilenciler, satıcı çocuklar yok olmuş ortadan. Anlaşılan belediye, "Habitat temizliği"nde başarılı. Çevrede sivil ve resmi polisler bekliyor. Biraz sonra Yeni Cami önü dünyanın farklı ülkelerinden gelen NGO'ları (Sivil Toplum Kuruluşları) ağırlıyor. Rengarenk giysileriyle, otantik kıyafetleriyle siyah, beyaz, melez, Çinli, Amerikalı her ırktan insan ellerinde pankart ve afişleriyle dolduruyor alanı.

NGO temsilcileri Habitat II Zirvesi nedeniyle yaklaşık bir haftadır İstanbul'da... Bugünkü eylemleri Habitat'ın can alıcı noktasını oluşturan bir talep çerçevesinde; "Konut hakkı en temel insan hakkıdır." Dünyadaki milyonlarca evsize konut hakkı istiyor eylemciler. Bazıları "Ev istiyoruz" yazılı dövizleri taşıyorlar. O sırada çevrede bulunan insanlar oldukça ilgi gösteriyor bu kalabalığa. İzliyorlar... Ancak hiç kimse bilmiyor. Kimdir bu insanlar, niye buradalar?

Bu arada polisin ifadesiyle NGO'ların arasına "başka bir grup sızmış! " Bunlar Güneydoğu'da evleri yakılan, yıkılan, buralardan zorla göç ettirilen Kürtler. Ağırlıkla kadınlardan oluşan bu grupta en çok göze çarpan İzmir MKM'nin tiyatro topluluğu.

evsizliği protesto ediyor. "Konut hakkı temel insan hakkıdır", "Konut hakkı hemen şimdi", "Herkes için ev hakkı".

Eminönü'nden dev pankartlarıyla yürümeye başlayan "dünyalılar" Galata Köprüsü üzerinde yavaşlıyorlar. Amaçları Taşkışla'ya kadar yürüyüşü sürdürmek. Bu arada 15 Mayıs'ta Paris'ten yola çıkan 3 Fransız bisikletçi korteje yetişiyor. Tur'un son durağı İstanbul. Onların da amacı dünyadaki evsizlere destek vermek. Türkiye'de de evsiz binlerce insan var. Devlet Güneydoğu'da boşaltılmış köyleri Habitat'tan gizliyor. Ama İstanbul'da sokakta yatan evsizlerin de haberi yok bu eylemden. Bütün bu gizleme çabalarına karşın Güneydoğulu kadınlar kortejde yerini almış. Konut hakkı için seslerini yükseltiyor insanlar.

Paris'ten, Kore'den, Asya'dan, Pasifik'ten, Filipinler'den sivil toplum organizasyonlarının hepsinin ortak paydası konut hakkı mücadelesi.

Trafik sorunundan, sokakta yatan çocuklara kadar şehirleşmenin, kentleşmenin her türlü sorunu dövizlerde dile geliyor. Galata Köprüsü üzerinde yankılanıyor.

"Bringing Korean Peoples vocies to İstanbul" yazılı tişörtler giymişler. "Konut hakkı ihlallerine hayır" diye bağrıyorlar kendi dillerinde. Yaklaşık 15 Koreli ellerinde yöresel bir çalgıyla yürüyorlar. Koreli kadın bir afiş taşıyor. Afişte bir buldozer var. Üzerinde dev Amerikan gökdelenleri, Hürriyet Heykeli ve ABD'yi temsilen bazı kurumlar üstüste yığılı. Dozerin önü ise binlerce gecekondu. Dev bir dozer minicik gecekonduları kepçesine dolduruyor. Afişin üzerinde şu slogan yer alıyor; "Development! Where are the people– Gelişme! Ama halk nerede?"

Polislerin "Yabancılar" diye söz ettiği Kürtler de oldukça ilgi çekiyor. İzmir MKM'den gelen Şanoyahevi Tiyatro Topluluğu çok hoş bir oyun sergiliyor. Çoban, gelin ve damat kılığında üç erkeğin giysileri folklorik. Biri de yüzüne koç maskı geçirmiş. Boynuzlarıyla ve oyunuyla bütün ilgiyi üzerine çekiyor. Bu bir sokak tiyatrosu. "Kosegeli" adlı bu oyun Kürt mitolojisinden seçilmiş.

Köprü üzerindeki bütün taksiler, özel otolar, otobüsler durmuş. Otobüslerin içindeki yolcular göstericileri izliyorlar. Bakışlar şaşkın.

Galata Köprüsü tarihi bir güne sahne oluyor. Dünyalılar İstanbul'a gelmiş. Polis dünyalılardan rahatsız değil. Ama Kürtlerin bu metropolde yeri yok! Onlar yabancı! O sırada yürürken nihayet İstanbul'un aykırı tipleri geliyor. Bunlar da Karaköy'ün evsizleri. Üstü başı yırtık, sokakta yatan bu üç kişi ne yazık ki kortejde yer alamıyor.

Ve bu şenlikli yürüyüş Karaköy'de polis tarafından durduruluyor. Gerekçe, aralarında "tehlikeli grupların" var olması. Araya girerek yolu açmaya çalışanlar olsa da polis pes or ve takviye gelen Çevik Kuvvet tarafından kortejin etrafı çevriliyor.

Polisin gerekçesi; "Göstericilerin güvenliğini sağlamak!" "Araya katılanlardan" oldukça rahatsız polis şefi. Kürtler sanki uzaydan gelmişler. Özetle T.C'nin polisleri "Dünyalılara evet, Kürtlere hayır" diyorlar. Polis barikatını aşmak için polislerle tartışanlardan biri de biri de ÖDP MYK üyesi İlkay Alptekin Demir. Demir, polis şefine "Bu barışçı bir gösteri. Başka bir şeyden söz etmiyorlar. Sadece konut hakkı ve yerleşme hakkından söz ediyorlar" diyor. Polis yürütmemekte ısrarlı.

Çevreden insanlara soruyoruz.

- Çok güzel bir şey. Gösteri için gelmişler Endonezya'dan.

Kalabalık içinde "her şeyin farkında" bir Kürt gencine rastlıyoruz.

Elazığlı genç "Evsizlik bütün dünyada yaşanmakta olan bir sorun. Ama ben Türkiye'den konuşmak istiyorum. Güneydoğu'da bizim gördüğümüz işkencelerden söz etmek istiyorum. Bu Habitat güzel bir olay. Konut sorununu tartışıyorlar. Ama benim için can güvenliği konuttan önce gelir. Yani benim canım olmadıktan sonra yani öldükten sonra, şato olsun ne yapayım! "

Ağrılı bir başka genç ise polisin sabahki tavrını anlatmak istiyor. "Dünyanın bütün ezilen insanlarının burada olması çok güzel. Ama polisler, biz Kürtlere baskı uyguluyor. Sabahleyin seyretmeye gelen Kürtlerin kimliklerini aldılar. Bizi de götüreceklerdi. Ama bütün yabancı kameralar o sırada çekti. Ondan sonra bizi bıraktılar."

Ve Filipinli bir görevli kadın mikrofondan yürüyüşün sona erdiğini duyuruyor:

"Bu yaptığımız yürüyüş başarılı geçmiştir lütfen gruplar halinde dağılın. Polisten garanti verildi. Aradaki (!) gruplara müdahale edilmeyecek! Dağılın lütfen!"

"Peace is hope, action, and an indispensable way of life. Like freedom, it is only won by great effort and sacrifice, and is preserved by discipline and tolerance. Freedom is nourished by love, and as long as it is nourished, it pre-

"Frieden ist Hoffnung und Handeln und unentbehrlich für das Leben. Ebenso wie die Freiheit erreicht man ihn nur durch große Anstrengungen und Opfer und muß ihn durch Disziplin und Toleranz bewahren. Genährt wird der Frieden durch die Liebe, und solange sie ihn

Barış umuttur, eylemdir, vazgeçilmez bir yaşam tarzıdır.

Özgürlük gibi, büyük çabalar ve şehitler vererek kazanılabilir.. Özenle ve hoşgörüyle korunabilir..

Özgürlük, sevgi ile beslenir ve ancak böyle kalıcılık kazanabilir.

Leyla Zana

Kimlik yalnızca adın, dilin yok edilmesiyle çalınmaz insandan..

*Resmi Habitat dışındaki çalışmalar içinde en özgünlerinden birisi; **"Güneydoğu'da Savaşın Yarattığı Ekolojik Yok Oluş"** isimli tebliğdi. Kapatılan Yeşiller Partisi eski genel başkanı, şimdi ise ÖDP üyesi olan Bilge Contepe'nin bu tebliği haklı bir ilgi ve merak uyandırdı. Bu tebliğ; sıkça sözü edilen "insan ve savaş"ın yanı sıra "savaş ve doğa" bağlamında bir ilk metindi. DBP'li bir konuşmacının "bunlar işin esası değil, konunun özü saptırılıyor" şeklindeki itirazı şaşkınlık yaratacak kadar hamdı ve tepkilere yol açtı. HADEP'liler ise olumlayıcı bir tavır içindeydiler. Contepe'nin bu metnini geliştirilmesi ve çoğalması inancıyla kısaltarak sunuyoruz.*

Bilge CONTEPE

Bugünlere gelinceye dek, Güneydoğu üzerine pek çok şey söylendi, tezler üretildi. Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi politikaları eleştirildi ya da desteklendi.

Ancak üzülerek bir kez daha belirtilmeli ki, bir arpa boyu ileri adım atılmış değil. Bunun nedenleri çeşitli:

Her şeyden önce varlığını Güneydoğu'daki savaşa doğrudan bağlamış ve adları gün ışığına çıkmamış güçler var. Bunların özel timler, korucular gibi açıkta olanlarını bile örnek alacak olursak, halkın cebinden akıtılan paralar trilyonlara ulaşıyor. Güç dengeleri diye öne sürülen aşiret sistemi de Türkiye Cumhuriyeti tarafından, yani yine halkın paralarıyla besleniyor.

Böylesi bir özetleme sınırları içinde bile, ortada inanılması güç bir rant olduğu besbelli.

Bilindiği gibi, bu tür rantların paylaşımı gürültüsüz, sancısız, zararsız olmuyor. Birkaç yıl önce "Barış Ağacı Platformu" sırasında yapılmış olan ve geçerliliğini bugünlerde de sürdüren tespitler vardı...

BİR İNSANI YOK ETMEK İÇİN 9 DEĞİŞİK YOL VARDIR:

1) Beynine bir kurşun sık, 2) Yaşadığı çevreyi tahrip et, 3) Konuştuğu dili yok say, 4) İnançlarını yok et, 5) Kendisini ifade etmesine izin verme, 6) Cinsiyeti yüzünden aşağıla, 7) Soyu yüzünden doğduğuna pişman et, 8) Bunları yapmasan da, yapılanları seyretmekle yetin, 9) Daha garantisi savaşa karşı çıkma.

Sıralanan bu dokuz maddenin tümü bizleri nedenler 4 ana başlıkta toplanabilir:

1) Sosyolojik nedenler
2) Ekonomik nedenler
3) Etnik nedenler,
4) Ekolojik nedenler.
(...)

Bizleri devletin, politikacıların ve kapitalist işadamlarının döktükleri timsah gözyaşları ilgilendirmez. Biz bu beylerin aldıkları palyatif kararlara, sızlanmalarına da aldırmıyoruz.

Bizi insanların, yani topraksızlaştırılmış, kimlikleri çalınmış gerçek insanların ölüm–dirim kavgası ve Güneydoğu'daki savaşın tozu dumanı içinde yitip gitmekte olan ekoloji ilgilendiriyor.

Evet ilgilendiriyor çünkü;

Aynı coğrafyada iki ülke, iki rejim, iki ekonomi, belki de iki ekosistemden söz ediliyor artık. Bu ayrılığı bizler yaratmadık. Önüne gelen herkesi bölücülükle suçlamayı spor haline getiren paşalar, beyler, ağalar yarattı. Onlar Olağanüstü Hal Bölgesi dediler Güneydoğu'ya ve bu coğrafyayı ikiye bölen onlar oldu.

Güneydoğu'da onbeş yıldır yalnız insanların öldürülmediğini, köylerin, hayvanların, tarlaların, mezraların, ormanların, yani giderek tüm ekosistemin yok edildiğini artık sağır sultanlar bile biliyor. Evet savaşın tanrıları yalnızca insanları hedef almıyor. Şırnak'ta 1991 Martı'nda kömür ocaklarının katırlarına ateş açılıyor. Köylüler korucu olmayı kabul etmediler diye 1990 Ağustosu'nda arı kovanları yakılıyor. Bingöl'ün Pervari ve Genç bölgelerinde yangın bombalarıyla 140 hektarlık orman kül ediliyor... Bunlar yerli ve yabancı basında yer alan ve devlet tarafından halka yöneltilmiş baskılardan bir–iki örnek yalnızca.

Tam bu noktada 1984 öncesine, yani devletin kendi deyimiyle üç–beş eşkıyaya açtığı savaşın öncesine bir göz atalım... Dünya ekolojistlerinin bilimsel raporlarına göre, Türkiye'de yaşadığı saptanan 3000 endemik (yani bölgeye özel) bitki türlerinin 1860 kadarı Doğu ve Güneydoğu'da bulunmaktaydı. Bu rakamlar aslında çok önemli.. Pek çoğumuzun, endemik bitkileri korumak amacıyla 1968 yılında Munzur Vadisi'nde Milli Park kurulmuş olduğundan haberi yoktur. Çünkü daha önemli konular, örneğin futbolcuların boşanma davaları gibi sorunlar vardır. Munzur Vadisi'ndeki Milli Park'tan kime ne? Bu parkta meşe ormanları, binlerce çiçek ve bitki türünün yanı sıra

> Bu sistem, bu devlet, karşısında etten bir kemikten bir düşman varmışcasına Güneydoğu'nun ormanına HÜCUM etmiş bir devlet olarak, belki de Vikingler'den daha üst bir basamağa kurulacak, tarihin çöplüğünde.

kadar da sürüngen yaşıyormuş, ne gam? Oysa Munzur Vadisi 4280 hektarlık bir alanı kapsayan bir flora–fauna harikasıdır. Yalnızca bitki örtüsü ve hayvan yaşamı da değil, 2. zamandan günümüze ulaşmış ve renkleri açık mordan kırmızıya, inanılmaz bir skala yansıtan kalkerleriyle de dünyaca biliniyor bilimadamlarınca... Bir zamanlar yöre halkının sözde dinlence alanı olan vadi, şimdi insanlara yasak... Belki de çoktan yakılıp, yıkıldı güvenlik güçlerince. Ekolojistlerin raporu bununla da bitmiyor.. Benzeri tehditlerle yüzyüze kalan bazı bitkiler Paris, Berlin, Viyana ve Londra Herbaryumlarında koruma altında. Bu bitkilerin arasında Qualcania, Zelkova Carpinifalia, Astragalus, Centaurea gibi çok özel olanlar da var. Şimdilerde helikopterlerin, napalm bombalarının, mayınların egemen olduğu dağlarda çok değil, 15–20 yıl önce meşe, karaağaç, ceviz, ahlat, ardıç, çam ormanları doğasını süslüyordu Güneydoğu'nun...

Ayrıca ırmak kenarlarının değişmez ağacı kavak, bahçelerin gelinleri selvi, elma, armut, erik, nar, incir, dut, karpuz ve üzümler de yok ağacının aşılanmasıyla fıstık çamı elde edilen günler artık geride kaldı. Kürtçe'de Bıtim denilen bu doğa harikası da belki yok bu günlerde...

Kimlik yalnızca adının, dilinin yok edilmesiyle çalınmaz insandan... Alışkanlıkları da çalınabiliyor işte. Kenger dikeni yakılırsa, ünlü kenger sakızını da yok etmişsinizdir. Ovalarda geven otları da görünmez olur ve insanlar Kitre'sini yitirirler. Baharda yağan yağmurlar yoğunlaşacak meşe yaprakları bulamazlarsa eğer, Güneydoğu insanı bu yoğun sıvıyı kaynatarak, kuvvet macunu niyetine o pekmezi de yapamaz. Dutun, üzümün şırasının, pekmezinin tadına varamaz.

Tarlalarını ateşe verirseniz, evini ocağını söndürürseniz; buğdayını, arpasını, çavdarını, darısını, nohutunu, mercimeğini, burçağını (kişne), tütününü de çürütürsünüz anlamına gelir bu... Hayvanını besleyecek mera, merasında ot bulamazsa...

Bu insanların sığırını, koyununu, keçisini de öldürmüş olursunuz. Çünkü Güneydoğu'daki meralar Türkiye'deki tüm meraların yüzde 85'ini oluşturuyor. Doğu'da bir zamanlar 12 ile yayılmış 5 milyon koyun yaşardı. Çift kuyruklu, iri cüs- Onlar da tarih olmak üzereler.

Yaylalar insanlara yasak. Güvenlik için sakıncalı... Oysa yaylalar hayvancılık demek, sığırcılık demek, arıcılık demek. Beş ilde 1,5 milyon sığır beslenirdi. Şimdi kimbilir ne kadar? Yüzbinlerce kovan, milyonlarca arı telef oldular...

Güneydoğu'nun sert coğrafyasında sular coşkun akar, bilen bilir... Irmaklarında, en saf yayla sularında Alabalıklar yaşar. Belki inanmak güç ama bir zamanlar Kars'ın, Erzurum'un göllerinde balıkçılık yapılırdı.

Doğu'da şifalı sular, kutsal sular, ılıcalar vardır. Kimi kükürtlü, kimisi çelikli, kimisi gazozlu ılıcalar. Belki de baykuşlar ötüyordur oralarda... Ötecek baykuş kalmışsa tabii. İnsanıyla, faunasıyla, florasıyla gerçek, doğru ve tam bir HABİTAT vardı oralarda.

Bu günlerde HabiTADI, TUZU kalmadı oraların. Çünkü bu sistem insana, insanına güvenmiyor. Hayvana, börtü böceğe hangi gözle bakar?

Bu sistem, bu devlet, karşısında etten kemikten bir düşman varmışcasına Güneydoğu'nun ormanına HÜCUM etmiş bir devlet olarak, belki de Vikingler'den

Milliyete, dine göre tapu, teftiş, Vakıflar Kanunu falan

Gayrimüslimlerin gayrimenkulleri

Yelda

Özel mülkiyete karşı olan biz solcular, zamanında gecekondu sahibi olmak isteyenleri canla başla desteklemiştik; halen de bunun için çalışanlarımız var. Azınlık vakıflarına ait mallar özel mülk bile olmadıkları halde, bunları gündeme getirdiğimizde yalnız kalıyoruz. Biz dediğim kim? Mesela İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, Azınlık Hakları İzleme Komisyonu.

Kimlerin karşısında yalnız kalıyoruz? Sadece devletin değil; mesela logosunda 'Türkiye Türklerindir' yazan Hürriyet gazetesi'nden Murat Bardakçı'nın, Türkiye haritalı Sabah gazetesinden Ali Rıza Kardüz'ün karşısında...

Kardüz, Habitat sırasında "başarıdan ümit kestirecek, kaza-bela beklemeyi gerektirecek" sebepler arasında, devletin Kürtler, Rumlar ve Ermeniler hakkında sorguya çekileceği 'tehlikesine' işaret etti: "Yerleşim ve göç konularının tartışılacağı bir BM toplantısına Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bugün sahip olduğu topraklar üzerinde daha önce yaşayıp, şu veya bu nedenle evlerini, mülklerini bırakıp başka ülkelere göçen, göçmek zorunda kalan Kürtler, Rumlar, Ermeniler gelecek." (3. 5. '96)

Murat Bardakçı da HABITAT sırasında 'tehlikeli konulara' girme ihtimali olanları, "köy yakma dedikoduları" yapanlar ve "isminden bile eser kalmamış kiliseler meselesi"ni konuşmaya hazırlananlar olarak saptadı. Azınlık vakıflarının zenginleşmesi devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü için sakıncalıdır ya!

İHD İst. Şb. Azınlık Hakları İzleme Komisyonu olarak azınlık vakıflarına ait malların dökümünü çıkarabilmek ve bunlarla ilgili sorunları tespit edebilmek için, ilgili yerlere yazılar yollayıp, bilgi istemiştik. Sanki illegal bir iş yapmışız gibi, adımızı vermeyip, yaptığımız bu işi "vahim hadise" diye niteleyerek gazetesinde yazdı Murat Bardakçı. (26. 5. '96)

Ama emlakların millileşmesine çalışan, memleketteki bütün malların Türklere ait olmamasına hayıflanan sadece bunlar değil. Cumhuriyet gazetesinden Halil Nebiler'i de bu durum öfkelendirmekte. Mafya ile ilgili haber yaparken etnik köken araştıran Nebiler, Hacopulo Pasajı'nı ele geçirmeye çalışan Milli Emlak'ın 16 yıllık davasını kaybetmesi üzerine üzüntüsünden kahroldu ve "Trilyonluk Hacopulo Pasajı Hazine'nin elinden gitti" başlıklı haber yaptı. (14. 4. '96) Pasaj hiçbir zaman Hazine'nin olmadığı halde, hızını alamayıp 4 gün sonraki haberinde, pasajın Hazine'den alınarak 3 kişiye verildiğini yazdı.

İstanbul Mebusu Aleksandros Hazzopulos'un 1871'de yaptırdığı İstanbul/İstiklal Caddesi'ndeki tarihi pasajın son sahibi Amelia Glansmann, el yazısı bir vasiyetle pasajı Nikola Yurla'ya bırakmış. Milli Emlak, vasiyetnamenin, vasiyetnamedeki imzanın sahte olduğunu ileri sürmüş.

İzel Rozental, Şalom, 27.9.1995

Adli Tıp Kurumu'nun, imzanın sahte olmadığı kanaatini bildirmesi üzerine, 16 yıllık dava Milli Emlak'ın aleyhine sonuçlandı ve pasaj Nikola Yurla ve iki ortağına kaldı. Nebiler adli tıp uzmanlarının kararını "garip bir karar" diye niteledi ve bu durumun 'müsebbiplerinin' peşine düştü. Uzmanlardan birinin geçmişte hırsızlık suçundan mahkum olduğunu, zaten bu uzmanların uzman sayılmayacaklarını, Milli Emlak Başkontrolörü'nün ağzından yazdı. "Hacopulo Pasajı'nda Adli Tıp faciası yaşandı" başlığıyla verdiği dava şimdi Yargıtay'ın önünde, temyizde...

Yetkililere değil, ilgililere duyurulur. Mesela, bugüne kadar azınlık haklarıyla ilgili bir çalışmasını göremediğimiz Çağdaş Hukukçular Derneği'nin dikkatine sunarım.

'Gereğinden fazla mülkiyet konuştuk'

Peki, HABITAT II vesilesiyle gündeme getirmeye çalıştığımız, Türkiye'deki azınlıkların mal mülkleri ile ilgili sorunları, (solcu) arkadaşlarımızın canını sıkmadan nasıl onların gündemine de getirebiliriz?

İHD İst. Şb. Azınlık Hakları İzleme Komisyonumuzun, HABITAT II Alternatif Forum kapsamında düzenlediği bir çalışma grubunda (31. 5. '96, La Bella), o gün konu başlığımız 'Azınlık Vakıfları' idi. (Bu toplantımızdan hemen sonra 'bizim Habitat' yasaklandı.) Av. Diran Bakar ve GedikpaşaErmeni Protestan Kilisesi Vakfı Başkanı Kirkor Ağabaloğlu mevcut ve geçmişteki durumu örneklerle anlattılar. Konuyla ilgili bildik arkadaşlar ve biz komisyon üyeleri dışında, başka yerlerden tanıdığımız yeni yüzler vardı. Komisyon üyeleri olarak çok yakından tanıdığımız, "azınlıklar"dan konuşmacılarımızın olduğu toplantılarda, konuşmacıya sorduğu sorular, verdiği hesap sorucu, suçlayıcı akıllarla, bize sıkıntıdan, utançtan terler döktüren bir bakışın temsilcileri "yeni" yüzler. Kendileri farkında olmasa da.

Genellikle olduğu gibi yine kadınlardı toplantımıza iltifat edenler. Kadın olmak hiç olmazsa başlangıç için bir duyarlığı getiriyor galiba. Ama tabii yetmiyor... 'Mülklerden bahsetmeyi kesip de artık meselenin sosyal-siyasal yönüne gelelim' diye konuşmacının önüne not gönderen mi istersiniz, 'burada hep mülkiyet konuşuluyor, biz kalkmak zorundayız' deyip çalışma grubunu terkeden mi istersiniz... Malum görüşün temsilcilerinin davranışları...

(Kendisi de, 'kes artık, yetti artık mal-mülk meseleleri' diye düşündüğü halde dayanıp da çalışmanın sonuna kadar kalan arkadaş toplantı sonunda artık üç saat öncesine göre epeyce farklıydı, kalkıp giden arkadaşlarından. Kendimize üç saat öncesine göre daha yakın bulduk bu 'emekçi kadın'ı.)

"Gereğinden fazla mülkiyet konuştuk." İşte buydu tipik olan. Peki ne konuşmalıydık? O anlayıştaki insanlara göre, Kürtler gibi mücadele edilmeliydi efendim. Belki de üzerinde gerçekten düşünmeden kullandığımız doğru bir cümle var: Egemenler ezilenleri birbirine düşürür; ço-

grubu temsil eden iktidar, diğer etnik grupları birbirine kırdırmaya çalışır... Peki, bu cümleyi, 'Kürtlere bakın da ders alın' demeye gelen cümlelerle karşılaştırsak ve benzediğini, aynı kapıya çıktığını söylesek bazı arkadaşlarımızı çok mu kızdırmış oluruz?

Bazı solculara, "gereğinden fazla mülkiyet konuştuk" dedirtebilecek neler konuştuk? El konan azınlık vakıflarına ait araziler, taşınmaz mallar vs. Her bir örnekte, etnik grup, din nedeniyle uğranılan ayrımcılık, ırkçılık...

Ulus, Azınlık

Kürt'üm dediği için kendi köyünden, evinden atılan; böyle giderse, bağına bahçesine tarlasına el konacak olan işsiz güçsüz yoksul göçmenler haline getirilen insanlar bizi yakından ilgilendiriyor değil mi? Müslüman olmayan etnik gruplara yönelik benzer uygulamalar neden bizi en azından daha az ilgilendiriyor ki?.. 'Onlar zaten zengin' önyargısı mı, zaten onların mallarının üstüne oturan biz olduğumuz için mi, zaten dine ilişkin şeyler bizi ilgilendirmediği için mi, 'zaten onlar yok' körlüğü mü?.. Biz ulusal mücadele verenlerle ilgileniriz; ulus başka azınlık başka; azınlıklar zaten kendileri mücadele etmiyorlar ki kafası mı?

"Bizim 'Kızılderililer' Yezidiler" başlıklı yazımda, ezilen etnik gruplar arasında hiyerarşi kurularak, bunlardan sadece Kürtleri ulus, halk olarak, diğerlerini verili durumdaki gibi azınlık olarak alıp değişmez kabul eden; farklı ve eşit görmeyen bir bakış olduğundan söz etmiştim. Sözünü ettiklerim yine bizimkiler, sol muhalifler.

Erol Anar'ın, Demokrasi'deki yazı dizisi bu dediğime tipik bir örnekti. (Bu nedenle 'Arkadaşça Dokunmalar' sütunum için kendisinden alıntı yapamadım.) İnsan Hakları Derneğimizin genel merkez yöneticilerinden olan Erol, 'azınlık ve halkların hakları'ndan bahisle Kürt sorununu halkların hakları, diğerlerini ise azınlık hakları bağlamında ele almak gerektiğini yazdı:

"Devletler bazı durumlarda bölgenin otokton halkını azınlık kategorisine alarak asimile ve entegre etme yöntemini de sık sık kullanmaktadır. Örneğin Türkiye'de Kürtler bir azınlık kategorisine konulamaz. Çünkü, Kürt halkı yaşadığı coğrafyada

ken, azınlık statüsünden çok halk özellikleri gösteren derin bir tarihsel geçmiş ve mirasa sahiptirler. ..Kürt sorunu bir azınlık sorunu değil, tarihsel mirasa sahip bir halkın kendisini özgürce ifade edememesi sorunudur. Ve bu soruna ancak halkların hakları bağlamında yaklaşıldığında çözüm şansı vardır."

Adı 'Azınlık hakları ve Türkiye' olan yazı dizisinde, yaşadıkları bölgenin otokton halkı olup daha sonra tarihsel birçok faktörün etkisiyle azınlık statüsüne düşürülmüş olan Hollanda'nın Friesland halkını örnek gösterdi de, mesela Mezopotamya'nın yerli halklarından olan Süryaniler'in bu konumundan söz etmedi. Almanya'daki Türk ve Kürt Türkiyelileri azınlık olarak saydı da, Türkiyeli olup Süryani, Keldani, Ermeni, Yezidi olanları saymadı, o da unuttu...

Bizde böyledir; Küba'yı, Mozambik'i, Fransa'yı, İngiltere'yi, Vietnam'ı, Çin'i, Arjantin'i sular seller gibi biliriz, yaşadığımız topraklarda ne olup bittiğini yazmak Almanlar'a, Amerikalılar'a falan kalır...

Dayanışmasını istediğimiz dostlarımızı, mesela azınlık vakıfları konusunda daha duyarlı kılmak için, ama canlarını sıkmadan (!) duyarlı kılmak için, ille de, Hitler Almanyasında da varlık vergisi uygulaması olduğunu, soykırımın başlangıç uygulamalarından biri olarak Yahudiler'den bu tür bir vergi alındığını falan mı hatırlatmamız gerekiyor?..

Ne yapalım ki, Varlık Vergisi, 6-7 Eylül Olayları, 1934 Trakya Olayları vs. hep mal mülkle ilgili; etnik grubu nedeniyle insanların zenginliklerini gaspetmeye yönelik saldırılar. (Bu arada cana, ırza yönelik saldırıları konu dışında tutuyorum.) Para pul işlerinden ben de hoşlanmıyorum, ama "her işin temeli ekonomik" değil mi arkadaşlar?

'Dörtnala gelip Uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim'

Daha da geç olmadan Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine" yaşamak için bu fetihçi, işgalci, mülkiyetçi bakışı sorgulamamız şart.

HABITAT ve yerleşim sorunları vesilesiyle bir kez daha tekrarlayalım: Renk, köken, cinsiyet, din ve çalışma piyasasındaki yarara bakmadan herkes; çocuklar, yaşlılar, sakatlar eşit muamele görmelidir, kimse ayrımcılığa uğramamalıdır. Özellikle bizim de, bilincinde olmasak da, insanları nasıl, çalışma piyasasındaki yararına göre değerlendirdiğimizi ve bunun kapitalist bakışın ta kendisi olduğunu Necla (Akgökçe) çok güzel ifade etmişti. (Söz, 27. 4. '96) Tekrar tekrar okumamız lazım. Okurken, bedensel bir engeli olmayan bir kadın olarak benim

Aman doktor, canım gülüm doktor, derdime bir çare...

"Sahi sizce gelecek haftaya büyümüş olur muyum?"
(Hazım Ruhi)

SÖZ'e ilk geldiğinde henüz gözönünde kayıp sayısı bu kadar değildi. İyi halinden Kürt olmadığı besbelliydi, Batıbenzi atmıştı. Renkli Kürtçe sinemaskop film afişi gibiydi. Yandan bağlı afilli kundurasının Aşil topuğuna basmıştı... "Bağlara gel bağlara" adlı Kürdübesk bir şarkıyı mırıldanarak, Diyarbekir Bağlar semtinde doğup büyemediğini anlatmak ister gibiydi... Yüzünde hafif tertip çiçekçocuğu çıkmıştı. Sinema önlerinde Ret/Kid okuyarak, sinemayanılmalarla zarzor muhalif olmuştu.

Evet, o günü gayet iyi hatırlıyorum galiba aşkta havalar kötüydü ve "olmaz ilaç sine–i sad pareme, çare bulunmaz bilirim yareme......." şarkısına tiryakiydi... Suratına yeni yorumlar getirmeye, yeni yüreğine taşınmaya çalışıyordu. Lokman Hekim reçetesine göre günde uçkez aşık olmaya çalışıyordu, ama bir türlü uçamıyordu.

Kanatlarını hıçkırıklar tutmuştu... Kalbinden öksürüyordu...

Ana rahmine düştüğü andan itibaren Saçma Eserleri'n tümünü hatmetmiş olmanın yalvaçlığı içinde alayını unutmayan mektepli bir hatmi göçeriydi. Annesi onu iyi mekteplerde okutmuştu, dereceler yapmıştı, başöğretmeni, "bu çocuğun doktor olacağı bu derecelerden belli" diye onun için tarih düşmüştü. Şişli Etfal Hastanesi'nin onkoloji bölümünde ontoloji üzerine ihtisas yapan bir tıfıldı. (Okurlar beni bağışlasın, Etfal, tıfıl kökünden gelmedir ve çocuk demektir.)

Kötü derecede Kırık Kürtçesi, orta derecede Zeki Müren Türkçesi, mükemmel derecede İngilizce biliyordu.

Bir cebinde Yılo'nun (batılı kovboylar onu Yılmaz Güney müstear adıyla bilir!) benzerinin, dışımızdan birinin fotoğrafları vardı... Gömleğinin ön cebinde dişleri seyrelmiş bir tarak, pantolonunun arka cebinde arkası çift horozlu cep aynası vardı. O zamanlar henüz kekeme değildi, dergide ilk karşılaştığı ismi lazım değil birine "SÖZ'e geldim" demişti de, "önce eylem vardı" diye tarihten ters çıkaranlar tarafından derslenmişti.

Mizahçı olacağı, daha o

zamanlar cebinde taşıdığı keramela şekerlerinden belliydi. Onların arkasındaki manilere bakıp bakıp kopya çekerdi.

İlk gençliğinde Diyarbakırspor maçına beleş girmeye çalıştığı için keleş bir polisten keleşnikof yerine sadece birkaç cop yemişti. Cop, cuk oturduğu için o gün bu gün coplantıları hiç sevmiyordu. Sürekli yürüyüş halindeydi... Hergün İstiklal Caddesi'nden, Diyarbakır'a yarış seferleri yapıyordu...

Erkenlik çağının içindeydi, hatta bunu bestekar Sadettin Kaynak edasıyla Fülüğ çağı olarak kavramlaştırıyordu.

O gün içkili bir lokantanın önünden derin nefes alarak geçmişti; Bekri Mustafa gibi olmasa da çakır keyf bir haldeydi. Ne söylesek katıla katıla katılıyordu. Neredeyse muhalif olmadığına karar verip, kendilerini Tanzimatsız Sözdışarı edecektik ki... Bir Martı sesi kapladı yeri göğü:

"Ben HazımAltayMartıRuhi, sağım öldürür, solum süründürür, bu memlekette halternatif mizah benden sorulur... Vladimir İliç Ulyanov Lenin tavarişin Materyalizm ve Amprio Kritisizm mukaddimesinin ve dahi Harpdullah Öcilan'ın Botan Eserleri'nin resimlemesini ben yaptım bre zındıklar. Yazıklar olsun size, Tüh Solu'nun düşkırıntıları. Ben buraya kitle içinde martı çalışması yapmaya geldim...

Ben Altay Martı... Ben solkişot... Ben solmohikan... Ben... Sen... O... Fiil çekimini bilmeyen ölümlü filler sizi..." salvolarıyla volvo bir kamyon gibi bizi çiğneyip geçti ve gidip

iktidar odasından işi bağlama becerisini gösterdi. (O zamanlar Sadettin Tefsoy'un IV. Levent tarafından henüz tefe konulmadığı zamanlardı.)

O bizim meclise ilk geldiğinde Lalezar mevsimiydi ve Amed'deki Dilan sinemasında iki film birden geleneğine uygun bir şekilde "Timmiks ve Korucucaşı'nın Marifetleri" filmleri oynuyordu.

O zaman, Kazım Kartal, Nusret Demiral, Matild Manukyan, Slyvester Stallone, Harika Avcı, Alpaslan Türkeş, Albert Einstein, Erdal İnönü, Esat Kıratlıoğlu, Kenan Evren, Marlon Brando, Oscar Wilde, Necmettin Erbakan, Karl Marx, Süheyl Eğriboz, Al Pacino, Süleyman Demirel, Abdullah Öcalan, Kautski, (Mina Kautski olabilir!), Adolf Hitler, Behçet Nacar, Fidel Castro, Cindy Crawford, Aydemir Akbaş ile tanışmamıştı...

O zaman, "Ağıraksak Öyküler" kitabının 10. sayfasından başlayan ve 13. sayfasında hitama eren "Kestanemi Çizdirtmem" adlı hoşmodern, hoşotantik eril ve dişil yazının, faili meşhur sözverici tavarişler tarafından üzeri çizilmemişti.

Derken.... Gel zaman git zaman, Hazım Ruhi yazıyaza büyüyerek Altay Martı ismiyle legale çıktı...

Bunca okumamaya vakit bulan okurnazarlar'a tavsiye olunur...

Okumadan önce, hüsnü kalp ile üç defa kaşla göz arasında gargara yapın yeter.

(Ağıraksak Öyküler, Altay Martı, Parantez Yayınları)

Sahaf güncesi

'Neden bilgisizliklerimizi birleştirmeyelim'

"Türk müziğinden ne kadar anlıyorsunuz" deseniz sanıyorum Dede Efendiler'i, Itriler'i anmadan verebileceğim en içten yanıt "dinlememek kadar"dır. Size mal ettiğim olası soru cümlesini nasıl kuracağımı bilememekle de gösteremiş oluyorum bunu. Türk sanat müziği mi, Türkçe sözlü hafif müzik mi, Türk halk müziği mi olmalıydı, karar veremedim. Son yıllardaki müzik deseydik daha doğru olurdu. Çünkü "dinlememek kadar" yanıtını, "kulağımı son yıllardaki gürültülere ve saçma sözlere karşı kapadım" anlamında söyledim. Aslında benim müzik üzerine yazabilmem için müzikten anlamama gerek de yok. Çünkü şimdiki "musıkişinas"ların da anladığı pek söylenemez. Hergün beş–on şöhretin (!) piyasaya sürüldüğü bir ortamda, sanatsal bir üretimden bahsetmek mümkün olmasa gerek.

İnsan, "acaba Türkiye'de müzik sanatın bir kolu olmaktan çıkıyor mu", sorusunu kendine sormadan edemiyor. Sanki müziğin estetik bilimine ihtiyacı kalmamış, onun diğer sanat kollarında olduğu gibi içerik, biçim vs. gibi sorunları yok. Güncelliği olduğu için bunu Mustafa Keser olayıyla pekiştirmek istiyorum. Bilindiği gibi M. Keser "Alo ne koyim" esprisiyle sağır sultana kadar ulaştı. Bunun için olacak, Reha Muhtar canlı yayınına konuk etmiş. Önünde Keser'le ilgili gazete dokümanları, yüzünde gizlice bir hinlik... Sorularını alaysı bir içerikle oluşturmuş. Sorular ve cevaplar giderek ilginçleşiyor:

– Siz Zeki Müren için büyük sanatçı değil demişsiniz, dediniz mi demediniz mi?

– Büyük sanatçı değildir demedim, Türkçeyi kullanamıyor dedim. Türkçe'de "r" sesi ağızdan bir kez çıkar. Z. Müren "rrrr" diye uzatıyor, "bir" derken "birrrr" diyor. Bunu söyledim.

R. Muhtarcık verilen cevabı mantıklı bulmuş olmalı ki (ya da umduğunu bulamadan) başka bir soruya geçiyor:

– Adnan Şenses için sanatçı değil demişsiniz, doğru mu?

R. Muhtar faka bastıracağından emin, M. Keser sakin:

– Evet, dedim. Tekrar diyorum, onun ağzından çıkanı kulağı duymuyor...

Reha Muhtar'da şaşkınlık... Keser devam ediyor:

– Bir sanatçı ağzından çıkanı kulağıyla duymalı. Eğer adam çıkıp "iki gözüm iki çeşme" derken ceketini beline dolayıp oynamaya başlıyorsa onun söylediğinden ve yaptığından haberi yok demektir.

Rehacıkta şok... Cevaplar mantıklı. Son kozu:

– Pavyondan gelmişsin...

– Evet, yirmi yıl pavyonda söyledim. Usta–çırak ilişkisiyle yetiştim, bu aşamaya varıncaya kadar çok emek verdim.

M. Keser belki bir alaylı; fakat sezgileriyle, mantığıyla bir doğruyu dile getiriyor. Sonuçta müziğin temeli insan sesidir; korkan, acı çeken, seven, sevilen... Amacıysa kendi yöntemiyle doğadaki nesnelerini (sesleri) toplayıp gene insana ulaşmaktır. Çünkü müzik ancak insanda uyandırdığı duygularla var olabilir. Buradaki çelişki sadece müzisyende değil, müzisyen piyasadaki arz–talep yasasına uygun ticari üretimci olabilir. Asıl çelişki dinleyici denilen alımlayıcıda. Alımlayıcı müzikten ne beklediğini bilemiyor, coşacak mı, hüzünlenecek mi farkında değil. Toplumbilim açısından bu durumun birçok açıklaması yapılabilir; fakat tehlike insanların duygu–düşünce bağlamında hareket edememeleri. Böyle olunca da her şey şartlı reflekse dönüşüyor; ses, hareket refleksine.

Aşık Mahsuni'nin "Domdom Kurşunu" adlı parçasını siyasal baskılardan dolayı iki–üç yıl piyasaya süremediğini bir yerlerde okumuştum. Sonra neler oldu. Diskoteklerde, düğün salonlarında, her yerde, herkes... kendinden geçip göbek atıyordu aynı parçayla...

Bir kez daha sanatın dışına düşülmüştü, müzik, içeriğiyle değil de, gürültüsüyle buluşmuştu insanlarla. Domdom Kurşunu'nun sözleri, hatırladığım kadarıyla şöyleydi:

"Bir avcı vurdu beni/ bin avcı yedi beni/ ah dedim ağladım/ yüreğim bağladım/ (...) hançer yarası değil/ domdom kurşunu değdi"...

Mahsuni, acaba ilkel komünal topluma gönderme mi yapıyor, sen düşünedur insanlar göbek atıyor. Böyle bir çelişki sadece bize özgü olsa gerek. Bir bakıyorsunuz, "erkek" sanatçı sevgilisine olan aşkını dile getirmiş, icra edene bakıyorsunuz "kadın" sanatçı. Bizlere "insaf yahu" demek kalıyor.

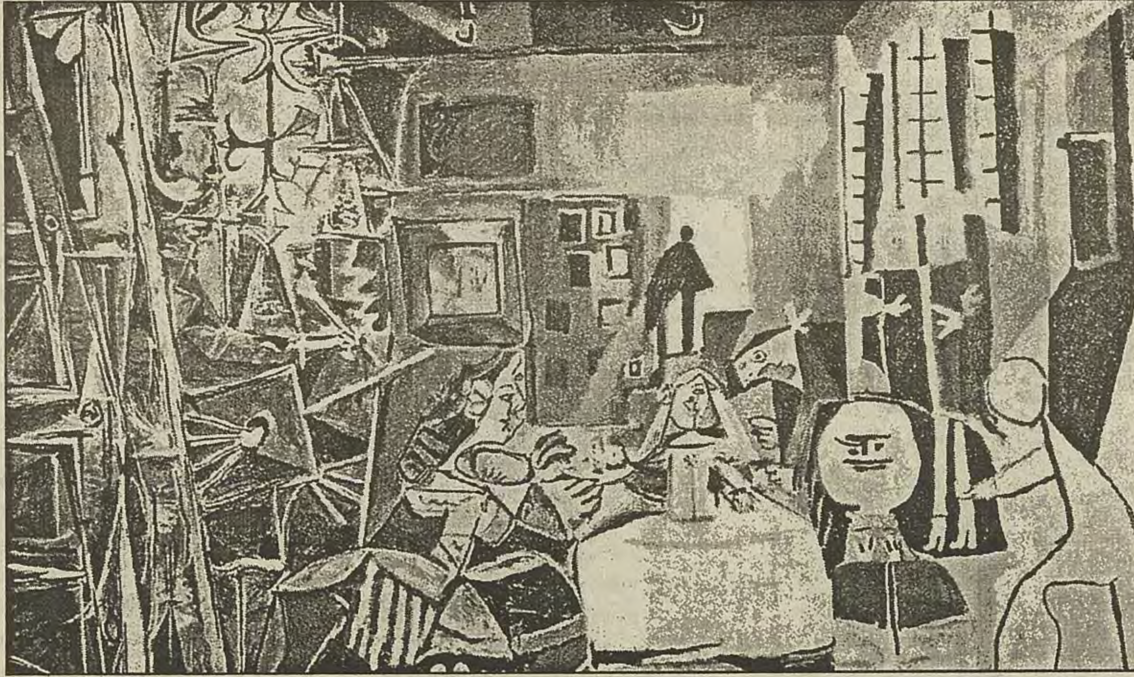
Ortega'nın sözü geliyor aklıma: "Neden bilgisizliklerimizi birleştirmeyelim? Elimizde şöyle güzel bir bilgisizlik sermayesiyle, neden bir anonim şirket kurup işe girişmeyelim."

Nasıl olsa çağımız "göbek atma" çağı...

Oğuz ÖZDEM

'Fark', 'çoğulculuk' ve biz

Mustafa ŞEN
Süreyya Tamer KOZAKLI

İçinde yaşadığımız siyasal ortamda en sık kullanılan ve kendi başına bir erdemi olduğu varsayılan kavramlardan birisi, belki de en önemlisi "çoğulculuk" kavramı. Bu kavram öylesine bir sihre ve etki gücüne sahip ki, siyasal yelpazenin solundan sağına hemen herkesin kullanımına açık, özellikle son neo–liberal/yeni sağ dalganın toplumsal tasarımında doruk noktalarına çıkan "çoğulculuk" ve onu destekleyen "fark", "kimlik" ve farkların bir arada yaşaması" vb. alt terimler eşliğinde kurulan bu hikayede bizi "rahatsız eden bir 'şey' var.

Bu rahatsızlığın ilk veçhesini, bu tasarımlarda 'çoğulculuk' kavramının modernizmin eleştirisinden vülger bir biçimde çıkarsanıyor olması oluşturuyor. Bu 'hikaye'ye göre, modernliğin iki yüz yıllık macerası, farkların eritilmesi ve homojen bir toplum yaratma girişimi olarak anlatılır. Modern kamusal/siyasal alan'ın kendi içinde taşıdığı çoğulluk ve farklılık ise basit bir ayrıntı olarak ihmal edilebilir. Bu 'hikaye', modernliğin temel akideleri olarak özgürlük, eşitlik ve kardeşlik ideallerinin kendilerinin başlıbaşına çoğulluk kaynağı oluşturduğu gerçeğini es geçer. Bu 'hikaye'nin çoğulculuğa dayalı özgürlük anlayışı ciddi bir biçimde liberal negatif özgürlük anlayışından beslenmektedir. Durum böyle olunca çoğulluk ve farklılık, başlı başına özgürlüğün tanımlayıcı ögesi olmakla kalmaz; farklı olan mutlak ve 'öteki' ile temas etmeyen, geçirgenliği olmayan ezel/ebed bir meşruiyet içinde tanımlanır. Bu noktada çoğulluk herkesin kendi başının çaresine baktığı (dolayısıyla siyasetin gereksizleştiği) bir toplumsal durum olarak görülürken; farklılıkların bir arada yaşaması ise, farklı olanların birbirlerini gırtlaklamadan yaşayabilecekleri bir pat durumu olarak tahayyül edilir. Böyle bir tasarım, çoğulluğu oluşturan farkların her birinin kendi içinde taşıyabileceği otoriter ve baskıcı niteliklere kör kalmaksızın kendi tahayyülünün demokratik olduğunu iddia edemez.

Girişimin müellifi Evren

Bu, hatırlatmaktan hicap duyduğumuz teorik girişin ardından, 'hikaye'nin Türkiye'de (bu kez masal düzeyinde) yaşanışına geçebiliriz. Burada farklı olanların barış içinde bir arada yaşattırılması yönünde ilk girişimin müellifinin Kenan Evren olduğunu teslim etmek gerekir. Tabii bu arada kahveler ve cezaevi koğuşlarında sağcı ve solcuları barıştırmaya çalışırken Evren'in modern bir homojenleştirici gibi mi, yoksa çoğulculuğu savunan ve farklılıkları çatışmasız bir ortamda 'barıştıran' ultra–liberal bir post–modern gibi mi davrandığına karar vermek müşkül bir mevzu.. 12 Eylül ile neredeyse her fırsatta dile getirilen ve 'özgürlüğün sınırının başkasının özgürlüğünün başladığı yerde bittiği' varsayımı üzerinde toplumsal zihniyetin derinliklerine işlenmeye çalışılan liberal negatif özgürlük anlayışı artık Türkiye'de siyasal alanı çok yerde kesen bir fenomen haline gelmiştir. Daha somut düzeyde ifade edilecek olursa, bu durum her türlü etnik ve dinsel farklılığın siyasal alana tartışmasız ve dolayımsız aktarılabileceğinin kabullenildiği, bir kimlikler ve farklar siyaseti tahayyülünün yerleştiğine işaret ediyor.

Rahatsızlığımızın ikinci veçhesini Türkiye solunun yukarıda anlattığımız duruma ilişkin konumlanışı oluşturuyor. Solda neo–liberal özgürlük anlayışına ve çoğulculuğa ilişkin iki temel tutum alışın varlığından söz edebiliriz. Bunlardan ilki çoğulculuk ve farklılıklar üzerinden siyasallaşan taleplerin meşruiyetini tanımaksızın, bunların hepsinin tek bir farklılık etrafında odaklanan bir mücadele ile aşılabileceğini varsayan geleneksel ortodoks sol yaklaşım. Bu yaklaşıma göre, toplumdaki tüm farklılıklar sınıf mücadelesi dolayımıyla açıklanabilir, dolayısıyla sosyalist bir devrim bu tür farklılıklara dayalı çelişkilerin de nihai çözümüdür. Bu yaklaşım teorik olarak bir tutarlılık içinde görünse bile, tarihsel olarak Sovyet ve Çin deneyimleri ve ulusal kurtuluş hareketleri bu teorik varsayımı doğrulamamıştır. Hem devrimlerin kendileri sadece emek–sermaye çatışması ekseninde kurulmamıştır, hem de söz konusu devrimler mevcut farklı çatışma alanlarına ilişkin sorunları iddia edildiği gibi 'nihai' çözüme taşımamıştır. Bu yaklaşımın açmazı, toplumsal olgu ve sorunların ayrıcalıklı bir anda (devrim gibi) 'nihai' olarak aşılabileceği/ çözümlenebileceği varsayımıdır.

Bir siyasal projeksiyon arayışı

Neo–liberal özgürlük ve çoğulculuk projesine ilişkin bugün bizim de içinde yer aldığımız ÖDP'nin kuruluş sürecinde 'hegemonik' olan, farklı çatışma ve mücadele alanlarının kendi içinde meşruiyetlerini tanıyan ve onları geliştirmeye yönelik bir siyasal projeksiyon arayışıdır. Fakat bu arayışta manidar olan, farklılıkların bir araya getirilmesi ile sağlanacak bir çoğulluğun kendi başına özgürlüğü sağlayacağına ilişkin naif beklentidir. Bu beklentinin kaynağını neo–liberal özgürlük ve çoğulculuk anlayışına kadar uzatmak da mümkündür. Ancak bu beklentinin açmazı (şükür ki) ÖDP içinde hemen herkes tarafından sezilmektedir. ÖDP'de farklılıkların ve çoğulluğun bir araya geldiğinde kendiliğinden özgürleştirici bir deneyime yol açacağı beklentisinin kaynağı şu anda mevcut farklılık kaynaklarının her birinin içinde bulunduğu kriz durumudur. Bugün ne feminist ve çevreci hareketin, ne de sosyalist hareketin kendi farklılıkları etrafından bir toplumsal muhalefet örgütleme şansı olduğu söylenemez; ancak bu, her birinin bir araya geldiğinde birbirlerinin eksikliklerini peşinen tamamlayacak ve böylelikle başarılı olabilecekleri anlamına da gelmemektedir.

Ayrıca ÖDP'nin içinde var olan farklılıklar da türdeş değildir. Feministler, çevreciler, vicdani retçiler bir ölçüde aynı kategori içinde değerlendirilebilirken, partinin sosyalistleri de kendi içlerinde farklı grup ve gelenekler olarak 'fark'larını korumaktadırlar. Özellikle bu ikinci gruba girenler üzerine konuşurken, yukarıda söz ettiğimiz farklılık ve çoğulculuk anlayışlarının ötesinde tarihsel–ideolojik bir boyuta işaret işaret etmek gerekir.

Bugün ÖDP içinde temsil edilen sol siyasi grupların grup olarak meşruiyetlerini sağlayan şeyin teorik/ideolojik ya da politik bir farklılık olduğunu söylemek imkansızdır. Geçmişte Türkiye solunda yaşanan ayrılıkların belirli bir meşruiyeti vardı ve bu anlamıyla belirli bir işlev de gördüğünü söylemek mümkündü. 1960'ların sonunda tartışmalarının arkasında ciddi teorik/politik iddialar vardı ve esas referansını Türkiye'nin toplumsal değişim dinamikleri ve toplumsal mücadelesine dayandırıyordu. Bu sol içi bir tartışma ve etkileşim alanı oluşturarak sol içi bir dinamizmin de önünü açabiliyordu.

Toplumsal muhalefet perspektifi

1980 ardından gelen ayrılıklar ise bir boyutuyla 1970'ler boyunca oluşmuş ayrılıkların devamı olarak görülebilir. Ancak bu ayrılıkların daha kritik boyutunu, bir tür korunma içgüdüsünü de içeren ve siyasal bir organizasyondan daha çok sosyal bir ağ olarak aidiyet sorununa yanıt vermesi oluşturur. Bu ağlar ya da başka deyişle siyasal gruplar dönemin siyasal mücadele zorluklarına karşın, bir kesim sosyalistin varlığını ve sosyalistliğini sürdürmesi anlamında belirli bir işlevi yerine getirmişlerdir. Ancak bu gruplardan herhangi birinin sistemle yüzleşebilecek bir toplumsal muhalefet perspektifi geliştirebildiğini söylemek ne yazık ki güçtür. ÖDP içindeki hiçbir siyasal grup bundan azade değildir. Bunun temel nedeni Türkiye'nin içinde bulunduğu değişim dinamiklerine ilişkin bir yanıtın (iyi niyete rağmen) bu gruplar tarafından bulunmaması değil, aranmamasıdır. ÖDP, bu dönemi kapatma potansiyelini gerçekleştirdiği ölçüde anlamlı bir projedir.

Bu noktada temel sorumuzu sorabiliriz: "ÖDP'de bu nasıl gerçekleştirilecektir?" Ya da soruları çoğaltacak olursak, ÖDP içinde farklılıkların biraradalığına ilişkin, çoğulculuğa ilişkin nasıl bir tasarıma sahip olmamız gerekir. Yukarıda aktarmaya çalıştığımız farklılık ve çoğulculuk eleştirisinden yola çıkarak bizler bu tasarımın farkların sırf 'fark' olmalarından kaynaklanan bir meşruiyeti olmadığına, olmaması gerektiğine; farklılıkların birbirleri ile girdikleri ilişkide karşılıklı dönüşümü esas alan bir kamusal perspektife, dolayısıyla biraz feminist, biraz çevreci, biraz sosyalist vb. değil, bunların herbirinin asli ve kurucu ögesi olduğu yeni ve bütünleşik bir sosyalizm tahayyülüne ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz. Bu kamusal perspektifin özgürlük anlayışı 'benim özgürlüğüm, senin özgürlüğünün başladığı yerde biter' gibi bir liberal safsata yerine, "Benim özgürlüğümün kaynağı senin özgürlüğündür" olarak ifade edilebilir. Özgürlüğümüzün garantisi dayanışmadır.

Bu ise ancak bütünleşik ve öncelikli başka kimliklere gerek duymadığımız ortak bir ÖDP'li kimliği yaratabildiğimiz ölçüde mümkündür.

'Blok' ya da mücadele birliği

Mustafa YAVUZ

Kurulduğu günden bu yana sol kamuoyu ve Kürt dinamiği, ÖDP'nin 24 Aralık seçimlerinde "Emek Barış Özgürlük Bloku" ile gerçekleşen mücadele birliğinin devamına ilişkin nasıl bir tutum takınacağını merakla bekliyor.

ÖDP'nin ise bu beklentiye, inşa halinde oluşu vb. tür nedenlerle henüz yanıt vermemiş olması, emek eksenli bir mücadelenin örgütlenmesini geciktirip, siyasal gündeme sahici müdahalelerde bulunma girişimlerini zayıflatıyor.

24 Aralık'tan bu yana geçen sürede gelişen olayların gösterdiği gibi, ne ÖDP, ne HADEP, ne de diğer sosyalist akım ve partilerin tek başlarına içinde bulunulan koşulları dönüştürebilmeleri olanaklı görülmüyor.

Bu nedenle ÖDP, kendini inşa ederken emekçiler ve ezilenlerin anlamlı bir odak olarak, politik yaşama müdahale etmelerini sağlayacak ortak mücadelenin inşası sorununu da artık ihmal etmemek zorunluluğuyla yüz yüze bulunuyor.

Bir anımsatma

24 Aralık seçimlerinde gerçekleşen "blok"un, bir süreden beri atılan küçük, ama anlamlı adımların –çeşitli gerilimlere karşın– bir güveni kerte kerte tesis etmesiyle gerçekleştiği vurgulanmalıdır. ÖDP'nin önümüzdeki günlerde bu sorunu tartışarak bir karara bağlayacağı düşünüldüğünde bu saptamayı anımsatmakta yarar olacaktır. ÖDP henüz yeni bir parti olmasına karşın, ÖDP'yi oluşturan siyasal yapıların ve bireylerin "yeni"liğinden söz edilemez. Çeşitli siyasal akımlar ÖDP kuruluncaya kadar politik mücadele içinde değişik tutumlar almışlar ve girişimlerde bulunmuşlardır. ÖDP ile birlikte, böyle bir geçmişin ve arka planın yok sayılamayacağı açıktır. Dolayısıyla ÖDP'nin mücadele birliği sorununu ele alırken, yakın geçmişin kazanımlarının üstünden atlayarak tutum belirlemesi doğru olmaz.

Özet bir yakın tarih değerlendirmesi

12 Eylül yenilgisinin sosyalist sol ve Kürt dinamiği arasındaki ilişkilerde köklü değişiklikler yol açtığı biliniyor. Bu süreçte sosyalist sol ve işçi hareketi dağılır ve politik mücadelenin dış halkalarına doğru sürüklenir ve önemsizleşirken, Kürt dinamiğinin etkili bir politik hareket olarak şekillendiğini saptamak gerekiyor.

Sosyalist solun dağınıklığının ve etkisizliğinin henüz sürdüğü dönemde, geçmişin olumsuz deneyiminin de etkisiyle Kürt dinamiği, sosyalist solu küçümseyen bir tutum izleyerek '90'lı yılların başında "sosyal demokrasi" ve giderek siyasal islamla ilişkiler geliştirmiş ve buradan bir çıkış yolu arayışı içine girmiştir. Bu deneyim Kürt dinamiğine mevzi kazanımlar –parlamentoya girme, meşruiyet– sağlamasına karşın, ilişkilerin doğası –burjuva

nıklıklara ve dağınıklığa yol açmıştır.

Kürt dinamiği, bu kararsız, sallantılı girişimlerin yarattığı olumsuzlukların ('92 Newroz'u gibi) etkilerinden kısa bir bocalamadan sonra sıyrılarak, yüzünü sosyalist sola dönmek ihtiyacı duymuştur.

Ancak sosyalist solun henüz bir çıkış yolu bulamadığı ve oldukça etkisiz olduğu bu dönemde Kürt dinamiği, sosyalist solla ilişkisini kendi çizdiği sınırlar içerisinde başlatıp bitiren bir yaklaşımla ele alarak, sorunlu bir yol izlemiş, sosyalist solu HEP içerisinde birleşmeye çağırmıştır. Bu girişim ciddi bir yankı uyandırmayınca da, sosyalist solu suçlayıcı, küçümseyici tutumunu tırmandırarak, Türkiye devriminin de sorumluluğunu üstlendiğini belirtmekten kaçınmamıştır. HEP, bu yaklaşımının bir ürünü olarak, kimi zaman açık ve kaba bir tarzda, kimi zaman ise örtük şekilde bu "misyon"a uygun tutum geliştiren bir yol izlemiştir. Bu tutum, HEP'in '92 Newroz'u ve 1 Mayıs'ında sosyalist solla ilişkilerini sıklaştırması; '92 kısmi ara yerel seçimlerine birlikte katılma önerisiyle kısmen aşılmış, ancak yürütülen kampanya boyunca yeniden nüksederek, ge-

rilimlere yol açmıştır.

Solun bazı sektörleri

'94 genel yerel seçimleri ise, bu tutumun kaba biçimlere büründüğü bir dönemeç olmuştur. Burada tuhaf olan bir nokta da sosyalist solun bazı sektörlerinin aynı kaba tutumu paylaşmalarıdır. Oysa seçimlere "Birleşik Sosyalist Alternatif" olarak girenler DEP'in seçimleri boykot tutumunu tartışmadıkları gibi, henüz boykot kararı alınmadan önce de seçimlerde ortak tutum almayı önemişler ve 'bölge'de seçime katılmayacaklarını ifade etmişlerdir. BSA'nın bu tutumu seçim kampanyasının sonuna doğru yanıt bulmuş, DEP'le ilişkiler normalleşmiştir.

Özellikle '94 yerel seçimlerinde yaşanan süreç ve iki ayrı taktiğe karşın ortak/paralel tutumların alınabileceğinin kanıt-

lanması BSP ve DEP, daha sonra HADEP arasında giderek güvene dayanan bir ilişkinin gelişmesine yol açmıştır.

'94–95 yıllarında barış haftalarıyla, barışın kitlesel bir talep haline dönüştürülmesi, 24 Aralık seçimlerinde gerçekleşen blokla 12 Eylül'den bu yana ilk kez egemenlerin karşısına emekçilerin ve ezilenlerin toplumda yankı uyandıran bir tarzda çıkmaları, sosyalist solun bir bölümünün ve Kürt dinamiğinin ısrarla izlediği enternasyonalist tutumun sonucu olarak değerlendirilmelidir.

ÖDP, yeni bir parti olmasına karşın, özellikle son 6 yılda ÖDP'yi oluşturan bileşenlerin ve bireylerin çabalarıyla şekillenen bir sürecin deneyimini içermektedir. Ortak mücadelenin inşası sorununu tartışırken, bu deneyimden yararlanması kaçınılmazdır. Çünkü böyle bir tartışma yaşanan tarihten bağımsız yürütülürse doğru sonuçlara ulaşmayacaktır.

Nesnelliği tanımak ve güven sorunu

Kürt dinamiğinin sosyalist solla arasındaki gerilimin önemli nedenlerinden biri, sosyalist solun tarihi boyunca malul olduğu ezen taraf kibiridir. Günümüzde bu, bir ölçüde aşılmışsa da ciddi bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Bu tutum, Kürt dinamiğinin güvensizliğini kışkırtmış ve değindiğimiz bir dizi tepkiye yol açmıştır. Yapılması gereken eski yaklaşım ve ruh halini aşarak, bu tepkilerin nedenini ortadan kaldırmak olmalıdır. Ezilenler karşısında ezen tarafın sosyalist hareketi artık kendini acımasızca sorgulamalıdır. Ortada bir güvensizlik ve bundan kaynaklanan bir dizi tepki varsa, bunu gidermek esas olarak, ezen tarafın sosyalistlerinin görevidir. Bu doğrultuda azımsanmayacak yol alınmıştır. Alınan yol üzerinden kararlıca yürüyerek, güveni pekiştirmek ÖDP'nin başlıca sorumluluklarından biri olmalıdır.

Bilindiği üzere, iki dinamiğin ilişkisinde 12 Eylül ve sonrası kökten değişikliğe yol açmıştır

Dün sosyalist sol ortak örgütlenmeyi çeşitli varyantlarıyla kesin bir şekilde öne sürerken, bugün aynı tutumu ya sürdürmemekte ya da güvenle öne sürememektedir.

Bugün Kürtlerin mücadelesi ivme kazanarak, bölgesel ve uluslararası bir kapsamda sürerken, sosyalizm mücadelesi oldukça düşük bir düzeyde seyrediyor. Bu, doğal olarak örgütlenmelerin farklılaşmasını kaçınılmaz kılmış bulunuyor. Önce bu durumu artık tanımak gerekmektedir.

Kürt dinamiği yine sözü edildiği gibi açık ya da örtük Türkiye devrimini üstlenmek "misyonu"nu sosyalist solda başlayan şekillenmelere paralel olarak terketme eğilimine girmiş ve bu konuda açık bir şekilde muhatap olacağı hareketi işaret etmiştir. Bu, ÖDP'dir.

Eşitsiz gelişen iki hareketin, emekçiler ve ezilenler lehine bir dönüşümü başlatabilmeleri, önce her iki hareketin birbirlerinin meşruiyetini tanımaları ve bir mücadele birliğini inşa etmeleriyle olanaklıdır. ÖDP açısından da mücadele birliği çerçevesinde muhatap alınacak hareket (HADEP) açık olmalıdır.

Taraflardan birinin (Kürt dinamiği) bu konuda oldukça açık tutum aldığı koşullarda diğer tarafın (ÖDP) sorumluluğunun giderek ağırlaştığı ortadadır.

Üstelik, güven vermesi gereken tarafın, mücadele birliği sorununu ağırdan almaya devam etmesi, bugüne değin çok sancılı bir süreçten geçilerek, tesis edilmiş asgari güveni zaafa uğratacağından tehlikelidir de. Kürt dinamiğinin yürüttüğü mücadelenin özgünlüğü dolayısıyla sınıfsal yanının örtük olması, bu hareketin içinde yaşanan gerilimin gözardı edilmesine yol açmamalıdır. "Kimlik" mücadelesi emekçi sınıfları da kapsayan, ama aşan içeriğiyle sürüyor. Ancak bu mücadelenin en tutarlı öznesinin işçiler, emekçiler ve yoksul köylüler olduğu açıktır.

Marksist yönelimin Kürt dinamiğinin şekillenmesinde baskın rol oynadığı gerçeği, emek

eksenli dönüşüm amaçlayan bir hareketin atacağı adımlarda ayrıca hesaba katılması gereken bir olgudur.

24 Aralık seçimleri, Kürt dinamiğinin sınıfsal yönelimi konusunda oldukça uyarıcı ve öğretici deneyim olarak karşımızda durmaktadır.

ÖDP, Kürtlerin uzattığı eli tutmalıdır

ÖDP'nin, toplumsal dinamiklerin üzerinde yükselmeyi amaçlayan bir hareket olarak, Kürt dinamiğinden ve onun somut ifadesi HADEP'ten koparak yol alması düşünülemez.

ÖDP, bir yandan işçi ve kamu çalışanları hareketi; gençlik ve kadın hareketi; kent yoksulları gibi dinamikleri kapsamaya çalışırken, diğer yandan bu zemin üzerinde var olmaya çalışan sosyalist solun belli başlı kesimlerini de hesaba katarak Kürt dinamiğiyle birlikte politik arenada anlamlı bir kutup oluşturulmasına çalışmalıdır.

Emeğin özsavunması, barış, siyasal özgürlükler için mücadele ekseni en etkin toplumsal muhalefet dinamiklerini kapsamaya elverişli bir zemini ifade ediyor. Sistemin krizine kapsayıcı bir yanıtın bu talepler ekseninde verilebileceği son gelişmelerle daha belirginleşmiştir.

Uzun yıllardan sonra ilk kez, yeniden şekillenen sosyalist solun, toplumun dinamik muhalif güçleriyle ilişkilenerek, güçlenmeye başladığı; Kürt dinamiğinin bu güçlerle ortak mücadele sürdürmek için kararlı olduğu bir dönemece girilmiş bulunuluyor.

En dinamik muhalefet güçlerini bünyesinde toplayan bir mücadelenin kotarılması, insanca yaşam arayışı içine giren emekçilerin ve ezilenlerin yükselen kurtuluş özlemlerine tercüman olabilir.

Böylesi bir imkanın doğmuş olması, kararlı ve gecikmeksizin adım atılmasını gerektiriyor.

ÖDP, Kürt dinamiğinin bir süreden bu yana uzattığı eli tutmalı ve mücadele birliğinin temellerinin atılmasında sorumluluk üstlenmelidir.

ÖDP, Kürt sorunuyla bağlantılı tüm sorunları, Kürt dinamiği ile diyalog geliştirerek ele alıp çözümlemeye çalışmalıdır.

ÖDP, HADEP'in çağrısına olumlu yanıt vermekle kalmamalı, sosyalist solun diğer kesimlerini de kapsamaya çalışan bir tutumu HADEP'le birlikte geliştirmeyi önüne hedef olarak koymalıdır. Bu mücadele birliğinin kapsamının genişliği ve kurumsal yapısının ne olacağını, atılacak adımların niteliği belirleyeceğinden, şimdiden kesin sınırlar çizmek doğru olmayacaktır.

ÖDP, HADEP'le yan yana gelmekten, görünmekten kaçınmamalıdır.

ÖDP, ancak ezilenlerin yanında durarak, saldırıları birlikte göğüsleyerek, tutarlı demokrat bir zeminde kalabilir. Enternasyonalizmini ete kemiğe büründürebilir.

Ciddi bir demokrasi sınavı bekliyor ÖDP'yi!

Bu memlekete kapitalizm lazımsa...

Yalçın YUSUFOĞLU

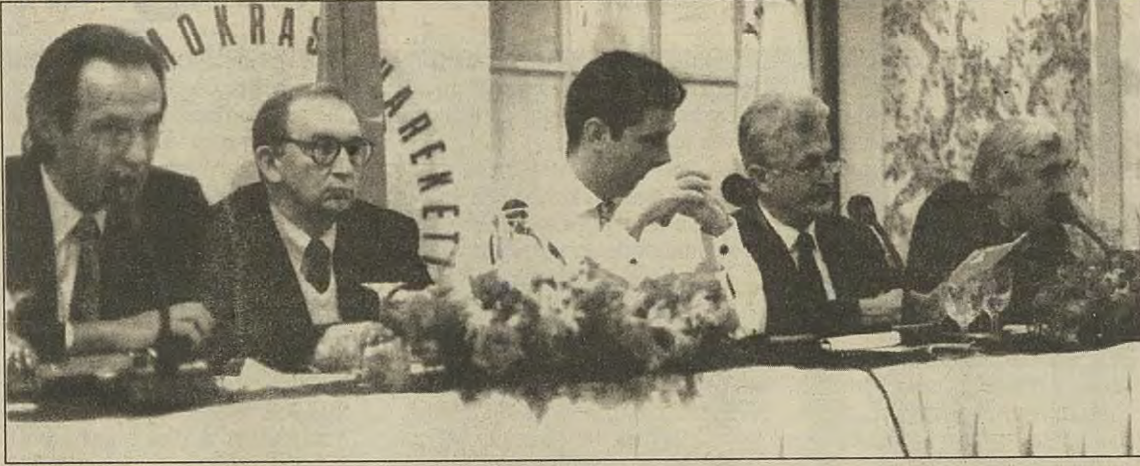
Yeni Demokrasi Hareketi oluşturulurken solda değişik yaklaşımlar görüldü. Kimimiz heyacanlandık, Boyner'in toplantılarına koştuk. Ekrana çıktığında onu gönenerek izledik. Yıllardır çok daha gelişkinini ve içeriklisini dile getirdiğimiz demokratikleşme öngörüleri TÜSİAD eski Başkanı'nın ağzında demek ki bir büyü kazanıyordu. Aramızda daha da heyecanlananlarımız gidip, Hareket'e katıldılar. Buna karşılık, kimimiz de YDH'ye öfkelendik, "dönekler bir araya gelmişler" diye ateş püskürdük.

Oysa -ve farzımuhal- YDH Boyner'in bir ara beklediği gibi ilk ya da bir sonraki seçimlerde iktidara gelseydi de, Türkiye kapitalizmi yapısal reformlara gidebilseydi, Batı'dakine benzer bir vergilendirme ve denetim mekanizması getirilseydi, kayıtdışı ekonomi olabildiği kadar hesap-kitap altına alıp, uzun erimli altyapısal ve sektörel yatırımlara, sosyal harcamalara fon yaratabilseydi, devletin merkeziyetçi, militer ve otoriter yapısı kısmen de olsa değiştirilebilseydi... ve en önemlisi bütün bu dönüşümlerin anahtarı olarak, şu rezil kirli savaşa son verme yolunda adımlar atılabilseydi ne denli önemli bir dönem yaşanmış olurdu.

Gelgelelim, bütün bunlar "farzımuhal"dı, çünkü ne bizim burjuvazimizde o tür bir siyasal liberalleşme, uzun erimli düşünme, toplumun geleceğinden sorumluluk duyan, "devlet benim" diyenlere karşı Batı tipi bir siyasal sistem ve işbölümünü, evrensel hukuki normları dayatma dirayetliliği vardı, ne de kendisini memleketin sahib-i aslisi görenlerin, konumlarının, erklerinin devamını devletin bu yapısının bekasında bulanların öyle dönüştürmelere göz yumacağı. Ve nihayet, ne de toplumda böyle bir itme gücü bulunmaktaydı. (Zaten bulunsaydı, güçlü bir sol olurdu, ayrıca o itme gücü merkez soldaki ve sağdaki burjuva partilerine de yansırdı. YDH diye ayrı bir partiye bile muhtemelen gerek kalmazdı.)

'Halkımız Ankara'nın 100 yıl ilerisinde'

Yola çıkarken yüzde 45 oyu kendisine dönüştüreceğini umması için, politikacının toplumda bir olağanüstü gelişimin son belirtilerini saptaması gerekir. Yoksa, "halkımız Ankara'nın yüzyıl ilerisinde" diyen bir soyutlukla yola çıkarsanız, halkımızın yüzde 70'inin RP-ANAP-DYP-MHP-BBP'ye teveccüh gösterdiğini, yüzde 25'ininse ötekiler gibi devlet partisi DSP-CHP'ye oy kullandığını görebilirsiniz. Sonuçta Ankara'nın yüzyıl ilerisindeki halkımızın yüz kişisinden birisi sizi anlamıştır. Böylece YDH daha çok öznel niyetlerin, dileklerin partileşmesi gibi doğdu. Öyle de başlanabilirdi, ama öne uzun erimli bir perspektif, öncelikler sıralaması, parti için bir gelişim ve kişilik kazanma süreci konur, o doğrultuda sistemlice yürünürdü.

Ne ki Boyner o denli öne çıktı, medya onu öylesine babyboom yaptı ki, her şey partinin değil, genel başkanın kişiliği etrafında şekillendi. Kamuoyu önünde dile getirdiği görüşlerin hangileri partinin ortak fikirleridir, hangisi kendisinindir anlaşılamadı.

Girişimi başlatanların bir bölümü iş dünyasından geliyordu. Aralarında kendi işletmelerinin bilançolarından başka da ilgi alanları, bilgileri, kültürel birikimleri bulunan, insan olarak gelişkin bireyler vardı. (İyi tanıdığım bir İbrahim Betil, bir Memduh Hacıoğlu hiçbir ikbal, menfaat beklemeden katılmış işadamlarına örnektiler.) Fakat onların savunduğu çizgiyi sermaye içinde benimsemiş etkili bir akım henüz oluşmamıştı. Sadece savaşın yılda 10 milyar dolara ulaşan mali faturasını sermayeyi de, kendisini de vurduğunu görüp, yaklaşan yıkımın kendisine de hasar getireceğini anlayan, cılız seslerle "siyasal çözüm" diyen, ama etkili ve yetkili ağızlardan "Oturun oturduğunuz yerde. Boğaz kıyılarında viski içip, ahkam kesmeyin, o işlere biz bakarız" diye zılgıtı yiyince susuveren kimi pragmatik yaklaşımlar vardı, o kadar!

YDH oluşturulurken, taşrada Boyner'in toplantılarını kimler düzenliyorlar, diye merak etmiştim. Çoğu yerel Genç İşadamları Dernekleri'ydi. Acaba burjuvazinin genç kuşağı mıydılar? Hayır, o dernekleri yönetenler arasında, 12 Eylül sonrası iş hayatına atılmış eski solcu (eski TKP'li, Maocu, Devrimci Yolcu) vb. vardı. Büyük sermayenin Anadolu'daki tabanı gene odalarda, siyasal bakımdan ise geleneksel sağ partilerde örgütlüydü.

'Ben hala sosyalistim'

Eski solcular sadece YDH'nin gövdesinde yoktular. Merkezde de etkiliydiler, partileşmenin diğer ayağını oluşturuyorlardı. Hatta Boyner'in "Her şey Hüseyin Ergün'ün bir gün randevu alıp, getirip bir yığın dosyayı önüme koymasıyla başladı" şeklindeki sözlerine bakılırsa, "bak, ülkenin durumu bu kadar vahim, bu işi ancak sen yaparsın" diye, onu teşvik ve ikna eden de solcular olmuştu. (Ergün bir TV mülakatında "Ben hala sosyalistim, ama bugün şu işlerin yapılması lazım" diye YDH'nin bir misyonunu açıklamıştı.) Oysa bir şeylere talipseniz kendi bağımsız kimliğinizle çıkar, "Bugün şu şu ekonomik, siyasal reformları başka güçlerle birlikte yapmaya talibim" diye bir program ya da paket koyardınız. Yarım asır sonra yeni bir Cami Baykut yanılgısı niye olsundu? "Efendim, o başkaydı, o zamanki bir politik meşruiyet sorunuydu, şimdi ise toplumsal meşruiyet gerek, bu işe sosyalistler talip olurlarsa toplumda yankı bulmaz, inandırıcı olmaz."

Eğer yaklaşım böyle idiyse, görüldü ki, o TÜSİAD Başkan'lı program da, Doğu Perinçek'in kaba saba söylemi kadar rağbet gördü.

Tabi, YDH'de yer alan sol simaların hepsi Ergün gibi "Ben hala sosyalistim" demiyordu. Tersine, çoğu, öyle diyenlere -"bıraktığımız çadırlarda otluyorsun" küstahlığının kibarcası olan- "Sen HALA sosyalist misin" diye soruyordu.

Ben kendilerini dönek diye görmüyorum. Çünkü sosyalizme, solculuğa din gibi bakmıyorum, "dönme", "döneklik", (eski dilde irtida ve ondan türemiş mürted) vb. gibi kavramları din değiştirmeye (islamiyette, "hak dininden çıkıp, Batıl'a intisab etmek) daha uygun buluyorum. O kişilerin düşüncelerinde, büyük bir değişiklik olmuştur. YDH'nı oluşturmakla çıkarcılık peşinde koştuklarını da hiç düşünmüyorum. Konunun kuşkusuz ki, psikolojik boyutu da vardır, ama fikirleri esas almak doğru olur.

Tavariş Yeltsin'den, Gospodin Yeltsin'e

Moskova Parti Sekreterliği'ne ve flaş politbüro üyeliğine yükselecek denli has SBKP çocuğu Tavariş Yeltsin bile bu yaşında Gospodin Yeltsin'e dönüşüp, keskin bir anti-komünist kesilebiliyorsa, bizim kör-topal komünist partisinden yetişmiş birilerinin, insanlığın en büyük keşfinin ve toplumun motorunun serbest pazar ekonomisi olduğunu keşfetmelerinde şaşılacak bir şey yok.

Kişisel itirazım görüşlerinin bu denli değişmesine değil, sosyalizmin yenilgisinden sonra herhangi bir düşünsel çaba içine girmeksizin, kapitalizmi hazırlop benimsemelerine, konformizme de, uluslararası kapitalizme de bu denli kolay teslim olmalarına da değil. (Komünist partisi ideologluğundan liberalizm savunuculuğuna geçmenin etik açıdan da irdelenmesi gerektiğini de düşünsem, sonuçta bu onların sorunudur.) Tepkim şimdiki fikirlerini de, eskileri gibi, aynı iştiyak ile, aynı şiddetle ve onları benimsemeyenlere karşı aynı hiddetle dile getirmelerine. Oysa düşünüyorum ki, kendi görüşlerimde böyle bir değişiklik olsa, dokuz kez düşünüp onuncuda konuşurum.

Ama hayır! Bazı insanlar doğruları va'zetmek için vardırlar. Onların misyonu doğruları göstermektir. Doğru ise, o anda kendilerine ne doğru geliyorsa odur.

Onların ancak yakın yıllarda gördükleri doğruları Adam Smith neredeyse 1,5 asır önce kitaplaştırmamış mıydı? Nice kuramcı onları geliştirmemiş miydi? Kendileri komünistlik yaparlarken, ülkemizin yüksek öğreniminde temel iktisadi görüşler diye Samuelson okutulmuyor muydu?

Deklase Çandarlar'a vokalistlik

1990'larda kimi eski solcunun çıkıp, o görüşleri şablonlar halinde, ama "çağımız bilgi toplumudur", "geleceğin gerçekliği, küreselliği doğru kavramaktan geçer" diye çağdaş süslerle bezeyerek yinelemeleri anlaşılıyor da, onları birer düşünsel keşif gibi sunmak, deklase Çandarlar'ın, Barlaslar'ın "yükselen değerler"ine vokalistlik yapmak, paraya satılmamış, yağdanlığa soyunmamış bir eski komüniste hiç mi hiç yakışmıyor.

Böyle olunca onların tutumları için ister istemez, insanın aklına tek partinin ünlü Ankara Valisi'nin, gözaltındaki bir komüniste söylediği ileri sürülen bir sözün, mefhum-u muhalifi geliyor: "Bu memlekete kapitalizm lazımsa onu da biz yaparız."

Niyetim istihza değil. Sadece bu arkadaşların kendi konumlarının nesnel olarak böyle olduğunu göstermek istiyorum. Bir zamanlar Yeltsin'e çok öykünürlerdi. Tankın üstündeki demokrasi kahramanı, gün geldi o tanklarla parlementoyu topa tuttu. Kırk yılın komünisti Yeltsin, nasıl ki, kapitalizmi beceremiyorsa, ülkeyi yangın yerine çevirdiyse, bizim eski komünistlerimizin de kapitalizmi yönlendirmeye kalkmaları öyle garip.

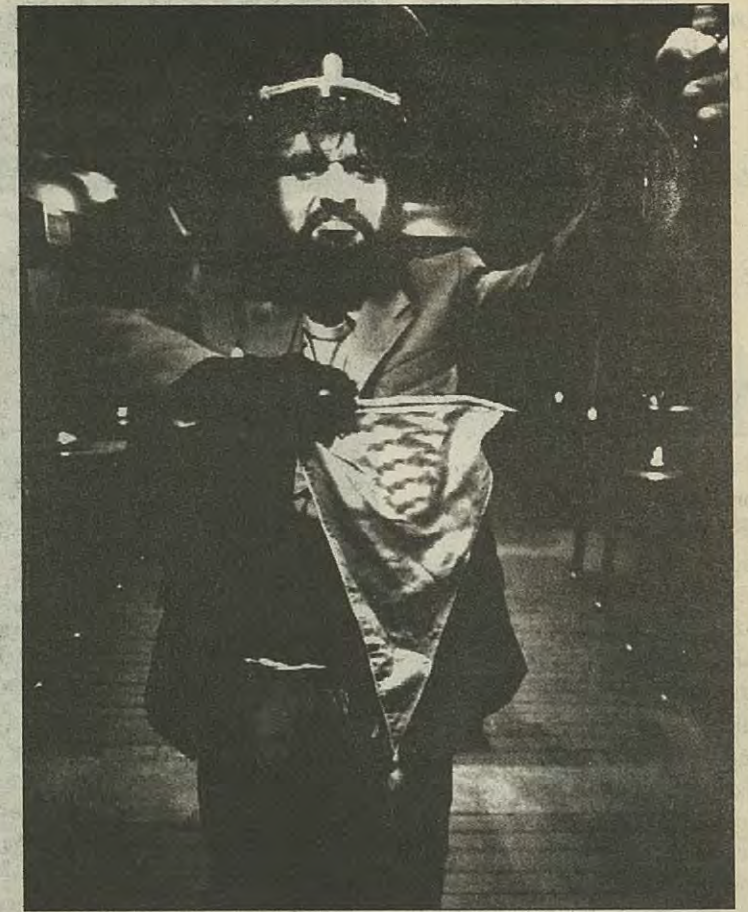
Özet olarak, ülkemizin içinde çırpındığı karanlık çukurda ve daha da şiddetlenecek olan yıkımda sorumluluk duyan, çöküşe ve onun hala cirit atan suçlularına karşı uğraş vermek isteyen hiçbir kuruluş, çevre ve kişinin başarısızlığı istenemez. Başından beri besbelli açmazlarına rağmen YDH demokrasi için özellikle kirli savaşın bitirilmesi, barışçıl çözüm lehine siyasal diyalog ve kararlara gidilmesi için tutum takınmıştır.

İlk genel başkanın istifası sonrasında, YDH kimliğini arayıp bulabilecekse, karanlığa karşı mücadelede demokrasi ve barıştan yana etkilice saf tutacaksa, bundan ancak memnun olunur.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Uygun adım marş!

"Bir öfkeye mahkum ettik her şeyi Bir yemin ettim ki dönemem"
Mevlana Celalettin Rumi

Minyatür seçimler de bitti. Erbakan birazcık fazla oy alınca laikler Ankara yoluna dökülmeye başladı. Öte yandan bazı uyanıkların Anıt Kabir'e dolmuş kaldırdıkları da gelen haberler arasında. (Vay be! Tıpkı TRT haber spikerleri gibi konuştum.) Memlekette metamorfoz yaşandığı için en samimi arkadaşımla oturup durum değerlendirmesi yaptım. Boş zamanlarında kitap okuyan, 1.72 boyunda, esmer, buğday tenli, ela gözlü ve kronik laik olan arkadaşım seçim sonuçlarına çok üzülmüş ve mide kanaması geçirmişti. Bu yüzden durum değerlendirmesini Okmeydanı SSK Hastanesi Dahiliye Kliniği'nde yaptık. Pijamasının yakasına Atatürk rozeti takan arkadaşım yattığı yerden "Yandık Hazım, bunlar şimdi içkiyi de yasaklarlar, hemen sekiz–on koli rakı atmak lazım eve" diye inledi. Bense "Açız" dedim. "Genelev de kapanır" diye devam etti arkadaşım. Bu durumda da eve sekiz–on karı atmak gerekiyordu, ama yanımızda hemşire hanım olduğu için bu önerimi söyleyemedim. Yine boynumu büküp "açız" dedim. Arkadaşım biraz kızar gibi oldu. (Yoksa kafama ne diye boş serum şişesi fırlatsın ki!) "Sen öylece mideni düşün. Memleket elden gidiyor. Şeriat gelecek" diye bağırmaya başladı. Bu gibi durumlarda panzehirim vardır. Hemen cebimden bir "Nutuk" çıkarıp yüksek sesle okumaya başladım. Yavaş yavaş gevşedi. Birazdan mışıl mışıl uyumaya başladı. Midesi de kanamıyordu. Usulca sıvıştım oradan. Sabah olmak üzereydi. Dolmuş durağına doğru yürümeye başladım. İki cebim de tıka basa kabak çekirdeğiyle doluydu. Hava yavaş yavaş sararıyordu. Başladım geçmiş zamanlardan kalma içli bir şarkıya. Hem söylüyor, hem gidiyordum:

"Sevda yüklü kervanlar / Senin kapından geçer / Aşk şarabın içenler /Yarin derdine düşer / Bu han garip yatağı / Bülbül derdim ortağı / Aşkın söyletir beni / Feryaaat / Feeeryaat!"

Yoldaki şam tatlıcılar, simitçiler ve jetoncuların da şarkının nakarat kısmına eşlik etmesi beni ziyadesiyle sevindirmişti. Halkım bazen bayağı güzelleşiyor!

İnsanlar daha uyanmamıştı. Cadde sakin ve sessizdi. (Sosyal demokratlar gibi.) İn ile cin futbol turnuvası tertiplemişlerdi. Top toplayıcı ise son zamanlarda yumurta üzerinde Kur'an ayetleri bulan, cinlerle fazlasıyla haşır neşir olan Sadettin Teksoy'du. Yanlarından geçip gittim. Sonra da bir dolmuşa atladım, doooğru Laleli'ye. Otomobil uçup gidiyordu. Yolda bacım ve aynı zamanda anam olan Tansu Çiller'in başına gelenlerin pişmiş tavuğun başına gelemeyeceğini düşündüm. Neden? Çünkü hiçbir pişmiş tavuk Ali Cengiz oyunlarıyla çiftlik, villa, köşk, yat, otel sahibi değildi ve hiçbir pişmiş tavuk dolandırılmamıştı. Hem sonra hiçbir pişmiş tavuk, Türkiye vatandaşı olup da, aynı zamanda ABD vatandaşı değildi. Bu yüzden Tansu bacım yürek telimi titretti. Gözlerim doldu, hüzünlendim. Hatta ağladım bile. Gözyaşlarımı dolmuş şoföründen sakladım. Bunun için bir kağıt mendil yeterli oldu. Ah benim talihsiz Tansu anam, vah benim çileli bacım! Ağlamak istiyorum sayın seyirciler! (Manyak mısın ulan ağladın ya!)

Dolmuştan indiğimde fırk fırk burnumu çeke çeke Laleli istikametine doğru yürüdüm. Habitat dolayısıyla belediye işi sıkı tutmuş, kedilerin kuyruğuna teneke bağlamış, köpekleri zehirlemiş, hırpani kılıklı berduşları denize atmış, işportacıları ortadan kaldırmıştı. Rastgele bir sokağa girdiğimde donup kaldım. Yere serilmiş uzunca bir örtü üzerinde iki sarışın kadın oldukça dekolte kıyafetleriyle oturmuş, gelen geçene şuh bakışlar fırlatıyorlardı. Örtünün hemen yanındaki kaş göz, gerisi söz, kıllı adam ise bas bas bağırıyordu:

– Gel vatandaş gel! Nataşalar'a gel! Lokum bunlar lokum! Kesmece, kesmece! Kan çıkmazsa para yok! Çaya çorbaya Nataşa! Gel vatandaş gel!

Anaaa! Kadınlar da işportaya düşmüş. Tüh, fukaralığın gözü çıksın. Memleket onbeş yılda nereden nereye geldi. Düşünceli bir şekilde olup biteni izlerken birden bir dalgalanma oldu. İşportacı kazma herif "Eyvah! Ahlak zabıtası" diye bağırarak hemen kadınları tortop edip örtüyü çekerek arka sokaklara doğru yöneldi. Ahlak zabıtası elemanları ise, "Ulan yine kaçırdık herifi" diye hayıflandılar. Beni ilgilendiren bir konu yoktu. Çekirdeğimi yiye yiye yoluma devam ettim.

Gazete büfelerinden birinin önüne geldiğimde okuduğum bir haber karşısında şoke oldum. Gazete, böyle giderse "darbe" olacağını yazıyordu. Eyvah! Hemen Süleyman Bey'i aramalıydım. Durum vahimdi. Zırt pırt da Zincirbozan'a gidilmez ki! Telefonu çevirdiğimde kalbim küt küt atıyordu. Dört kere çaldırdım. Nihayet Süleyman Bey telefondaydı. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

– Aloo, Sayın Cumhurreisim. Günaydın. Durumdan haberiniz var değil mi?

– Aaa, sen ne çabuk öğrendin Hazım?

– Öğrenmez olur muyum efendim? Ne de olsa sizin emekli, dul ve yetiminizim. Kafam zehir gibi çalışır. Ama ödüm patlıyor.

– Meraklanma Hazımcım. Ben o işi hallettim. Sabah usta geldi.

– Ne ustası.

– Muslukçu canım. Şıp diye halletti.

– Neyi halletti. Darbeyi mi?

– Evet. Kötü bir darbeydi. Bizim Cumhurbaşkanlığı Basın Sözcüsü yapmış.

– Ay aklım karıştı. Neyi yapmış?

– Canım, banyodaki musluğu işte.

Şıp şıp damlatıyormuş. Bizim sözcü de İngiliz anahtarıyla tamir etmeye çalışmış. Bakmış beceremiyor. Bi tane vurmuş musluğa.

– Ay siz o darbeden mi bahsediyorsunuz? Askerler... Askerler...

– Asker mi? Ne askeri?

– Gazete yazıyo Süleyman Bey. Üç vakte kadar darbe olacakmış.

– Aaa, benim niye haberim yok yahu! Bunlar böyledir zaten. Sağol Hazımcım. Vatana millete her zaman senin gibi cengaverler lazım.

– Peki bi önlem almayacak mısınız Sayın Cumhurreisim.

– Alacağım tabii! Nazmiyeee! Bavullarımı hazırla. Terliklerimle, diş fırçamı unutma.

Serpil Bilir

1970- 27.4.1996

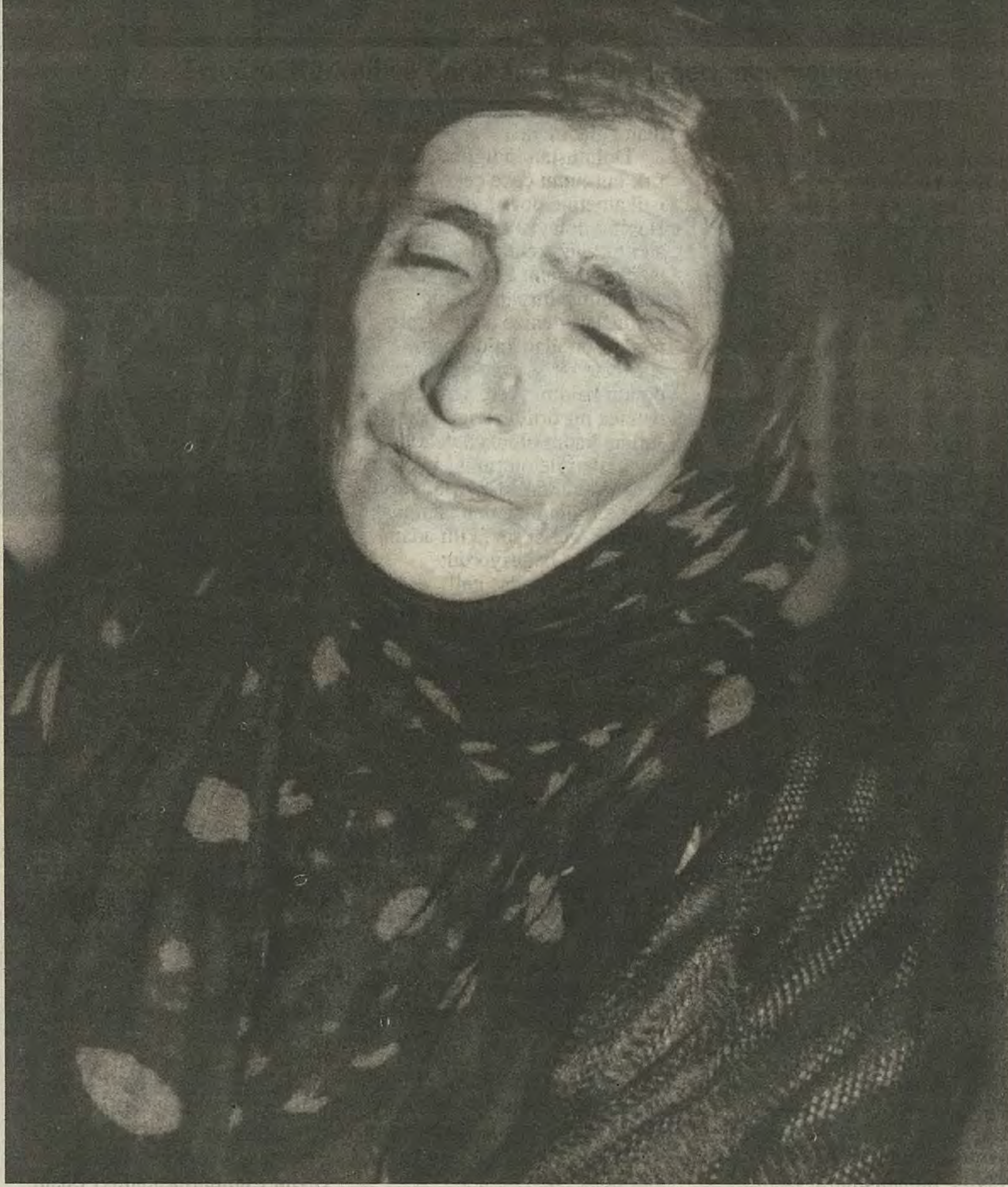
Şen kahkahamız sustu! Özlüyoruz!

İsviçre'den arkadaşları, yoldaşları ve dostları

Sezai Sarıoğlu

"Ailemle barış içinde yaşıyordum. (...) Orada halkım ve ben ne kadar iyiydik. Kötü bir şey de yapmamıştım. Ne at öldürmüştüm, ne de insan; ne Amerikalı, ne Kızılderili. (..) Her şeyi açıkça bildikleri halde, şimdi diyorlar ki, ben kötü biriymişim."
(Geronimo)

Devletten memnun değilim... Kendimden memnun olmaya mecburum...

Sözcüklerin tümü olmasa da çoğu kendi sözcükleriydi. Yürek diliyle konuşuyorlardı. Zaman zaman "profesyonel anlatıcılık" hallerine girdiklerinde hikaye doğallığından azıcık çıkıyordu. Yaşlı Kürt kadın 'bağjar' sözcüğü yerine sürekli metropol sözcüğünü kullanıyordu. Bu biraz öğretilmiş ya da öğrenilmiş, dışsal bir şeydi. Kendilerine yabancılaşmış sözcüklerle konuştuklarında dinleyiciler hikayenin içine giriyorlardı. Anlatacak çok şeyleri vardı ve henüz bu sesi kaynağından duymayan dünyalı sayısı milyonlarcaydı.

Lirik bir dille konuşuyorlardı. Bir destanı anlatıyorlardı... Kürt dilinin şiirsel havası içinde uzun bir zor'u hikaye ediyorlardı. Tümü göç dönencesindeydi, ama tümünün ortak tümcesi, gerillanın ve askerlerin ölmemeleri, her iki tarafın annelerinin üzülmemeleri temennisinde özetleniyordu.

Sözcükler hem can yakıyor, hem de öteki'ni siyasal, kültürel, insani düzeyde anlamayı kolaylaştırıyordu. Sözcükler ve tümceler derin bir yaranın destanıydı. Yalınlık ve çocuksu bir anlatım yüklüydü. En politik olan bile, yitirilenleri sayarken "tavuklarımız vardı, yem verirdik" diyebiliyordu. "Allah bizi ölmek için yaratmamış" tümcesi, ölüm karşısında insanca bir yaşamı işaret ediyordu.

"Kar yağıyordu" diye anlatıyordu Kürt kadın. Binlerce kez gördüğü kar yağışını bu kez özel olarak anlatıyordu, aklında ne çok kalmıştı kar. "Kar yağıyordu... Evlerimizi yakarlarken kar yağıyordu. Onlar çay içiyorlardı. Biz hiç onlara bakmıyorduk. Birbirimize ve evlere bakıyorduk. Kar yağıyordu." Kar artık bir hatırlama/ hatırlatma imi olmuştu. Hikaye kar olmadan tamamlanamıyordu.

Bazı eşyalarını özellikle kurtarmışlardı. Onlar o günden, o günlerden yadigardı. Kar yağıyordu. Ateş evlerini yakıyordu. Ateş üşütüyordu, çıplak ayaklarının altındaki kar ısıtıyordu. Bazı eşyalarını özellikle kurtarmışlardı. "Numune olsun zamanı gelince çocuklarımıza göstereceğiz" diye kocaman bir işlemeli çinko siniyi gösteriyorlardı.

"Kaza ve bela" devletin onlara hediyesiydi. Kötü bir şey, ne güzel anlatılıyordu, "devletin hediyesi." Acı, ölüm, sürgün, ateş... Ateş devletin eline geçmiş ve kötü yola düşmüştü, oysa ateş Ortadoğu halklarının kültüründe hayra alametti...

Konuğumuz oldukları halde, tümü "hoşgeldiniz" diyordu bize. Bu tümcenin içinde, biraz sitem, biraz çaresizlik, biraz umut ve ama her koşulda insan vardı. Yollara düşmüş insan... Kendinden vazgeçmemiş insan... Kendinden istifa etmemiş bir halk...

Yolu, yolculuğu anlatıyorlardı. Ölülerini anlatıyorlardı. Her aileden ölümler vardı, kimi "kaybettiler", kimi de "sakladılar" diyordu. Avrupa devletlerinin silahları ile öldürüldüklerini, yakıldıklarını duymuşlar, bilmişlerdi. Tanklara, panzerlere de beddua ediyorlardı. Biri Almanları insaniyete davet ediyor, bir diğeri "bizi Habitat'a niye çağırmıyorlar" diyordu. Öyle ya, "Habitat gelsin de görsündü iki aylık çocuğun işkencedeki halini." Habitat onlara göre tuhaf bir insandı, tuhaf bir lisandı, dilini, dinini çözememişlerdi. Hem, ora'ya misafirliğe gelmiyor, hem de misafir kabul etmiyordu.

"Merhaba. Hoşgeldiniz. Çok zulüm gördük..." "Bu dünya bilmeli Kürt halkı da insandır."

Bugün değildi işkence. Ezelden beriydi.

Zahmet, çare, müsaade, tecrübe, topraklarımız, döneceğiz, barış, asker, gerilla en çok kullandıkları sözcüklerdi.

"Her iki taraftan çok pak kan aktı..." Kirli savaşı "pak kan" imgesiyla anlatıyordu...

Barış istiyorlardı... Çok mu şey istiyorlardı? Ölümden, göçten daha güzel bir şey istiyorlardı.

"Barış istiyoruz bu da çok bir şey değil" dedikten sonra çevresine bakıyordu Kürt kadın... Çok asil, çok onurlu yürüyorlardı.

Çok bir şey istemiyorlardı... At öldürmemişlerdi, dağ, çiçek, nehir öldürmemişlerdi...

Mardinliyim. Köyümüzü yaktılar. Köyde yaşamımızdan memnunduk. Hayvanlarımız, tarlalarımız vardı. Geçinip gidiyorduk... Her şey yakılınca gelmek zorunda kaldık..

Kıştı, bir gece herkesi evden çıkardılar. Bütün gece karda beklettiler. Tehdit ettiler. Ayrıca bizden mümkün olmayan yiyecekler istediler. Her şeyi askerler ve korucular yaptılar...

Beş ay şehirde kaldık. Eşim dönmek istedi. Baskılar arttı. İki oğlum önceleri çobanlık yapardı. Türkçe bilmezlerdi. Ondört yaşındaki oğlum baskılara dayanamayınca metropole gideceğini söyledi ve gitti. Ben onu şehirde zannediyordum, meğer gerillaya gitmiş.

Köyü bastılar. Eşim dahil 9 insanı gözaltına alıp bir ay işkence yaptılar. Bir gün askerler geldi, "oğlunu teşhis et" dediler. Şaşırdım, Gittik. Bütün cesetlerin kulakları ve burunları kesilmişti. Bazı yerleri yakılmıştı. Oğlumu zor tanıdım. Getirip gömdüm.

Eşim bırakılınca Mardin Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Metropolde olan oğlum geldi. Tehdit yüzünden tekrar döndü. Daha sonra onun gerillaya katıldığını öğrendim. Yine bir gün ceset teşhisi için çağırdılar. Yine burunlarını kesmişler, gözlerini çıkarmışlardı. Oğlumu tanıdım. Getirip gömdüm...

Eşim fazla dayanamayıp öldü.

Tek ben kaldım... Kadın başıma yalnız kaldım.

Buna rağmen askerler gelmeye devam ettiler. Yiyecekleri karıştırdılar ve dışarıya attılar. Gelinim çocuğunu emziriyordu. Torunumu elinden aldılar ve leğendeki suya attılar. Bütün köylüleri meydana topladılar, eşyaları ateşe verdiler. Köylüleri ateşin üstünde yürümeye zorladılar. İnsanlar çıplak soyuldular, dayak yediler. İnsanların başına basarak yürüdüler. "Ya korucu olacaksınız ya da köyü terkedeceksiniz" dediler. Korucu olmak istemeyenlerin evlerini yaktılar.

Dokuz küçük çocukla böylece metropole göçtüm...

Hiç kimse bize ev vermedi. 6 ay on üç kişiyle tek odada yaşadık.

Barış olmalı. Türk anneleri de ağlamasın.

SÖZ ...UM DERGİSİ

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● Almanya Temsilciliği Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER Tel : 00441814826280

Sı... ve kişilik k... o doğrultuda siste... nürdü.